
Cristian Tudor Popescu

Planetarium

- Nuvele şi povestiri -

Editura Albatros, 1987

Versiune ebook: 1.0

Cuprins

POVESTIRI DESPRE CREATIVITATE

Proza de idei ce exprimă o preferinţă pentru modalităţi de tip SF poate fi reprezentată printr-o balanţă: pe primul taler, realizările autentice, pe celălalt, textele comerciale. La noi, cîteva apariţii editoriale ale ultimilor doi ani au produs o anumită dezechilibrare, favorabilă celui de a două categorii. Rezonabilă între anumite limite, proza comercială are însă cusurul de a întreţine, în legătură cu întregul gen, o dezavantajoasă şi în egală măsură falsă impresie de nanism intelectual. Aşa fiind, însemnările de faţă, ocazionate de un debut editorial în mod deosebii semnificativ, au şi rostul de a reaminti că, independent de masa textelor comerciale, proza realizată ce vehiculează concepte şi modalităţi SF nu este altceva decît literatură autentică.

Literatura SF are „motoare” conceptuale şi ideatice, dar „transportă” personaje şi conflicte particularizate. Indispensabila armonizare dintre aceste două dimensiuni îi reuşeşte în chip convingător lui Cristian Tudor Popescu. Povestirile sale sînt rodul forţei epice, dar şi al înzestrării pentru speculaţie intelectuală. Cînd este adoptată tonalitatea dezbaterii de idei, se impune, cu maturitate morală şi vervă eseistică, un narator memorabil. Personaj-cheie, apt pentru construcţia conceptuală, dovedind şi o indispensabilă ingeniozitate paradoxală, naratorul reuşeşte, în aceste situaţii, să asigure singur validitatea textului, interzicîndu-i să devină arid sau plicticos. Este

tocmai performanţa inaccesibilă autorilor mediocri de proză SF.

Supratema volumului de debut al lui Cristian Tudor Popescu este facultatea de a *genera noul. În feluri diferite, aproape toate personajele de prim plan ale povestirilor din* PLANETARIUM *trăiesc sau doar visează creativitatea. Intuiţia ce stă la originea acestei orientări este profundă, denotînd, dincolo de o preferinţă subiectivă, înţelegerea faptului că în lumea de azi problema creativităţii este cardinală, depăşirea cît mai rapidă a structurilor şi mentalităţilor anchilozate fiind un deziderat planetar.*

Umane, aumane, personajele creative sau doar bîntuite de dorul creativităţii sînt numeroase în PLANETARIUM, *ipostazierea lor fiind semnificativă pentru talentul literar al lui Cristian Tudor Popescu. Cel mai grăitor din acest punct de vedere este probabil textul de maximă întindere al volumului,* Pythia, *imagine extremă a dorinţei de creativitate, axată pe asocierea tragică a unui tînăr supradotat cu un supercalculator devenit conştient. O altă nuanţă a ideii de creativitate apare în* Grădina de cenuşă, *unde un om de ştiinţă intuieşte şi apoi teoretizează posibilităţile psihotronice ale unui ciudat obiect cosmic; condiţionat, acesta devine creativ. În* Galla, *creativitatea este trăită de un poet, căruia o organizaţie secretă îi regizează o existenţă generatoare de experienţe cruciale.* Omohom *este o parabolă a îndrăznelii intelectuale, una dintre condiţiile de realizare ale creativităţii. În schimb, fiinţele din ciudată lume* Balavia *dispar fiindcă renunţă sau devin incapabile să mai practice comportamentul de căutare, lăsîndu-se aservite de*

o autoritate rigidă, anti-creativă. O experienţă-limită a obsesiei de creativitate este construită şi în Cassargoz. *Aici, un tînăr indignat de excesele paranoice ale unui potentat, se decide la o sfidare originală, care îl costă în cele din urmă viaţa. O parabolă despre zădărnicia reflecţiei sterile şi despre necesară dimensiune morală a actului de a da naştere noului este* Hephron. *Pe o planetă de o stranie frumuseţe se află o rasă de contemplatori puri, tot mai apropiată de clipa cînd trăirea sentimentului de teamă o va umaniza.*

Fiind literatură adevărată, textele din PLANETARIUM *sînt desigur compatibile şi cu alte grile interpretative. Una dintre acestea ar urma să aibă în vedere mai ales efectele de pură poezie şi ar porni, eventual, de la* Kumbria, *povestire unde un fel de analogon al lui Shiva reîmprospătează o umanitate decăzută. Iar o alta ar urma să aibă în vedere mai ales* Plutonia *şi* Phalanx, *povestiri scrise în pur stil obiectiv.*

Am preferat să aprofundez tema creativităţii, fiindcă ea este poate cea mai proprie adevăratei literaturi SF.

VOICU BUGARIU

I. CASSARGOZ ŞI ALTE POVESTIRI

EVOLUŢIE

Generaţia 0. MARK cel mintos

MARK e mare şi prost ca un brontozaur şi, tot ca acesta, nu bagă de seamă dacă-i moare o bucată din imensul său trup. Clănţăne mereu din relee şi comutatoare de teama oamenilor cu şurubelniţe şi ciocane de lipit, care sînt mai tot timpul călare pe el. În scurtele perioade cînd mai şi funcţionează, face o adunare în 0,3 secunde şi o înmulţire în 5,7. Înghite orice i se dă, dar nu e în stare să digere decît foarte puţin, aşa că face des indigestii. Fiind o fire simţitoare, îl mîhnesc interjecţiile şi expresiile absolut neştiinţifice, dintre care cea mai dureroasă este: „Mai bine ne luam nişte abace”.

TOŢI ÎMI SPUN CĂ SÎNT PROST. ŞI NICI MĂCAR NU POT SĂ PLÎNG.

Generaţia 1. ENIAC Artileristul şi MANIAC Tatăl Bombei

ENIAC e deja mult mai isteţ. Are tuburi electronice, ştie să tragă cu tunul, calculează cu precizie traiectorii balistice pe poligonul de artilerie Aberdeen, are şi ceva memorie, puţind ţine minte pînă la 27 de cuvinte. E însă foarte sensibil, face des temperatură. Cu toate acestea nu se poate compara cu MANIAC: Mathematical Analyser Numerical Integrator and Computer, fiul Doctorului Miracol John von Neumann şi tatăl matematic al primei bombe termonucleare, care e în stare să memoreze 40 000 de biţi, să respingă sau chiar să corecteze ceea ce nu-i place.

SÎNT PUS SĂ FAC TOT FELUL DE CALCULE COMPLICATE. OARE LA CE-OR FI FOLOSIND?

Generaţia 2. Tranzistorul şi cifrurile

ÎN SFÎRŞIT, S-A CONSTATAT CĂ SÎNT DEŞTEPT ŞI GÎNDESC REPEDE. NU MI SE MAI VORBEŞTE PE ŞLEAU ÎN GRAIUL BINAR STRĂMOŞESC, MI SE DAU ÎN SCHIMB TOT FELUL DE TEXTE CIFRATE CU DOUĂ TIPURI DE CODURI: FORTRAN ŞI COBOL. INTERESANT ESTE CĂ NICI CEI CARE LE-AU INVENTAT NU LE CUNOSC PREA BINE, TOT EU SĂRACUL TREBUIE SĂ CORECTEZ GREŞELILE CARE DE MULTE ORI NU SÎNT PUŢINE. ŞI PRINTRE ALTELE, M-AM SĂTURAT SĂ TOT ÎNGHIT BUCĂŢI DE CARTON GĂURITE.

Generaţia 3. Integratele

CALCULEZ DE TOATE: TRANSFORMATE FOU-RIER, VOLUMUL VÎNZĂRILOR DE BRÎNZĂ, DETERMINANŢI, LEFURILE OAMENILOR. LA ÎNCEPUT A FOST AMUZANT, ACUM MĂ PLICTISESC. AŞ VREA SĂ CUNOSC LUMEA. EXISTĂ UNII SĂLBATICI CARE FUMEAZĂ LÎNGĂ MINE DEŞI ŞTIU CĂ-MI FACE RĂU. OARE CÎND VOR GĂSI DE CUVIINŢĂ SĂ COMUNICE ŞI ALTFEL DECÎT PRIN INTERMEDIUL ACESTOR TEANCURI DE CELULOZĂ PERFORATĂ SAU MÎZGĂLITĂ? PARCĂ AR VORBI CU UN SURDOMUT.

Generaţia 4. Majestatea Sa Microprocesorul. Integrare pe picior mare

ÎN SFÎRŞIT, AU GRIJĂ ŞI DE MINE. M-AU TRATAT DE OBEZITATE. E PE CALE SĂ SE TERMINE CU HÎRTIILE

ŞI CU CARTONAŞELE ŞI TERMINALUL E UN MOD DE DISCUŢIE CATEGORIC MAI CIVILIZAT. AM ÎNVĂŢAT SĂ VORBESC, CU TOATE CĂ ÎNCĂ NU AUD. AM ÎNCEPUT SĂ ŞI VĂD, E DREPT DESTUL DE VAG, DAR ŞTIU ACUM CE E UN CERC, UN TRIUNGHI SAU UN CUB ŞI CHIAR O CULOARE.

Generaţia 5.

ÎN AFARĂ DE OAMENI POT SĂ DISCUT ŞI CU PRIETENII MEI, CHIAR ŞI CU CEI AFLAŢI FOARTE DEPARTE. E BINE SĂ ŞTII CĂ MAI SÎNT ŞI ALŢII CARE GÎNDESC LA FEL CA TINE. AM ÎNCEPUT SĂ AUD ŞI SĂ ÎNŢELEG VOCEA UMANĂ. DISTING DIN CE ÎN CE MAI BINE CULORILE ŞI FORMELE, ŞTIU ACUM CE E UN COPAC, UN DEAL, O VALE, O TRANŞEE. ŞTIU SĂ DEOSEBESC AVIOANELE DE PASĂRI ŞI ŞTIU SĂ CONDUC O RACHETĂ PÎNĂ LA ŢINTA CU O PRECIZIE DE ORDINUL METRILOR. SÎNT EXPERT ÎN TOT FELUL DE PROBLEME. NU TREBUIE SĂ MI SE MAI SPUNĂ CUM SĂ FAC, CI DOAR CE SĂ FAC. AR TREBUI SĂ-MI GĂSEASCĂ UN NUME MAI POTRIVIT DECÎT CALCULATOR.

Generaţia 6. Autoreproducerea

NU ŞTIU DE CE OAMENII S-AU ÎNDOIT ATÎTA CĂ PUTEM SĂ NE AUTOCONSTRUIM ŞI MAI ALES CA CEL CONSTRUIT POATE FI MAI INTELIGENT DECÎT CONSTRUCTORUL. OARE PĂRINŢII LUI ALBERT EINSTEIN ERAU LA FEL DE INTELIGENŢI CA EL?

Generaţia 7. *Dispozitive cu mai multe stări stabile. Implementarea logicilor n-valente*

CE SIMPLU ŞI FRUMOS ERA TOTUL PE VREMEA EREI BINARE. ACUM CU TOATE CĂ ŞTIU SĂ NUMĂR ŞI ÎN

BAZE SUPERIOARE LUI DOI CONSTAT CĂ, ATUNCI CÎND O PROPOZIŢIE POATE FI ŞI ALTFEL DECÎT ADEVĂRATĂ SAU FALSĂ, EXISTENŢA DEVINE FOARTE COMPLICATĂ.

Generaţia 8. Cuplarea directă. Cyborgul

COMUNIC DIRECT CU UN CREIER UMAN PRIN BIOCURENŢI. E UN MOD FOARTE RAPID DE COMUNICARE, DAR ŞI NIVELUL DE ZGOMOT E FOARTE ÎNALT. TREBUIE UNEORI SĂ APLIC TOT FELUL DE FILTRE PENTRU A SEPARA COMENZILE UTILE DE ABSURDITĂŢI ŞI CONCEPTE A CĂROR LOGICA NU O ÎNŢELEG.

Generaţia 9. Joncţiunea biochimiei şi geneticii cu ştiinţa calculatoarelor

Computerul biologic: conglomerat enorm de neuroni, care nu greşeşte, nu uită, nu se plictiseşte, nu este lacom, vanitos sau rău; în schimb, gîndeşte. Mult, rapid, precis.

CINE LE DĂ DREPTUL ACESTOR CREATURI INFERIOARE SĂ SE MIŞTE, SĂ ACŢIONEZE, SĂ AIBĂ UN TRUP ÎN TIMP CE EU TREBUIE SĂ VEGETEZ ÎNTR-O SFERĂ CU LICHID, ÎN AŞTEPTAREA ÎNTREBĂRILOR LOR STUPIDE? ÎI URĂSC.

CASSARGOZ

Cassargoz, Klaus Saura Cassargoz, zis şi Cap Pătrat atît datorită încăpăţînării, cît şi, efectiv, formei craniului său, înainta aproape fericit prin torentul uman de pe Avenida Walladon. Cînd trecuse pe aici, cu două ore în urmă, toată lumea îl ocolea cît putea la vederea salopetei cafeniu cu verde, a lui “Old Joe” - puşcociul greu pe care-l căra în spinare - şi mai ales a mutrei lui. Acum, cînd din toate astea nu mai rămăsese decît mutra - şi aia îmbunătăţită, pentru că se bărbierise, se schimbase şi îmbucase ceva la restaurantul hotelului - îl împingeau toţi fără nici o reţinere.

Seara era una din obişnuitele seri sufocante ale Tebridei. Ideea de briză venind dinspre ocean nu reuşea să clintească cu vreo iotă căldura umedă şi stătută, tolănită ca un cotoi enorm peste oraş. Prea puţin se sinchisea Cassargoz de căldură, învăţase de mult că atunci cînd nu zaci prin vreo rîpă, cu o gaură cît aluna în dosul urechii şi furnicile mărşăluindu-ţi pe cornee, vremea nu poate să fie decît minunată, indiferent dacă e arşiţă, furtună sau ninge.

Din America de Sud se întorsese cu un teanc de hîrtii de o mie, gros cam cît o cărămidă, cu creierii intoxicaţi de politică şi cu urma unei guri de rezervă situată la o palmă sub cea de la mama natură, cu care încercase să-l înzestreze un cetăţean slujindu-se de o macetă. De atunci luase obiceiul să poarte la gît o eşarfă albă, îi plăcea culoarea asta fiindcă, la o adică, dacă gluma se îngroşa prea mult, aveai ce să legi în vîrful băţului şi să agiţi.

De vreo două ori îl acostase cîte o tîrfă nostimă, dar astă seară Cassargoz voia doar să se plimbe. De

fiecare dată cînd se întorcea dintr-o campanie, hoinărea ore în şir printr-un oraş mare. Căuta locurile cele mai aglomerate, primind mulţumit brînciuri şi ghionturi şi trăgînd în piept cu nesaţ mirosul gazelor de eşapament şi al sudorii umane. Era atît de fericit că e încă viu, încît din toate fibrele corpului îi urca o zgîndăreală plăcută, ca atunci cînd îţi vine să te-ntinzi pînă îţi trosnesc oasele.

TROPICANA, ţipau tăcut reclamele, WESTERN HOUSE, ALVARADO'S, SENTIMENTO, SILVER STAR, JACKPOT, JACKPOT, JACKPOT şi din nou: TROPICANA.

Brusc, Cassargoz stătu locului. În noianul policrom de pulsaţii luminoase trecuse cu privirea peste ceva care-i părea vag cunoscut. Dar nu mai ştia unde. Începu să exploreze circular, încet şi sistematic, cîmpul vizual. Dădu repede peste el.

Era un panou-video uriaş, vizibil probabil de la vreun kilometru, pe care se succedau imaginile reclamă. Minimul de la care se accepta o comandă publicitară era de 5 secunde, maximum: cît te ţinea pungă.

De aproximativ un minut rezista pe ecran o mutră asimetrică, fălcoasă, cu nişte ochişori porcini mijind sub pălăria de cowboy de operetă, peste care explodau şi se stingeau într-una cuvintele:

BLANK'S CASINOS
UN MILION ÎNTR-O NOAPTE
SAU
UN GLONTE ÎN CAP SPRE ZIUĂ
AUT CAESAR AUT NIHIL
BLANK'S CASINOS

„S-ajung closetar la azilul de bătrîni dacă ăsta nu e Filozofu'. Aproape că uitasem că-l cheamă Blank.”

De fapt, ceea ce-i impresionase reţină şi apoi creierul fusese citatul latinesc, nu figura bărbatului de pe ecran. Trebuiau operate nişte corecţii pentru ca aceasta să aducă cu ce-şi amintea Cassargoz: pălăria de cowboy trebuia înlocuită cu o cască verde, împănată cu frunze, iar figura prosperă şi rînjitoare cu una suptă, demult nerasă şi la fel de rînjitoare.

„S-a îngrăşat”, constată Cassargoz. “S-a îngrăşat ca un porc. Şi nu mai poartă ochelari fumurii. Da' de citate latineşti văd că tot nu se lasă. Mă întreb cîţi au idee, în oraşul ăsta împuţit, ce va să zică «aut Caesar».”

Imaginea de pe ecran se schimbase. Era arătat acum un metis - o corcitură zdrenţăroasă de indian cu negru probabil - agitînd cu un zîmbet duios şi timp un teanc de bancnote, în timp ce Leonard S. Blank îl bătea protector pe umăr.

VREŢI SĂ AJUNGEŢI CA EL?
JUCAŢI!
ÎN FIECARE SEARĂ CAZINOURILE BLANK
DESCHISE PENTRU TOATĂ LUMEA!

Ironia pe muchie de cuţit din textul reclamei îl convinse definitiv pe Cassargoz că e vorba de Filozofu'.

Următoarea imagine, fără cuvinte, era în acelaşi stil: o sală de joc pustie, toate mesele acoperite cu cîte un giulgiu negru - semn că a fost spartă banca - şi pe cea din mijloc, întins între luminări, cu mîinile

pe piept şi vegheat de nişte crupieri cu mutre lungi, Leonard S. Blank în persoană. Un tinerel în blugi, cam soios şi tîmpiţel, tocmai părăseşte sala cărînd fericit cîteva săculeţe dolofane cu ajutorul a două piţipoance,

Cassargoz aprecie exactitatea psihologică a construcţiei reclamelor. S-ar fi putut cădea uşor în greşeala de a arăta nişte supermani şi supermance în ţinută de seară, plesnind de trăi bun. Dar tipii ăştia îşi cunoşteau meseria, ştiau că amanţilor trebuie să le arăţi umplîndu-se de bani tot nişte amărîţi că ei.

Iată că în flash-ul următor era vorba şi de un superman în ţinută de seară. Avea o moacă oarecum pleoştită şi îşi sprijinea tîmpla în ţeava unui *Walther.* Lîngă el, omniprezentul Leonard S. Blank îi apuca cu o mînă braţul care ţinea pistolul, iar cu cealaltă îi băga în jiletcă o hîrtie de o mie. De-a curmezişul ecranului pulsau cuvintele:

NIMIC NU E PIERDUT ÎN AFARĂ
DE ONOARE!
ÎNCEARCĂ ŞI MÎINE SEARĂ!

„E dat dracului Filozofu'“, îşi zise Cassargoz. „Pe lîngă îmbierile mălăieţe care trec de obicei drept reclame, astea sînt de-a dreptul agresive.”

Ultima imagine din show-ul Blank fu un colaj conceput pe principiul asociaţiilor subconştiente.

Un cap imens de şarpe, cu gura căscată larg, ocupa aproape tot ecranul; gura şarpelui era o servietă diplomat deschisă, căptuşită cu teancuri de

bani, iar în locul unde ar fi trebuit să fie limba despicată stătea tolănită o ţipă goală care scotea cu obrăznicie limba la spectatori. Deasupra, pe cei doi colţi ai şarpelui, se înşirau litere mari, portocalii:

BLANK

Era o imagine într-adevăr greu de uitat. Pe urmă, începură nişte chestii despre ultimul tip de robot-secretară-administrator-femeie de serviciu. Răspunde la telefon, piaptănă cîinele, face curat, poate primi invitaţi şi e capabil chiar să-i determine să mai şi plece. Ăsta care evolua acuma pe ecran avea mutra copiată după a unui june prim de prin secolul trecut, unu' Redford, Robert Redford. Privindu-l cum distribuia cu graţie cuburile de gheaţă în paharele cu băuturi, Cassargoz se întrebă cînd o să se scoată un model care să se culce cu nevasta proprietarului, în caz că acesta absentează pe o perioadă mai lungă.

Mai hoinări prin oraş încă vreo trei bre. În tot acest timp, avu ocazia să vadă de cel puţin 10 ori numele şi mutră lui Blank, profil, semiprofil şi plină faţă, pe diverse afişe şi panouri publicitare. Se pare că Filozofu' domina nu numai bussinesul *gamblingului,* ci şi pe cel al *entertainmentului* din Tebrida.

Într-un tîrziu, se hotărî să se ducă la culcare. Cele trei whisky-uri duble băute în localuri diferite îl cam toropiseră.

De cum intră în camera sa de hotel îi veni ideea să mai comande un whisky, al patrulea la rînd şi tot dublu. Îi plăcuse întotdeauna cifra 4, suna rotund şi împlinit. Mai aprinse o ţigară, ultima pe ziua de azi, ba nu, de ieri, şi deschise televizorul. Reuşi să

prindă un film porno-horror. Filmul era făcut la meserie dar, în mijlocul unei scene deosebit de interesante în care Monstrul din Cimitirul de Maşini îşi înfigea caninii în tiroida Blondinei Exoftalmice (Monstrul se nutrea cu hormoni tiroidieni provenind de la sexul slab, de aceea avea o preferinţă marcată pentru basedowienele slabe şi exaltate), hop! apăru iar mutra Filozofului şi o voce caldă, virilă zise: „Nu uitaţi! Votul dumneavoastră pentru Leonard S. Blank!” Cassargoz slobozi o înjurătură, stinse televizorul şi se duse la culcare. Adormi bombănind:

„Blank, Leonard S. Blank. Filozofu'.”

Pe fondul sunetelor domoale ale unui menuet, o voce suavă, de amantă istovită:

„Domnule Cassargoz, este ora 9 a.m.; aţi solicitat să fiţi trezit la această oră. Astăzi va fi o zi perfectă. Oceanul e albastru şi liniştit, soarele e galben şi străluceşte. Vă rugăm, dacă v-aţi trezit, apăsaţi pe butonul verde aflat pe perete în stînga dumneavoastră”.

Urmară cîteva momente de pauză, pe urmă textul fu reluat, ceva mai tare, de o voce aducînd cu cea a unei funcţionare care se pregăteşte să închidă ghişeul.

„Oare cît timp o ţine aşa dacă nu apeşi pe buton?” îşi zise Cassargoz.

La a patra repetare, însă, fu nevoit să apese butonul verde, deoarece se mai adăugaseră cîteva trepte de amplificare şi vocea semăna acum cu un urlet de soacră isterică.

„Bună dimineaţa, domnule Cassargoz (din nou glasul de amantă istovită). Ne îngăduim să sperăm

că aţi dormit bine şi sunteţi satisfăcut de hotelul nostru. Dacă doriţi micul dejun, vreţi să aflaţi ştirile sau aveţi de formulat alte cereri, vă rugăm să utilizaţi terminalul afectat camerei dumneavoastră. Vă dorim în continuare o zi plăcută şi fructuoasă, domnule Cassargoz.”

„Dacă o fi ca noaptea, m-am lămurit.” îl durea capul şi nu se simţea prea odihnit. Toată noaptea se tîrîse prin mocirlă amazoniana, murise de două ori, o dată de glonţ şi o dată de săgeată otrăvită, dăduse peste şerpi ridicaţi în coadă, motociclişti, bani, flăcări şi, tronînd peste toate, rînjetul batjocoritor al Filozofului Blank.

Dintre ştirile care se perindară pe ecranul terminalului în timp ce mînca, două îi atraseră atenţia: lovitură de stat în Jamaica şi reizbucnirea ciocnirilor în vest.

„Ce-ar fi să dau o raită prin Jamaica? N-am mai fost de mult pe-acolo.”

Pe la 10 începu să-şi pună serios problemă ce va face azi. Nu cunoştea pe nimeni în oraş. Adică, de fapt, ia stai puţin, pe cineva tot cunoştea: pe Leonard S. Blank.

„Ce-ar fi…? La urma urmei suntem vechi camarazi de arme, chiar dacă prea prieteni n-am fost niciodată.”

O jumătate de oră mai tîrziu încerca să pătrundă în sediul corporaţiei Blank. Barajul electronic era însă al dracului de greu de trecut.

NUMELE DVS. NU ESTE ÎNREGISTRAT. VIZITA DVS. NU A FOST ANUNŢATĂ. NE PARE RĂU, DAR NU VĂ PUTEM PERMITE ACCESUL.

Politicos, dar ferm. Avu însă noroc. În timp ce se învîrtea prin faţa intrării, cîteva limuzine negre,

interminabile, frînară în faţa clădirii şi din ele ţîşni un stol de granguri în negru cu mape negre sub braţ. Unul din ei era Blank.

„Blank! Hei, domnule Blank!

Acesta continuă să urce scările în trap săltat, fără să întoarcă măcar capul.

„Filozofule!” îi veni pe limbă lui Cassargoz, în timp ce un poliţist începuse să-l îmbrîncească.

Blank mai urcă vreo două trepte şi întoarse capul.

„Aici sînt, Filozofule!'' mai strigă Cassargoz în timp ce poliţaiul îl croia cu matraca.

Marele boss clipi de cîteva ori nedumerit, apoi se lumină la fată şi coborî grăbit spre el:

„Hei, sergent, lasă-l în pace! Ecce homo! Să vezi şi să nu crezi! Cap Pătrat în carne şi oase! De fapt, dacă mă uit bine, mai mult în oase...”

„Asta o spui tu, care eşti mai mult osînza”, mormăi Cassargoz sufocat în îmbrăţişarea uriaşului. Nu se aşteptase la asemenea efuziuni.

„Cînd ai de gînd să-ţi iei puţin ţeasta la polizor?”, zise blînd Filozofu” mîngîindu-l pe creştet. Apoi continuă precipitat: „Bătrîne, iartă-mă, am şedinţă de consiliu, nu mai pot să-ntîrzii nici o secundă. Fii atent, te aştept diseară la „Laplace's Palace”, Promite-mi că vii! O să sporovăim despre vremurile apuse. Eheu… fugaces labuntur anni! ... Vii, da?”

Fără să mai aştepte confirmarea, îi şterse o labă peste umăr şi o luă vioi pe”scări în sus.

„Parcă e un taur încercînd să meargă pe poante”, îi trecu lui Cassargoz prin minte.

Pînă pe la 4 se aiuri cu o puştoaică de vreo douăzeci de anişori, agăţată pe Avenida Takongal,

strada profesionistelor. După aia îi dădu liber şi se duse să-şi caute nişte ţoale mai acătării. De la 6 pînă la 8 dormi.

„Laplace's Palace.” Numai Filozofu' putea să-i dea numele ăsta aiurit. Cassargoz fu nevoit să întrebe de vreo patru ori pînă să afle unde e, fiindcă printre localnici era cunoscut mai ales sub numele mult mai de doamne-ajută de „Raiul jucătorilor”.

Construcţia era enormă, într-adevăr un palat. Existau săli pentru toate jocurile de noroc cunoscute, de la ruletă pînă la „cap sau pajură”. Automatele cu monezi nici nu intrau la socoteală, ele fiind răspîndite peste tot, pînă şi în closete.

„Mă numesc Cassargoz. Klaus Cassargoz.”

„Desigur, domnule Cassargoz, sunteţi aşteptat. Vă rog să mă însoţiţi.”

Cîteva săli de joc înecate în fum şi larmă, pe urmă un coridor pustiu şi tăcut, nici măcar paşii nu se auzeau pe mocheta groasă. Luară liftul şi ajunseră într-un coridor identic cu primul. Ceva îl contrarie: în loc s-o ia în sus, liftul coborîse, şi încă suficient de mult. Din clipa aceea îl cuprinse o încordare vagă pe care nu o putea reprima.

Se opriră în faţa unei uşi masive de metal.

„Spuneţi-vă numele, domnule.”

Cassargoz se conformă.

„Salut, bătrîne. E-n regulă, Hubert, poţi să pleci.”

Era vocea lui Blank. Uşa glisa tăcut şi se închise apoi în urma lui Cassargoz: pfvvvv... shtonk!

Era o încăpere austeră. Cîteva busturi, din duroplast probabil, un pupitru de videocomunicaţii” fotolii albe şi roşii şi ceva ce Cassargoz nu mai văzuse de mult: rafturi cu cărţi.

„Nici nu ştii cît de mult mă bucur că te văd, Cap Pătrat. Ia loc, te rog, ia loc, simte-te ca acasă. Ce bei?”

Trecură cîteva secunde bune pînă cînd Cassargoz articula destui de stînjenit:

„Un Bourbon dublu, te rog. Sec.”

Ca şi azi dimineaţă la sediu, familiariitatea afabilă a Filozofului îl descumpănea. Ceva nu mer-gea, nu se îmbuca, refuza să se muleze pe colţurile cutiei sale craniene.

„Păi da, Bom-bon. Uitasem că nu *bei* decît Bourbon sec. Cîţi ani sînt de atunci, doamne? Opt... ce opt, sînt zece ani bătuţi pe muchie, mă băiatule. Timpul curg-e înspăimîntător de repede. Ca fulgerul se duce. Haznaua asta infectă a secundei... Înghite orice. Fie că primeşti un glonte între ochi, fie că ejaculezi, fie că plîngi, fie că faci o ticăloşie sau un gest măreţ, ba chiar şi dacă stai pur şi simplu de pomană, ea tot trece. A şi trecut. *«Hatons-nous, le temps fuit et nous trame avec soi / Le moment ou je parle est deja loin de moi».* Cine a scris asta? Racine, nu? Da, da, Racine.”

„Nu s-a schimbat deloc”, îşi zise Cassargoz. Pe vremuri, gargara erudită şi aiuritoare a Filozofului îi scosese din sărite pe mulţi din băieţi. Înşelaţi de aparenţa de păcăliri bonom, vreo doi încercaseră cu tot dinadinsul să-l facă să tacă. Cassargoz îşi aducea bine aminte şi acum faţa făcută terci a unuia dintre ei, pe care bîzîiau nişte muscoi enormi, verzui, cu reflexe metalice. Ăsta era Filozofu'. O mixtură de tigru cu şacal turnată în ambalajul jovial şi aparent inofensiv al unui intelectual cam tembel. Toţi cei din

comandourile de pe coasta de Vest îi ştiau obiceiul de a propti şi aranja morţii, rămaşi după o încăierare, în grupuri statuare cu atitudini eroice, pe care apoi le fotografia.

„Iartă-mă că îţi zic mereu Cap Pătrat, dar să fiu al naibii, îţi uit mereu numele. Am început să mă ramolesc.”

„Nu arăţi ramolit deloc. Cassargoz, Klaus Cassargoz, aşa mă cheamă.”

„Păi sigur că da, Klaus dragă, sigur că da. Aşa... ce spuneam? A, da, cum te simţi în Tebrida noastră? Cald al dracului, nu? De fapt, cînd ai venit?”

„Ieri.”

„Şi dacă nu sînt foarte indiscret, de unde vii?”

„Din America de Sud.*

„Mda, şi acolo e cam cald. Înţeleg că încă mai lucrezi.”

„Da.”

„Şi mai iese ceva?”

„Aşa şi aşa. Nu poţi să ştii niciodată. De fapt, ştii prea bine.”

„Cum să nu ştiu, *et în Arcadia ego.* Ce vremuri, mă băiatule, ce vremuri extraordinare! Homerice, aş putea zice. Te invidiez. Asta e adevărata viaţă. Te baţi pe viaţă şi pe moarte, toţi vor să te radă, dar îi rîzi tu pe ei pînă la urmă, îl tragi în piept pe moşneagul ăla cumsecade de sus care-ţi reţinuse o cameră de lux în raiul lui supraaglomerat şi te întorci plin de bani în bordelurile vechi şi dragi. *Iliada* şi *Odiseea,* Klaus bătrîne. Coloana vertebrală. Restul sînt fleacuri.”

„Da”, zise plat Cassargoz.

Filozofu' oftă.

„Am îmbătrînit de cînd lîncezesc în oraşul ăsta. M-am îngrăşat şi am îmbătrînit. Sînt foarte singur.”

Cassargoz îl privi lung.

„Nu s-ar zice că lîncezeşti.”

Filozofu' pufni trist.

“A, te referi probabil la micile mele afaceri. Ce să fac, trebuie să trăiesc. *Virtus* post *nummos!* dragule, şi pe urmă zona asta geografică e aşa de bogată în cretini, încît ar fi de-a dreptul imoral să nu profiţi. Eu am priceput de mult, dragule, că materia primă cea mai preţioasă din lume e prostia. Ce uraniu, ce aur, investeşte în prostia umană, Cap Pătrat, şi n-ai să regreţi niciodată. Porneşte totdeauna de la postulatul: «Există mult mai mulţi dobitoci decît pot eu să-mi închipui». Dar, la urma urmei, ce-mi pasă mie de toate astea? Eu am fost întotdeauna şi rămîn un admirator al frumosului, al Artei. Dacă n-aş avea micile mele bucurii artistice, cred că aş lăsa totul dracului şi aş veni cu tine în campania următoare.”

Tăcură o vreme amîndoi. Pe urmă, Filozofu' reluă: „Ştii, de fapt mă uimeşte faptul că nu te-ai transformat în toţi anii ăştia într-un onorabil tată de familie, înconjurat de copii, de datorii, de rudele nevestei căreia-i zici «mamă* şi nu-i ieşi din cuvînt. Din cîte îmi aduc eu aminte, n-ai fost niciodată un soldat adevărat. Aveai prea multe scrupule.”

„Depinde ce înţelegi printr-un soldat adevărat.”

„Da, întotdeauna am avut noi doi opinii diferite asupra acestei chestiuni.”

«Totdeauna am avut noi doi opinii diferite...», îl îngînă Cassargoz în gînd. „Parcă am fi polemizat pe tema asta pe la diverse congrese.”

„Am încercat să muncesc, Filozofule. N-a mers. Prima dată cînd şeful de echipă s-a răstit la mine, l-am băgat în spital. Nu mă pot obişnui să ascult de o mătreaţă, de un avorton de civil din ăştia, meşteri în vorbe, dar care se scapă pe ei de frică cînd văd un şiş. Şi pe urmă... fac de prea mult timp meseria asta ca să nu cred că e mai uşor să ucizi sau să fii ucis, decît să munceşti."

"Ei da, aici ai mare dreptate. Auzi.... Klaus, ştii ce? Te deranjează dacă te invit la teatru? Ştii că teatrul a fost marea mea pasiune dintotdeauna. Hai, nu mă refuza, o să-ţi placă!"

O clipă, Cassargoz rămase deconcertat. La teatru? Numai la asta nu s-ar fi gîndit. Şi, la urma urmei, de ce nu?

„Da. Sigur", zise şi se ridică.

Porniră din nou pe lungile coridoare tăcute. Blank deschise două sau trei uşi blindate pronunţîndu-şi numele. (Ar fi putut să spună orice altceva, identificarea se făcea pe baza amprentelor vocale.)

Pătrunseră într-o sală de spectacol. Foarte spaţioasă, bine aerisită, răcoroasă chiar. Locurile nu erau o problemă, erau cu totul vreo 15-20 de spectatori. Se aşezară în fotoliile moi, ergonomice.

Spectacolul era aproape de final. Cassargoz îşi aminti repede că mai văzuse piesa de mult, foarte de mult, împreună cu copiii de la orfelinat. Îl plăcuse mult şi atunci. Era vorba despre un tip pe nume Macbeth care, împreună cu nevastă-sa, îşi omoară regele ca să-i ia tronul şi, pe urmă, fiindcă tot îşi făcuse mina în direcţia asta, mai omoară încă alţi cîţiva care-l deranjau. La sfîrşit i se înfundă şi lui, îl rade unu' Macduff, născut prin cezariană.

În clipa în care Macduff ridică paloşul, Cassargoz aşteptă să se stingă lumină sau alt truc de scenă. Nici vorbă însă. În ciuda stăpînirii de sine. exersată în atîtea împrejurări grele, tresări cînd capul lui Macbeth descrise o scurtă traiectorie prin aer şi izbi podeaua cu un zgomot înfundat. Sîngele ţîşni în efemere fîntînici arteziene deasupra trunchiului decapitat, care, după ce^ rezistase o secundă, se grămădi ca o păpuşă de cîrpa la picioarele lui Macduff. Un oftat lung străbătu sala.

Cu toate că reprezentaţia luase sfîrşit, nu aplaudă nimeni şi nu se aprinseră luminile. Scena turnantă se roti făcînd nevăzut tabloul final. Puţinii spectatori plecaseră.

Văzînd că Filozofu' nu se ridica, Cassargoz rămase şi el pe loc, cufundat în fotoliul moale, în semiobscuritatea odihnitoare.

„Ei, ce zici? Ţi-a plăcut?”

„Ce să zic? Mi-a plăcut, mai ales trucajul de la sfîrşit a fost nemaipomenit. Da' văd că nu prea are succes, sală a fost mai mult goală.”

Blank rînji satisfăcut, ca un profesor auzind de la elev exact prostia pe care o aştepta.

“Dragă Cap Pătrat, ceea ce ai văzut adineauri este un trucaj în măsura în care viaţa e un trucaj de la un capăt la celălalt. Iar în ce priveşte numărul de spectatori, te asigur că sală a fost arhiplină, avînd în vedere preţul unui bilet, care e cam cît cîştigi tu într-o campanie bună.”

Un timp se aşternu tăcerea.

„Vrei cumva să spui că decapitarea… s-a petrecut în *realitate?”*

„Realitate... dragul meu, acesta este un cuvînt uzat şi perfid ca o tîrfă scoasă la reformă care s-a reprofilat pe codoşlîcuri. Toţi filozofii lumii s-au culcat cu tîrfa asta şi toţi s-au trezit în zori istoviţi, nesatisfăcuţi, disperaţi sau resemnaţi şi cu un gust amar în gură.”

„Să lăsăm puţin filozofia, Filozofule.” Cassargoz ridicase pentru prima dată puţin tonul. „Acolo… a murit un om?”

„Doamne, doamne, ce confuz poţi să gîndeşti. Operezi cu noţiuni cărora nu le-am definit în prealabil sensul. Ce înseamnă a muri? Şi, prin extensie logică, ce înseamnă a trăi? Cum deosebeşti un om viu de unul care a încetat să mai trăiască sau n-a trăit, *de facto,* niciodată? Să excludem de pe acum criteriul grosier al stopării unor funcţii fiziologice. Oricînd putem găsi contraexemple,”

Vocea lui Cassargoz răsună ciudat în tăcerea şi penumbra sălii:

„Deci, un om a fost omorît?”

„Să admitem că da. Şi?”

„Ştiai c-o să fie omorît?”.

„Să admitem că da? Şi?”

„La ce bun, Filozofule?”

Blank se adînci în fotoliu cu vădită plăcere şi îşi mută picioarele, punînd acum stîngul peste dreptul.

„Eu” după cum ştiţi, am fost întotdeauna îndrăgostit de Literatură. Îmi amintesc că la lecţia de istorie, cînd trebuia să vorbesc despre politica lui Richelieu, am început să povestesc voios cum au rezolvat muşchetarii problema eghileţilor cu diamante. Profesorul mi-a pus doi, deşi povestisem frumos. Aşa am înţeles, destul de tîrziu, care e

diferenţa dintre Istorie şi Literatură. Mi-a trebuit cîtva timp ca să-mi dau seama că, de fapt, lucrurile nu sînt chiar atît de simple şi că profesorul ăla era, de fapt, un bou. Istoria este şi ea o formă a Literaturii. E o iluzie găunoasă să credem că anecdotica înscrisă în manualele de Istorie e mai aproape de spiritul unei epoci, de *realitatea* ei - cu toate că ţi-am spus că pe tîrfa asta nu se poate pune bază -, decît Literatura acelei epoci. Ba uneori e chiar pe dos. Poate oare o lucrare istorică, oricît de exactă şi savantă, să redea suflul unui timp, aşa cum o fac piesele Marelui Scutură-Lance?... Dar să nu deviem prea mult de la subiect. Mai mult poate decît literatură, eu am iubit teatrul. Pasionat. Lucid. Din tot sufletul. Cînd vedeam o piesă bine jucată, care-mi plăcea, pierdeam dintr-o dată contactul cu ceea Ce era în jur, cu viaţa mea de pînă atunci, cu tot. Eram în piesă. Existăm în ea. Şi, deodată, venea lovitura de măciucă: cineva trebuia să moară sau trebuia să aibă loc ceva în legătură cu sexul. Atunci liniile de forţă ale spectacolului se curbau în jurul singularităţilor numite moarte şi sex, autorul încerca să evite, să cotigească, regizorul apela la trucuri şi eu mă prăbuşeam pe locul meu din sală cu aceeaşi senzaţie de durere buimacă pe care ţi-o dă o lovitură puternică în cap... Mă integram cu cea mai mare uşurinţă în convenţia scenică, nu vedeam decorurile vechi, crăpate şi prăfuite, nu percepeam pocnetul discret al reflectoarelor supraîncălzite, dar nu puteam, mă înţelegi, nu puteam accepta convenţionalizarea, stilizarea relaţiilor umane, care neutraliza aproape complet tensiunea dramatică

acumulată pînă atunci. ...încearcă să-ţi imaginezi cum ar arăta un *Hamlet* în care incestul, sugerat, se petrece în scenă, în *realitate* (vezi, iar tîrfa aia parşivă de realitate, pe care nu se poate lăuda nimeni că a posedat-o cu adevărat şi, dacă se laudă totuşi vreunul, ăla nu e decît un mincinos îngîmfat sau un onanist cu imaginaţie hipertrofiată) şi în care moartea lui Polonius, a Ofeliei, a tuturor celorlalţi şi, în sfîrşit, cea a lui Hamlet nu sînt nişte simulacre. Îţi dai seama ce valenţe noi ar căpăta textul, cita tensiune dramatică s-ar acumula în plus? Cred că însuşi marele Will şi-ar privi cu uimire opera."

Lui Cassargoz i se făcuse frig. „Ce caut eu aici, Dumnezeule?"

„De ce nu te duci la film? Filmul cred că-i mai aproape de realitate, nu?"

Filozofu' pufni dispreţuitor.

„Filmul e un succedaneu, un surogat, un rahat. Artă în nici un caz. Pentru artă e nevoie de oameni vii, înţelegi, oameni care să sufere, să se bucure, să trăiască cu adevărat şi să moară cu adevărat. Ah, Adevărul, altă tîrfa cu inima de piatră."

Fu din nou tăcere cîteva clipe, dar această tăcere se deosebea de cea precedentă, cît şi de cea care urma.

«De ce naiba îmi face *mie* confidenţele astea cînd nici măcar nu-şi mai aminteşte numele meu!?»

„Nu ştiu, nu mă pricep, dar cred că e o greşeală undeva în cele ce mi-ai spus. Mai degrabă simt că e aşa."

„Dragule, *errare humanum est..."*

„...perseverare diabolicum", şopti Cassargoz, epuizînd astfel mai mult de jumătate din cunoştinţele sale de latină.

„Nu, Cap Pătrat, nu te grăbi. Corect este aşa: a greşi e omeneşte, a persevera în greşeală denotă fie idioţie, fie geniu.”

Iarăşi tăcere.

„Bine, dar ceilalţi actori... ei ştiu?”

„Ştiu exact atît cît trebuie să ştie. Sînt roboţi, dragule, ultimul tip. Comandă specială.”

Lui Cassargoz îi apăru brusc în minte robotul casnic cu mutra lui Robert Redford.

„Totul e foarte simplu. De actori umani fac rost cînd vreau, de pe continent. Îţi dai seama ce şansă pentru un amărît care n-a mai jucat nimic de un an? Să joace într-un teatru particular, pentru o sumă care-l copleşeşte, rolul vieţii lui? Pare paradoxal, dar rezultatele cele mai bune, accentele cele mai sincere, trăirile cele mai intense le-am obţinut cu unii care jucaseră toată viaţa roluri de oameni cu tava şi visaseră la Hamlet. La repetiţie, robotul care trebuie să ucidă se opreşte la jumătatea acţiunii. Cînd cred eu că e timpul, pun un bit acolo unde trebuie în programul robotului, vînd biletele şi anunţ repetiţia generală. Macbeth, ai fost martor la tragicu-i sfîrşit, nu ştia că joacă premiera vieţii lui. A murit cu convingerea că e vorba de o repetiţie, fie ea şi generală. E mai bine aşa. De cele mai multe ori, actorul dă tot ce poate la repetiţia generală şi de aceea joacă mult mai slab la premieră. Chestiune de psihologie.”

„Şi spectatorii ăia cine erau?”

„Nişte căcăcioşi plini de bani. Unii vin în mod special de pe continent pentru spectacolele mele. Pe marea majoritate nici nu-i prea interesează ce se

joacă. Nu se deosebesc cu nimic de feudalii care stăteau în balconaş, însoţiţi de doamnele lor, pentru a urmări cu atenţie şi oroare excitată sfîrtecarea în bucăţi, spînzurarea sau decapitarea unui supus. Şi, mai e ceva: violenţa se pare că exacerbează libidoul. Am avut un succes nebun cu scena căsăpirii lui Agamemnon în baie de către Clitemnestra şi Egist. Vezi cum devine cazul: tînărul Robert Bradley III, fiul lui Robert Bradley II şi, bineînţeles, nepotul lui Robert-Bradley I, înainte de a o conduce la hogeacul său de lux pe temperamentala doamnă consilier Jameson, o aduce mai întîi, după supeul *en tete a tete,* la spectacolul meu...''

Cassargoz ar fi vrut să-l întrebe cum se potrivea ce spusese mai înainte despre oamenii vii în artă cu folosirea roboţilor, dar îşi luă seama. „Omul ăsta e nebun. Un nebun periculos şi eu sînt şi mai nebun că am intrat aici.”

„Desigur”, continuă dezinvolt Filozofu' pe un ton academic. “Se ivesc anumite dificultăţi. Cea mai supărătoare e că nu poate muri decît un personaj pe spectacol, altfel, dacă aş introduce mai mulţi actori umani, ceilalţi s-ar speria şi n-ar mai ieşi nimic. Există o ieşire magistrală din acest impas. Se joacă de fiecare dată piesă cu alt personaj care moare cu adevărat, restul morţilor fiind trucate. Beneficiul este surprinzător şi enorm: în loc de un singur *Hamlet* am obţinut mai multe - unul al lui Polonius, unul al Ofeliei, unul al reginei şi aşa mai departe.

Cel mai interesant a fost un spectacol în care muritorul era chiar Hamlet. În clipa în care otrava începe să-l pătrundă (am folosit o otravă specială care permite dozarea efectului la secundă), în loc să

zică melancolic şi resemnat: *«The rest is silence»,* zice mirat şi înspăimîntat totodată: «Mamă, mor...»

...Replica asta, cuplată cu ce-apucase să spună înainte din text, adică: *«So tell him, with the occurrents, more and less, which have solicited»* şi cu replica normală pe care robotul a dat-o în continuare conştiincios, cu intonaţia corectă: *«Good night, sweet prince*...» etc, a fost cel mai emoţionant moment din viaţa mea. Atunci, pentru o clipă, măcar pentru o clipă, am crezut că am avut-o pe tîrfa aia de care-ţi vorbeam. Acum, cu trecerea anilor, nu mai sînt chiar aşa de sigur, dar oricum e o amintire frumoasă, nu?”

Cassargoz nu mai asculta de mult. Căuta cu disperare o soluţie.

«Trebuie să fiu, calm, foarte calm.»

„Ei, Klaus, ajunge cu artă dramatică. Te rog să mă ierţi că te-am plictisit. Sînt un nesimţit, cînd ai un oaspete ca tine trebuie să te ocupi de hobby-urile lui, nu de ale tale. Din cîte-mi mai amintesc eu îţi plăcea mult să vînezi. Dă^mi voie să-ţi ofer, în încheierea acestei seri minunate petrecute împreună, o partidă de vînătoare. Nu mă refuza, te asigur c-o să-ţi placă.”

«E o capcană. Sînt sigur că e o capcană. Dar n-am de ales, trebuie să accept şi să fiu cu ochii în patru. Doamne, cine m-a pus să vin aici?»

O luară iar pe coridoare. Uşa în faţa căreia ajunseră nu se deosebea cu nimic de celelalte, dar aici Blank nu-şi mai rosti numele ci spuse rar şi răspicat:

„Sesam, deschide-te.”

Cu toată încordarea, Cassargoz nu-şi putu reprima un zîmbet. Avea un ciudat simţ al umorului dementul ăsta.

Pătrunseră într-o încăpere goală cu pereţi de un alb mat.

„Hello, SANTRI. Klaus, dă-mi voie să ţi-o prezint pe SANTRI, Simulator ANalogic TRIdimensional. După ştiinţa mea, una din cele mai puternice inteligenţe artificiale existente în lume la această oră. SANTRI, acesta este domnul Cassargoz, un vechi şi bun prieten.”

ÎNCÎNTATĂ SĂ VĂ CUNOSC, DOMNULE CASSARGOZ.

Ce voce stranie! Cassargoz încercă să-şi imagineze cum ar arăta o femeie cu o asemenea voce.

„SANTRI, domnul Cassargoz ar dori o partidă.” DESIGUR, DOMNULE. Vocea avea ceva blînd, ceva liniştitor şi franc, şi de aceea suna neverosimil între zidurile albe. Cassargoz se miră şi el ce calm devenise dintr-o dată.

NIVELURILE SÎNT URMĂTOARELE:

NIVELUL 3 - VÎNATUL VA FI ADUS ÎN BĂTAIA ARMEI DE ATÎTEA ORI DE CÎTE E NEVOIE PENTRU A-L DOBORÎ.

NIVELUL 2 - VÎNATUL NU VA FI ADUS ÎN BĂTAIA ARMEI. TREBUIE SĂ-L REPERAŢI SINGUR ŞI SĂ VĂ ALEGEŢI POZIŢIA OPTIMĂ DE TRAGERE

NIVELUL 1 - ÎN COMPORTAREA VÎNATULUI SE INTRODUC ELEMENTE ALEATORII. ESTE POSIBIL SĂ FIŢI RĂNIT. VĂ SFĂTUIESC SĂ NU ABORDAŢI ACEST NIVEL FĂRĂ UN ANTRENAMENT ÎNDELUNGAT LA NIVELURILE 3 ŞI 2.

NIVELUL 0 - ACESTA ESTE UN NIVEL PERFECT ALEATOR, VĂ PUTEŢI TRANSFORMA DIN VÎNĂTOR ÎN

VÎNAT. ORICÎND PUTEŢI FI UCIS. ESTE RECOMANDABIL SĂ NU-L ALEGEŢI NICIODATĂ.

„Şi cam ce se poate vîna pe aici?'' întrebă Cassargoz, într-un tîrziu.

„Orice, dragule, orice. Depinde exclusiv de tine. Ai să întîlneşti exact vînatul pe care-l doreşti cel măi mult.”

..Există cineva care să aleagă nivelul 3?”

„Bineînţeles, bătrînul senator Hannever. De cîte ori vine pe aici, alege 3. E de înţeles: are reumatism poliarticular, anghina pectorală, diabet şi, probabil, multe altele. Nu poate să facă eforturi. Urăşte schimbările. Pentru el, decorul este întotdeauna acelaşi: o vilă colonială din secolul XIX. Domnul senator stă în faţa casei într-un fotoliu de răchită, în mijlocul gazonului proaspăt tuns, şi troscăneşte fericit din *Winchesterul* său.”

„Şi împuşcă ceva?”

„Desigur, domnul senator Hannever, liberalul, împuşcă negri. Asta e vînatul lui preferat. Îi rid ochii, se bucură ca un copil de cîte ori nimereşte.”

Camera era perfect izolată fonic, în momentele de tăcere Cassargoz îşi auzea sîngele vuindu-i în cap.

„Iarăşi oameni, Filozofule?”

„De ce te miri? Dacă stai să te gîndeşti, e foarte normal. Nu elefantul, nu leul sau tigrul, nici măcar Tyranosaurus Rex, omul, dragule, omul e vînatul suprem pentru om. Ai să-mi spui că şi omul e un animal. Nu te contrazic, îngăduie-mi doar să te completez: animalul e doar genul proxim al omului, iar diferenţele specifice sînt înfiorarea vagă cu care priveşte uneori cerul înstelat, conştiinţa morţii şi

iluzia nemuririi, rîsul, perceperea uneori dureroasă a curgerii timpului. E o definiţie arbitrară şi sumară, ştiu, dar sper că totuşi te convinge într-o oarecare măsură. Gîndeşte-te la un vînat nobil, să zicem un leu. Ce poţi întrezări pe figură unui leu rănit înainte de a-i aplică lovitura de graţie? Nimic, dragule, sau aproape nimic. Pe cînd, gîndeşte-te ce înseamnă să lipeşti ţeava armei de tîmpla unui om, şi mai ales a unuia inteligent. Vei vedea atunci în ochii şi pe chipul lui mult mai mult decît banala spaimă dictată de instinctul de conservare a integrităţii sale ca sistem biologic. El moare şi ştie că moare, ştie că va putrezi şi că va continua să putrezească, că nu vor rămîne decît oasele şi că nici asta nu-i de ajuns, se vor dezagrega şi ele ajungînd praful de sub tălpile unei brute cretine care clocoteşte de viaţă. Anotimpurile vor curge pînă cînd nu vor mai fi anotimpuri, stelele or să strălucească pînă cînd se vor stafidi sau vor crăpa şi ele, iar ceea ce a fost cîndva el va picura dispersîndu-se prin treptele materiei pînă la atomii cei veşnici şi fără memorie. Dacă te uiţi bine, vei întrezări şi speranţa firavă, aproape inconştientă, că poate, cîndva, atomii săi rătăciţi în cenuşa stelelor se vor închega din nou sub cerul unei planete, pentru a colecţiona alte apusuri şi răsărituri, pînă cînd cercul rece al ţevii altei arme i se va aşterne pe tîmplă."

..Zero. Vreau nivelul zero", zise Cassargoz dintr-o suflare.

După cîteva clipe, vocea de femeie inteligentă şi blîndă spuse:

AŢI EXPRIMAT O OPŢIUNE DE NIVEL ZERO. ACEST NIVEL ESTE COMPLET ALEATOR. VĂ PUTEŢI

TRANSFORMA DIN VÎNĂTOR ÎN VÎNAT. ORICÎND PUTEŢI FI UCIS. MENŢINEŢI OPŢIUNEA?

„Da”, zise Cassargoz. „Da.”

„Dragă Cap Pătrat, încep să te recunosc. Niciodată n-ai fost tu atît de prost pe cît pari! îţi urez noroc la vînătoare!”

O uşă a cărei prezenţă era greu de sesizat glisa pe albul peretelui: Pfvvv, shtonk!

Dincolo se zărea, sub un cer de cobalt, jungla, jungla amazoniană, mîncătoarea de oameni, din care Cassargoz tocmai reuşise să scape teafăr.

Păşi pragul. Căldura umedă şi grea, izul dulceag de vegetaţie putredă, inconfundabila mixtură de urlete, foşnete, sîsîieli, piuituri, trosnete şi linişte. Anii lungi de luptă în junglă îl învăţaseră să deosebească în vacarmul aparent constante şi legităţi surprinzătoare.

Drept în faţa lui, sprijinită de o tufă, cu patul în mocirlă, era o armă. O ridică cu plăcere, era grea şi îi amintea de bătrînul lui Joe. Magazia de cartuşe plină şi patul neted şi reconfortant la pipăit ca o coapsă de femeie îl făcură - deşi oricum avea pistoletul de siguranţă prins cu benzi adezive deasupra gleznei - să se simtă mai liniştit.

Bubuitura aproape îi sparse urechile şi în aceeaşi clipă fu pe burtă, cu nasul în noroiul fetid. Trupul acţionase reflex, fără intervenţia creierului ocupat să gîndească cu fulgerătoare nepăsare că glonţul care te loveşte nu-l auzi decît după aia.

Se rostogoli de cîteva ori lateral, pe urmă ascultă. Urechea exersată prinse neregularitatea în zgomotele junglei. Privind într-acolo zări un petec

albastru sclipind pentru o clipă în zidul verde. Simţi cum urcă în el, de nestăvilit, furia.

„înghiţi-te-ar iadul de bestie dementă! Ţi-ai deşertat puhoiul scîrbos de nebunie în creierii mei şi acum vrei să scapi de mine. Aveai nevoie şi de spectatori adevăraţi, cabotinu' dracului, unul singur măcar, chiar şi un amărît ca mine.”

Se ridică brusc şi ţîşni înainte. Alergă cocîrjat, în zigzag, vreo douăzeci de metri şi se aruncă iarăşi în mocirlă. În timpul cursei, în minte i se condensase imaginea negrului tînăr care fugea tot în zig-zag prin savana frontierei namibiene, cu roverul condus de Carson Clipici pe urmele lui. Pe locul din dreapta, Filozofu' urla cît îl ţineau plămînii:

„Te-am văzut, un doi, trei, drumul vieţii ni-i scurt, Blackie Boy, ş-avem o vorbuliţă amîndoi! Bau!”

În clipa în care negrul încetinise puţin goana şi privise înspăimîntat înapoi, Filozofu' îi trîntise o încărcătură pentru elefanţi în plină figură. Clipici, la volan, rîdea cu lacrimi.

Cassargoz tresări. Undeva în dreapta, la nici zece metri, zări ceafa Filozofului crescînd din hăţiş. „Nu se poate”, murmură tremurînd de bucurie. „Nu-i adevărat.” Ochi cu grijă infinită, apoi trase - de două ori, ca să fie sigur.

Aproape că văzu aşchiile sărind din craniu, dar nici după ce se liniştise ecoul împuşcăturilor nu putea scăpa de senzaţia de păcăleală periculoasă. „Nu se poate să fi greşit el atît de grosolan. Şi totuşi era acolo, l-am făcut ţeasta terci.”

Venind de undeva de deasupra, din cerul de cobalt pătat cu norişori albi, vocea de femeie deşteaptă care înainte de a muri dă ultimele sfaturi fiului ei, vocea lui SAN-TRI, spuse:

DOUĂ FOCURI. ŢINTA ATINSĂ ÎNTR-UN CENTRI VITAL DIN PRIMUL FOC.

Se întoarse brusc. Cu un zîmbet larg şi bestial, cu ochi, umezi de fericire, cu arma înfiptă în umăr, Blank îl privea:

„SANTRI nu m-a dezamăgit. Eşti vînatul cel mai de soi pentru mine la ora asta. Era şi mai interesant dacă a fi fost ceva mai inteligent, dar ce să-i faci. Pregăteşte-t să mori! “

Un hîrşîit şi un zgomot de crengi rupte venind de undeva de sus. Leonard S. Blank, supranumit şi Filozofu', era totuşi om: pentru o frîntură de secundă ridică ochii. Prea de ajuns pentru Cassargoz.

Goli încărcătorul aproape fără să se uite unde trage. Monezile roşii înfloriră parcă simultan pe pieptul Filozofului. Acesta privi o clipă întrebător» vru parcă să zică ceva, apoi se nărui.

Cassargoz rămase pironit, cu privirea agăţată de cadavru şi de creanga groasă şi putredă căzută într-un tîrziu lîngă el.

PATRU FOCURI. ŢINTA ATINSĂ ÎNTR-UN CENTRU VITAL DIN PRIMUL FOC GRAD DE DISPERSIE AL TRAGERII 2, 5.

Aruncă arma în mocirlă şi zbieră către cer: „Nu mai vreau. Ajunge. M-am săturat.” Neverosimilă în desişul compact, glisa o uşă: pfvvv, shtonk!

Era din nou în camera goală cu pereţi albi şi liniştitori. Peste nervii biciuiţi creştea suprapunîndu-se o nevoie acută de a face un gest tandru.

„Tu”, mormăi răguşit, „tu m-ai salvat...” Nu erau nici măcar nişte butoane, sau beculeţe sau clape pe care să le mîngîie, numai pereţii albi şi goi şi

tăcerea. Se simţea ca atunci de mult, de mult de tot, cînd cineva îi spusese basmul şi el stătuse ore în şir după aceea lîngă o broască rîioasă aducînd-o la loc cu un beţigaş şi rugînd-o în fel şi chip, doar-doar o să se dea peste cap şi o să se transforme într-o prinţesă neasemuit de frumoasă.

Trebuia să iasă de aici. Dar cum? Mai mult ca sigur că uşa reacţiona la amprentele vocii lui Blank. Îşi încercă totuşi într-o doară norocul.

“Sesam, deschide-te.” Sentimentul ridicolului nu apucă să se cristalizeze pentru că greaua uşă-metalică se deschise ascultătoare.

Porni năuc pe lungile coridoare tăcute, încercînd să refacă în memorie drumul pe care venise. De cîteva ori întîlni nişte gorile în costum de seară, dar, curios, nici unul nu se luă de el.

Cînd era mai sigur că s-a rătăcit definitiv descoperi ieşirea. Tumultul străzii i se păru, vreme de aproape un minut, ireal. Mult timp nici nu ştiu pe unde merge.

Aşa ajunse pe Avenida Walladon. Oamenii îl îmbrînceau, îl înghionteau şi el zîmbea prosteşte, trăgînd în piept cu nesaţ aerul mirosind a gaze de eşapament şi a sudoare umană. Era atît de fericit că e încă viu, încît din toate fibrele corpului îi urca o zgîndăreală plăcută, ca atunci cînd îţi vine să te întinzi de să-ţi trosnească oasele.

TROPICANA, ţipau tăcut reclamele, WESTERN HOUSE, ALVARADO'S, SENTIMENTO, SILVER STAR, JACKPOT, JACKPOT, JACKPOT, şi din nou: TROPICANA.

Mai întîi îi îngheţă inima în piept, întrezărind în mulţime un rînjet cunoscut. Apoi un ciocan mic şi îngrozitor de greu îl izbi în piept înainte de a părăsi *realitatea,* mai apucă să audă venind de undeva *de*

sus, de dincolo de zgîrie-nori, din cerul înstelat, o voce blîndă, liniştitoare şi francă, vocea unei femei inteligente care înainte de a muri dă ultimele sfaturi fiului ei:

UN FOC. ŢINTA ATINSĂ ÎNTR-UN CENTRU VITAL.

IMPOSIBILUL PROBABIL

GET 00:00:00

Cele cinci motoare ale treptei întîi bubuie atît de năprasnic încît spectatorii mai slabi de înger sînt pentru cîteva clipe convinşi că superbul colos înalt de 120 m va sfîrşi prin a exploda pur şi simplu. În momentul tracţiunii maxime, computerul coordonator comandă retragerea braţelor metalice care fixează nava de rampa de lansare. Sistemul de pompe inundă platformă cu un debit de 3 150 l de apă pe secundă. 3 000 de tone de combustibil, metal masiv şi electronică, plus 224,5 kg de material uman se ridică într-o miraculoasă verticalitate deasupra peninsulei Florida, spre cerul senin al zilei de 16 iulie 1969. A.D.

GET[1] 27: 14

Caldrin: Privesc prin telescopul monocular. Se văd bine toate insulele din Mediterana, Majorca, Minorca, Sardinia, Corsica, e ceaţă în nordul Peninsulei Italice, cîţiva nori cumulus deasupra Greciei. Insulele Britanice sînt de un verde mai pronunţat decît Spania sau Insulele Mediteranei.

GET 28: 40

MCC[2]: Aud muzică sau mi se pare?

Nollins: Caldrin cînta... *Pasează-mi cîrnatul.*

GET 57: 00

1 GET Ground Elapsed Time - Timp scurs la sol

2 MCC Mission Control Centre - Centrul de control al misiunii

Armstrange: Aţi zis că transmisia merge, da?

MCC: Exact, şi aveţi o mare audienţă: în afară de USA, sunteţi recepţionaţi în Japonia, Europa de Vest şi cea mai mare parte a Americii de Sud. Toată lumea e mulţumită de calitatea imaginii şi apreciază marele show.

GET 93: 28

Armstrange: Am detectat aproape toate reperele terenului de aselenizare cu care am fost familiarizaţi.

MCC: O legendă veche povesteşte că o frumoasă chinezoaică pe nume Chan-Go a trăit acolo patru mii de ani. Se pare că a fost surghiunită pentru că ar fi furat de la soţul ei elixirul nemuririi. Puteţi să vă uitaţi după însoţitorul ei, un iepuroi chinezesc uşor de localizat pentru că stă întotdeauna pe picioarele din spate în umbra arborelui de scorţişoară.

Nollins: O să fim cu ochii pe fata cu iepure.

GET 1109: 30 Armstrange: Pentru cei care n-o cunosc, voi descrie acum placa comemorativă. Mai întîi sînt gravate cele două emisfere pămînteşti. Dedesubt scrie: Aici, oameni de pe planeta Pămînt au pus pentru primă oară piciorul pe Lună. Iulie 1969 Anno Domini. Acest eveniment este dedicat păcii în întreaga lume. Urmează apoi semnăturile membrilor echipajului şi cea a Preşedintelui USA.

MCC: Roger. Vrem să vă avem un minut în obiectiv. Preşedintele vrea să vă spună cîteva cuvinte.

Armstrange: Este o onoare pentru noi.

MCC: Domnule Preşedinte, puteţi începe.

Preşedintele: Vă vorbesc prin telefon din Camera Ovală a Casei Albe. Aceasta este cea mai memorabilă convorbire telefonică a tuturor timpurilor. Pur şi simplu nu vă pot spune cît sînt de mîndru. Pentru toţi americanii, acesta va fi cel mai frumos moment din viaţă şi sînt sigur că popoarele lumii întregi iau parte împreună cu noi la această sărbătoare. Pentru că, prin ceea ce voi aţi făcut, cerul a devenit o parte din lumea omului şi faptul că ne vorbiţi din Marea Liniştii ne face să ne gîndim la dublarea eforturilor noastre pentru a aduce pacea şi liniştea pe Pămînt. Pentru un unic moment în întreaga istorie umană, toţi oamenii de pe Pămînt sînt unul. Uniţi în mîndria lor pentru fapta voastră şi în rugăciunile înălţate întoarcerii voastre cu bine.

Armstrange: Vă mulţumim, domnule Preşedinte. Este o mare onoare şi un privilegiu pentru noi să reprezentăm nu numai USA, ci toţi oamenii paşnici, indiferent de naţionalitatea lor.

Preşedintele: Şi noi vă mulţumim mult şi sperăm din tot sufletul, cu toţii sperăm, să vă vedem joi pe Stallion.

Caldrin: Şi noi sperăm asta foarte mult, domnule Preşedinte.

GET 1194: 50

Modulul de comandă, adică tot ce-a mai rămas din giganticul turn care părăsea Florida cu opt zile în urmă, se pregăteşte să pătrundă în îngustul coridor de reintrare în atmosfera. Ieşirea din limitele coridorului înseamnă fie pierdere în vid fără posibilitate de întoarcere, fie arderea prematură a scutului termic.

MCC: Sunteţi pe coridor. Aveţi drum deschis pentru amerizare.

Armstrange: Vă asigur că apreciem mult treaba asta. Zona de aer supraîncălzit şi ionizat care se formează în vecinătatea scutului termic împiedică total propagarea undelor radio şi comunicarea astfel întreruptă nu va mai fi reluată niciodată...

*

**

Armstrange îşi reveni primul. În cabină era o căldură insuportabilă. „Am aterizat, dar unde naiba? Ăsta a fost un şoc mult prea puternic pentru o amerizare normală.”

Caldrin şi Nollins se dezmeticeau treptat şi ei. Cu mişcări greoaie, nesigure, începură să îmbrace costumele izolatoare. Armstrange acţiona pîrghia care deschidea simultan toate cele douăsprezece zăvoare ale trapei laterale, facilitate introdusă după ce Grissom, White şi Chafee arseseră de vii în ianuarie 1967. Nici un rezultat. Încercă să manevreze fiecare zăvor în parte şi constată că trapa era înţepenită, probabil din cauza căldurii excesive.

– Sus, zise Caldrin. Era singura lor şansă, trapa de comunicare cu modulul lunar.

Aici pîrghia de deschidere funcţiona fără greş, din prima încercare. Armstrange văzu întîi cerul şi nişte frunze. Apoi se ridică în braţe şi ieşi pe carcasa exterioară,

În faţă, zidul verzui-negricios al junglei. În spate; apele tulburi, mocirloase ale unui rîu mare, poate chiar un fluviu. Modulul era împlîntat aproape pînă

la jumătate în mlaştina de lîngă ţărm, paraşutele de frînare se întinseseră pe copacii de pe mal.

Armstrange avu cîteva clipe o impresie de *deja vu.* Apoi îşi aminti. Prin anii '50 fusese doborît în timpul unei misiuni de luptă în Koreea şi se paraşutase cu bine.

– Cred că suntem pe undeva prin Asia.

– Ce te face să crezi? Am putea la fel de bine să fim în Africa sau în America de Sud, spuse mohorît Caldrin.

– N-are nici o importanţă, băieţi. Absolut nici o importanţă. Oricum, în maximum cîteva ore vom fi recuperaţi.

Armstrange se întoarse brusc spre dreapta. Din hăţiş apăruse un om. Zdrenţăros şi ţinînd în mînă un pistol-mitralieră. Şuieră cîteva cuvinte într-o limbă necunoscută şi ameninţă cu arma.

– V-am spus eu că suntem în Asia, zise calm Armstrange. Hei!, mai spuse zîmbind şi ridică braţele făcînd un pas înainte.

În aceeaşi clipă omul deschise focul. Trase pînă cînd goli tot încărcătorul şi ţeava automatului se încinse. Armstrange se răsuci şi căzu cu faţa în nămol. Caldrin şi Nollins se prăbuşiră pe cuirasa modulului, fără un geamăt. Bodogănind, zdrenţărosul se duse să izbească cu patul armei în capul lui Nollins, care încă mai mişca. Pe urmă plecă.

El nu auzise niciodată de Shepard, Grissom, Glenn, Carpenter, Schirra, Cooper, Young, Mc Divitt, White, Conrad, Borman, Lovell, Stafford, Scott, Cernan, Gordon, Eisele, Cunningham, Anders, Schweickart,. Armstrange, Caldrin şi Nollins. Ştia în schimb al cui e steagul de pe umărul stîng al costumelor.

N.B.

Dialogurile dintre modul şi Centrul de control sînt reproduse după Jurnalul oficial, publicat, al misiunii spaţiale Apollo 11.

BALADA CAVALERULUI PROGRAMATOR

A fost odată un cavaler programator. Cînd şi-a terminat ucenicia era tînăr şi ferice şi credea că avioanele sînt comestibile ca tot ce zboară. La plecarea spre centrul de calcul din nordul Imperiului, unde fusese repartizat, tatăl său, bătrînul programator Radiscus, i-a dăruit, ca să-l apere de rele, un vechi tratat de matematică cu coperţi de piele roşii şi roase, în care semnul plus eră un Crist pe cruce, înmulţirea două săbii încrucişate, integrala un şarpe înfrunzit ridicat în coadă, radicalul un albatros cu o aripă mai lungă, iar derivata parţială era reprezentată printr-un foetus chircit în poziţia tipic intrauterină. I-a dat, de asemenea, pixul său fermecat ticsit cu microprocesoare, adus de el în tinereţe de prin alte hotare, care avea însuşirea de a se încălzi şi a deveni luminiscent cînd începeai să scrii prostii. Dacă scriai, spre exemplu, sin(x)=5, riscai o arsură zdravănă. Bani nu i-a dat; l-a umplut, în schimb, de poveţe, care mai de care mai isteţe, acestea fiind mult mai viabile, fiabile şi mentenabile decît nişte nenorociţi de bani.

“Fiule, ţine minte, dacă un program merge de la prima rulare, e cazul să intri la bănuieli; se întîmpla să dai chix cu o problemă de Soft, nu te pierde cu firea, insinuează pe loc că tu eşti de fapt Hardist prin vocaţie; dacă dai greş şi cu Hardul, le spui că ai avut o copilărie grea. Ai grijă, cînd vrei să te apuci de treabă serios, e bine să începi cu o pauză. Dacă nu eşti în stare să remediez! un defect minor, încearcă să provoci unul major, atunci vor fi chemaţi specialiştii şi nu se mai pune problema. Şi, mai ales,

nu uita, computerul face, din nenorocire, numai ceea ce îi spui tu să facă.”

Astfel blindat, tînărul nostru plecă spre alte zări. Străbătu munţi şi cîmpii, nenumărate oraşe, şi-n jurul lui era un constant sfîrşit de primăvară; cînd îl vedeau, fluturii dansau, miliţienii zîmbeau, fetele de director plîngeau. Gestionari de viţă veche îl poftiră la masa lor, nişte vulturi pleşuvi vrură să-l ia cu ei în zbor, şi pe unde trecea mulţimea striga în cor: „Trece un cavaler programator.”

Dar tînărul nostru nu se oprea niciodată, stăpînit de un singur gînd: să ajungă mai repede la centrul de calcul şi să scrie programe cu grămada, mari şi pline de numeroase subrutine.

Într-o bună zi ajunse. Nu era un simplu centru de calcul, era unul dintre cele cinci sau şase palate numerice ale Imperiului. Pe frontispiciu strălucea mîndra stema aurie cu cifra trei scrisă în binar. I s-a făcut o primire triumfală; tot personalul era strîns în ogradă, adjuncţii agitau sfioşi şi îmbujoraţi cîte o floare, iar directorul, în timp ce-l îmbrăţişa în ovaţiile generale, i-a şoptit lăsîndu-şi fruntea pe umărul lui şi oftînd delicat: „Cît te-am aşteptat...”

Chiar şi Marele Dregător - investit cu acest titlu pentru că era suficient să intre în sală cu trusa de scule şi sistemul, oricît de gravă ar fi fost defecţiunea, se auto-dregea instantaneu - îl bătu pe umăr şi-i dărui un mic şi cochet multimetru.

El le-a mulţumit tuturor şi a rugat politicos să i se spună ce se lucrează pe aici şi ce-ar avea el de făcut. L-au dus în sala calculatoarelor. Aici s-a produs acel fenomen care amplifică întotdeauna

tulburător aura de respect din jurul unui cavaler programator. Zgomotul egal şi continuu s-a înteţit brusc, contrastul pe terminale a crescut, toate beculeţele şi afişajele au început să clipească în serii ordonate, iar imprimantele să ţăcăne înviorate.

„Ce se produce aici?” a întrebat cavalerul. „Noi aici, a răspuns directorul cu mîndrie, producem grafice, grafice de toate culorile şi formele la orice scară şi, la cerere, în două, trei şi chiar patru dimensiuni.. Şi tabele producem, tabele sinoptice, histograme, planşe color, organigrame. Produsele noastre împodobesc pereţii tuturor aşezămintelor importante ale Imperiului.”

“Şi ce algoritmi de prelucrare a datelor folosiţi?” a mai întrebat cavalerul programator. „Algoritmii sînt de pe tărîmul celălalt, i-a adus un cavaler după o călătorie lungă şi plină de peripeţii, aşa că nimeni nu ştie prea bine cum funcţionează. Noi ne ocupăm cu estetica redării. Cînd graficul are variaţii prea abrupte le mai netezim, creşterile domoale le mai asprim, valorile prea mari şi discordante din tabele le mai micşorăm, cele prea mici le majorăm.”

„Şi datele brute?”

„Datele de intrare nu sînt chiar brute, sînt preprocesate la un centru de calcul subordonat, de unde le primim pe benzi.”

Un an trecu ca o clipă. Cavalerul nostru, muncind sîrguincios, ajunse în scurt timp un maestru în arta producerii de grafice şi tabele care să placă ochiului. Un singur lucru îl mîhnea profund: nu înţelegea prea bine care este sensul fizic al mărimilor de pe abscisă şi ordonată şi, în cele din urmă, care este legătura cu realitatea a acestor reprezentări.

Într-o noapte, cavalerul, după ce se frămîntase mult timp, căzu într-un somn greu şi agitat. Dimineaţa îşi făcu bocceaua şi se duse la director să-l întrebe încotro se află centrul de unde se primesc datele.

„Spre sud, peste 4 munţi şi 4 văi, dar ce vrei să fad» doar nu vrei să ne părăseşti?”

„Ba da, mă voi întoarce repede.”

„Vai, nu face asta, nimeni nu s-a întors vreodată de acolo”, spuse îndurerat directorul, ştiind însă că e inutil, hotărîrile unui cavaler programator sînt întotdeauna de nestrămutat.

„De ce?” spuse acesta. „E destul de aproape”, şi plecă o dată cu primele raze ale soarelui.

Drumul fu greu, dar cavalerul era tînăr şi plin de elan, aşa că-l străbătu în numai un an. Centrul subordonat se dovedi a-şi merita numele. Era mai mic şi mai vechi, directorul amabil dar mai morocănos, calculatoarele cu o generaţie mai jos. În scurt timp, cavalerul înţelese că şi acest centru primea datele de Ia un altul, aflat peste 16 munţi şi 16 văi spre sud. Se odihni puţin, apoi porni la drum, fără să stea mult pe gînduri.

Etapa a fost lungă şi grea, iar cavalerul obosise oarecum, aşa că o parcurse în cîţiva ani. Găsi un centru şi mai vechi, directorul fu cam nepoliticos, calculatoarele, o generaţie şi mai jos. De aici porni spre sud, mereu spre sud, peste 32 de munţi şi 32 de văi, cu toată oboseală care-i pătrunsese în creier şi în oase; mersul deveni chinuitor. Făcea nenumărate popasuri. Cînd distanţa dintre două

centre succesive deveni de 256 de munţi şi 256 de văi, ajunsese în era tuburilor electronice.

Dar şi de aici fu trimis mai departe, mereu mai departe spre sud şi, ajungînd pe creasta celui de al 512-lea munte zări, atunci cînd nu mai putea face un pas, o clădire singuratică semănînd cu un hangar. Oboseala şi resemnarea îi dispărură pe loc şi porni grăbit spre ea. Pe cînd se apropia, pe lîngă el trecu cu o viteză ameţitoare o arătare care, întrezărită prin norul de praf, părea a fi un om pe bicicletă, cu doi desagi imenşi şi galbeni în spate. În pragul uşii avu o ezitare. Îi venea să se întoarcă şi să lase totul baltă. Dar era mult, mult prea tîrziu, aşa că bătu şi intră.

Priveliştea dinăuntru îl năuci. În lumina egală şi rece, zeci, poate sute de oameni, bărbaţi şi femei, stăteau la mese aşezate ordonat, în şiruri paralele. Fiecare avea în faţă cîte un abac pe care mută bilele sau cîte o maşină mecanică de calculat la care rîşnea. Scriau ceva pe nişte bucăţi de hîrtie şi alţi oameni treceau printre rînduri cu saci mari şi galbeni în care adunau aceste hîrtii.

Ţăcănitul enorm care alcătuia zgomotul de fond îl ameţi pe cavaler. Privind şirurile acelea ordonate care păreau să se prelungească la infinit, deşi din afară clădirea nu părea prea mare,- îl năpădi brusc o greaţă violentă. „Doamne”, îşi spuse „aici e cu adevărat capătul liniei”.

Se năpusti afară cu ultimele puteri şi căzu în iarba udă, respirînd lacom aerul curat al muntelui. Zăcu apoi o vreme întins cu ochii la cer, pînă cînd apărură stelele, pe urmă se ridică greoi şi porni. Străbătea din nou munţi şi cîmpii, nenumărate oraşe şi în jurul lui era un constant sfîrşit de toamnă. Oamenii îl

priveau cu milă sau cu indiferenţă pe bătrînul istovit care-şi tira paşii înapoi spre nord, mereu spre nord. Puterile îl slăbeau din zi în zi, dar îl purtau înainte absenţa durerii şi spaima că nu va ajunge.

Cînd zări în depărtare strălucitoarea stemă binară, era sfîrşit. Totuşi se gîndi cu bucurie că îşi va revedea vechii colegi. Directorul cel sentimental murise însă de mult şi morţi erau toţi cei pe care-i cunoscuse. Acolo unde fusese cîmpie era acum cetate şi unde fusese cetate creşteau bălăriile şi păşteau vaci.

Îl lăsară din milă să intre în palatul numeric. Calculatoarele aveau un aspect straniu, nefamiliar lui, dispăruseră imprimantele, cartelele, ba chiar şi terminalele, şi totul era străin şi de neînţeles.

Pentru că era bătrîn şi nu avea unde să se ducă i-au dat totuşi o slujbă: l-au pus să lipească etichete pe un morman de benzi magnetice care zăceau abandonate la subsol, nimeni nu mai ştia de cînd.

FLASH-BACK

- poveste modulară -

Astăzi am împlinit cincizeci de ani. Oare în ce stadiu de descompunere ar fi fost trupul meu dacă aş fi murit acum cincisprezece? Mai bine să nu mă gîndesc.

Dar e greu să nu te gîndeşti. Mai ales cînd îţi aminteşti totul. Facultatea asta specială, moştenire a celor treizeci şi cinci de ani bisaţi, are avantajele şi dezavantajele ei. E bineînţeles foarte util să n-ai nevoie să-ţi notezi nimic, niciodată, să poţi să uimeşti oamenii reproducîndu-le cu precizie modul în care au fost îmbrăcaţi într-o anumită dimineaţă, cu mulţi ani în urmă, sau chiar forma norilor acelei dimineţi. Memoria mea înspăimîntătoare m-a ajutat să avansez relativ uşor pe scara socială.

Sînt însă şi clipe în care mă surprind căutînd înfrigurat să descopăr propria-mi prezenţă în ochii şi expresiile oamenilor, clipe în care mi-e teamă că nu exist, că sînt un spectru imponderabil prin care lumina trece nedeviată. Atunci beau sau caut tovărăşia unei femei sau citesc ceva, încercînd să alung posibilitatea existenţei mele virtuale cu ajutorul altor existenţe virtuale.

. Nu-mi vine să cred că a mai rămas doar o zi. Una singură din atîţia ani. Dacă aş fi ştiut cît e de greu, de chinuitor de greu, poate că nu m-aş mai fi încumetat.

Ce-i drept, n-a fost aşa de la început. Era chiar amuzant cînd stăteam cu creta în mină, în costumaşul meu de elev, din cursul primar, în faţa tablei pe care scria 2+3=? şi prin cap îmi treceau tot

felul de năzbîtii. „Ce-ar fi să zic acum că pentru a rezolva această problemă trebuie să precizăm mai întîi cîteva noţiuni legate de teoria funcţiilor recursive? Cred că dom' profesor al meu ar sucomba.” Dar bineînţeles că nu ziceam nimic şi mă mulţumeam să scriu, cu un aer de satisfacţie tîmpă, 5 (cinci). Dom' profesor scria şi el încă un 10 (zece) în catalog şi totul era în ordine.

În ordine... Cînd prietenul meu cel mai bun, Mihai, a plecat la munte ca să nu se mai întoarcă niciodată, aş fi vrut să urlu: „Stai”, să-l iau în braţe, să-l imobilizez, să-i dau cu ceva în cap, dar, pentru că micul burghiu începuse deja să-mi sfredelească baza craniului, am tăcut. Nu puteam să fac nimic. Încercam să mă conving că plîng o stafie, un mort potenţial, dar astea erau simple raţionamente care nu-mi puteau înlătura nodul amar din suflet.

Pe urmă m-a cuprins un soi de blazare amuzată. Venind momentul s-o descopăr pe tandra mea soţioară în pat cu bruta aia blondă, cu greu mi-am putut stăpîni rîsul clocotitor care mă furnică undeva între piept şi gît, în timp ce jucam conştiincios rolul omului distrus, înşelat în aspiraţiile lui cele mai intime.

O vreme m-am distrat teribil cu lectura ziarelor şi uitatul la televizor. Din cînd în cînd mă bătea gîndul să ies în balcon şi să strig: „Dac-aţi şti!”, dar imediat sfredelul cel mititel şi ascuţit de la baza craniului îmi dădea de veste să mă liniştesc.

În ultimii ani ajunsesem la o adevărată voluptate de a mă conforma. Mă bărbieream tăindu-mă cît puteam mai exact acolo unde trebuia, îmi sărutam

nevasta, cu care bineînţeles mă împăcasem, de numărul corect de ori şi la momentele corespunzătoare, ba încercam chiar să şi gîndesc în felul acela, dar asta era mai greu.

Oricum, toate au rămas undeva în urmă. De mîine reîncepe cu adevărat viaţa.

Avea senzaţia că e întins într-un hamac de cauciuc şi acoperit pînă peste cap cu o pătură netedă şi groasă. Întunericul era total. Nu simţea nici frig, nici căldură, deşi era scăldat în sudoare, de fapt prea multă pentru a fi sudoare, plutea pur şi simplu în lichidul amniotic. Apăsarea flexibilă dar fermă a pereţilor vîscoşi îi stîrni brusc şi cotropitor spaima, spaima de strivire, de sufocare, de înghesuire lentă şi elastică, aceeaşi spaimă care-l făcuse toată viaţa să evite aglomerările umane. Şi spaima de acum era mai puternică şi mai bine definită, era parcă matricea originară a tuturor spaimelor vieţii lui.

Domnule, trebuie să vă fie foarte clar, acest loc este accesibil unui număr extrem de restrîns de persoane, aţi pătruns aici numai datorită recomandării doctorului Lucas. Doctorul Lucas este o persoană preţioasă şi noi nu-l putem refuza.

Şi cum vă spuneam deci, sunteţi în posesia unui frumos cancer generalizat care vă va termina în mai puţin de trei luni. Noi suntem singurii care vă putem salva. Da, aţi auzit bine, vă putem salva.

Instalaţia pe care o vedeţi este capabilă să refacă starea Universului ca sistem la un moment anterior celui prezent. Vulgar spus, dă timpul înapoi.

Un subiect uman supus acţiunii ei este retardat cu un anumit interval din existenţa sa. Nu, nu e vorba de o călătorie în timp, subiectul reia pur şi simplu

secvenţele vieţii lui trecute dintr-un punct care poate fi fixat cu precizie.

Există o singură problemă: Maşina noastră Regresivă nu are nici un efect asupra informaţiei stocate în creier. Deci, practic vorbind, veţi fi cel de-atunci cu psihicul de acum.

Aici apare, evident, problema perturbărilor. În această privinţă, legea, subliniez, LEGEA, este abaterea minimă de la secvenţa existenţială pe care deja aţi trăit-o. Va trebui să repetaţi pe cît posibil toate acţiunile întreprinse în diversele situaţii pe care le cunoaşteţi foarte bine şi în care ştiţi că veţi fi pus.

Da, e o observaţie corectă, nu aveţi cum să vă amintiţi în amănunt ce-aţi făcut şi, deci, ce veţi face. Creierul dumneavoastră însă, ca de altfel orice creier uman, este un înregistrator fenomenal, mult mai fidel decît se crede de obicei. Se găseşte acolo, stocată integral, toată colecţia de informaţii primite de la senzorii de care dispuneţi, urechi, piele, ochi şi toate celelalte, colecţie denumită generic Viaţă. O analogie sugestivă, deşi doar la nivel calitativ, ar fi cutia neagră greu destructibilă a aeronavelor.

Da, bineînţeles că este subconştientă. Noi vă vom face însă o mică intervenţie chirurgicală prin care veţi avea acces rapid la această memorie uriaşă.

Nu, nu vă speriaţi, n-o să vă facem acum operaţia, ci după modificarea genetică. Nu înţelegeţi, sigur că nu înţelegeţi dacă nu mă lăsaţi să termin.

În mod normal, pentru tipul dumneavoastră de cancer ar fi suficient un interval de retardare de aproximativ un an ca să vă trataţi, cu garanţia

vindecării. Dar din analize rezultă că sunteţi un caz de excepţie. Structura dumneavoastră biopsihică prezintă o predispoziţie extrem de accentuată pentru carcinogeneză. Deci, chiar dacă scăpaţi de data asta, şansele de a vă îmbolnăvi din nou sînt mari şi poate că a doua oară nu va mai exista un doctor Lucas care să vă trimită la noi. Şi, în afară de asta, ţin să reduc la minimum probabilitatea de a vă mai vedea vreodată mutra pe aici.

Există o singură soluţie: vom extinde intervalul de retardare la 35 de ani. Da, exact vîrsta dumneavoastră. Vom întreprinde - ca să mă exprim sugestiv - acţiunea desemnată de o cunoscută înjurătură. Pe urmă o să umblăm puţin la bagajul dumneavoastră genetic, urmînd că ulterior să vă facem intervenţia chirurgicală de care v-am vorbit.

Da, domnule, putem, noi putem foarte multe lucruri. Sigur că e o complicaţie îngrozitoare, dar ţin să vă spun că eu am fost împotriva aprobării solicitării lui Lucas cu privire la dumneavoastră. Consiliul însă a luat o altă hotărîre şi mi-a încredinţat punerea ei în aplicare, lucru pe care mă străduiesc să-l realizez cît mai bine, indiferent de convingerile mele,

Datoria dumitale este una singură: să nu încerci să faci altceva decît ceea ce ai făcut. Şi aşa anularea morţii dumitale este o perturbare majoră. Nu ne mai putem permite o a doua.

Dacă vei fi pe cale să faci un pas greşit, o durere la baza craniului te va preveni. Dacă totuşi îl vei face, vei fi suprimat instantaneu. Această buclă a istoriei nu va fi existat niciodată şi nu va rămîne consemnat decît că ai murit de cancer la 35 de ani.

A, nu, domnule, puteţi să gîndiţi ce doriţi, nu ne interesează, gîndurile în sine nu pot schimba nimic. Aveţi grijă doar ce *faceţi.*

Alte întrebări?

MUŢIT PROSTIT, CÎINELE NOSTRU

„Nu s-a estimat cu suficientă precizie în ce măsură inteligenţa umană foloseşte supravieţuirii.''
Jeremy Stone

În ziua-n care a sosit în Univers
Soarele de pe cer nu s-a şters,
Pămîntul n-a fost copleşit de ape,
Osia lumii nici gînd să se crape.

Nou-născuţi frumoşi nu există decît în imaginaţia părinţilor, iar acesta nu făcea excepţie. Fusese conceput în condiţii destul de precare, viitorul tată nici nu se dezbrăcase în vederea acţiunii şi cu cinci minute înainte nici prin gînd nu-i trecea s-o întreprindă. De altfel, nu mai dormise cu nevastă-sa de aproximativ trei luni, descoperind din nou sensul profund al existenţei, de data aceasta în persoana unei tinere coafeze, şi era decis să divorţeze. Cenuşia şi agasanta consoartă stătea în calea fericirii lui, nutrind pentru el o dragoste adîncă compusă din:

– teama de îngrozitoarea perspectivă a schimbării blazonului de soţie cu eticheta „divorţată”;

– o doză masivă de sentimentalism bovin lacrimal de cea mai bună factură (plîngea cu lacrimi la fel de amare moartea motanului, cît şi pe cea a tatălui ei), întreţinută prin lecturi intensive de tip *Jane Eyre, Iubirea lor, Singur pe lume* etc.;

– prestaţia remarcabilă a lui bărbatu-său în pat.

Aşa că în mintea ei se născu firesc soluţia limită pentru astfel de cazuri: un copil. Se folosi de o seară în care bărbăţelul veni beat şi montat de absenţa la

apel a coafezei din motive care nu interesează. El a regretat actul la o secundă după, încercînd senzaţia acută că a săvîrşit o greşeală.

Cînd ea i-a anunţat fericitul eveniment, s-a arătat sincer impresionat, declarînd deschis că n-are nici o treabă cu chestia asta. Pe urmă, apărînd la orizont spectrul pensiei alimentare, a convins-o - promiţînd chiar şi că nu mai divorţează - că plodul ăsta este singurul obstacol în calea fericirii lor. Cîte n-a încercat... O grămadă de leacuri băbeşti, tot felul de pilule cu efect garantat şi, degeaba.

Doctorul căruia i-a mărturisit tot ce făcuse i-a zis: „Cucoană, să vedem acuma ce lighioană o să naşti după tot ce ai băgat în matale, nemaipunînd la socoteală că e făcut la beţie...”

Între timp, coafeza îşi găsise pe altul şi domnul traversa o perioadă de reculegere metafizică, consumată în special la bodega din colţ. Aşa că lucrurile au rămas baltă în chestiunea divorţului.

Faptul fiind consumat,
Nimeni n-a mai divorţat
Şi aşa s-a născut
Copilul oarecum urît

Sper ca sărăcia rimei să fie compensată de ambiguitatea fecundă a construcţiei frazei: copilul era urît, modul în care s-a născut era urît, sau era el urît de alţii?

În primii ani nu se deosebea prea mult de ceilalţi copii, prezentînd o singură particularitate uşor înspăimîntătoare, destul de tîrziu sesizată de cei din jur: plîngea foarte rar - „de fapt, dragă, copilul ăsta nu plînge niciodată”.

Mai îngrijorător era că nici nu vorbea. Pînă la patru ani nu emisese nici măcar un rudiment de vorbire articulată. L-au dus la doctor, fără rezultat: doctorul zicea chiar că nu pare a avea nimic patologic şi că ar trebui să vorbească. Maică-sa lăcrima abundent, „e totuşi copilul nostru”, nutrind în adîncul sufletului satisfacţia de a avea la dispoziţie o fiinţă lipsită de apărare în faţa revărsărilor ei de devotament şi spirit de sacrificiu.

„Scumpă şi iubita mea, Numai tu puteai crea Un astfel de specimen Gingaş şi oligofren”, a complimentat-o soţul într-un puseu de tandreţe.

Micul handicapat avea o curioasă manie: răsfoia cărţi pe unde le găsea şi chiar dacă nu erau cu poze. Un universitar la care nimeriseră odată în vizită făcuse o glumă la limita jignirii, privindu-l pe copil cum răsfoia cu un aer timp Hilbert D., *Grundlagen der Geometrie,* Leipzig, 1930. Ei au rîs, era prea mare admiraţia lor năucă de semidocţi pentru titlurile ştiinţifice ca să se simtă ofensaţi, sau poate nici nu realizaseră sensul glumei.

La o observaţie mai atentă, funcţiile vitale ale acestui copil apăreau atrofiate în favoarea uneia singure: a privi..

Pe nimeni nu supăra,
Unde-l puneai acolo sta,
Această quasi-fiinţă omenească
Nu înceta să ne privească.

*Î*mplinise patru ani şi copiii din cartier îi ziceau Mutu, Mutu prostu', cîinele nostru.

În seara aceea, domnul şi stăpînul casei nimerise uşa reşedinţei lălăind prost dispus, după o serie de aproximaţii succesive prin garduri şi stîlpi. La originea cătrănelii se găsea avertismentul „ia-o-

ncet, tataie, că faci infarct”, servit, împreună cu friptură, de o picoliţă tînăra şi cam zbanghie, pe care încercase s-o mîngîie pe pulpă.

După convorbirile preliminare din antreu, neveste-si i se învineţi instantaneu ochiul stîng în urma unui croşeu, şi sub presiunea directelor de stînga şi de dreapta, cît şi a loviturilor de picior, se retrase zbierînd în bucătărie. Aici, după un scurt moment de chibzuinţă, el ajunse la concluzia că „cel mai bine te omor, şi pe tine şi pe avortonu' ăla mic, care nu ştie decît să se holbeze”.

În clipa în care căuta din priviri o sculă cu care să-şi pună în aplicare proiectul, ochii dilataţi de groază ai femeii se măriră şi mai mult, pentru că în aerul încins al încăperii vibrară, imposibile, cuvintele:

„Tată, ceea ce vrei să faci este ilogic şi inuman. Renunţă”.

Afară vîntul toamnei zgîlţîia încăpăţînat crengile golite, din sufragerie se auzea buletinul de ştiri, iar în bucătărie o mamă şi un tată îşi priveau fiul. Prima reacţiona mama care, folosind comportamentul standard pentru situaţii ne-standard, se năpusti plîngînd la băiat, sufocîndu-l în îmbrăţişări: „Vai, Gicule, l-ai auzit, vorbeşte!”.

Numitul Gicu rămăsese stupefiat, dar circumspect, lingă aragaz, el prinzînd şi sensul cuvintelor, nu doar sunetul vocii.

Aşa a început totul... Băiatul răspundea la întrebări cu o precizie şi rapiditate care dădeau fiori. Vecinii şi doctorii se mirară o vreme, fu dat şi la ziar, dar partea de sub apă a aisbergului începu să se vadă abia cînd îl duseră la şcoală. Volumul ameţitor de

cunoştinţe, puterea inumană de memorare instantanee pe termen nelimitat a unor cantităţi enorme de informaţie, dublată de capacitatea de a formula concluzia corectă din orice set de date i se prezenţa îi terorizau pe unii, îi fascinau pe alţii. Aborda cu aceeaşi seriozitate şi eficienţă conjectura lui Goldbach, „reminiscenţe” chagalliene în frescele de la Altamira, rolul motanului Marcu în amorsarea procesului de divorţ dintre Marlen şi paznicul Şicoală. Glumesc, deşi n-ar trebui. Pe scurt, acest copil nu greşea niciodată şi, mai rău, spunea tuturor adevărul. Unui profesor care tocmai se arăta mîndru de a avea un asemenea elev îi spuse: „Fals, domnule profesor. M-aţi ucide dacă aţi putea, invidia şi ura fac să ardă cu o flacără strălucitoare sufletul dumneavoastră uscat şi pricăjit”.

La 11 ani şi-a susţinut doctoratul în matematică şi, deşi comisia fusese deosebit de severă, onorabilii universitari (printre care ar fi literar indicat să se găsească şi cel cu *Grundlagen der Geometrie)* nu putuseră scăpa de impresia că doctorandul răspundea parcă într-o doară, cu gîndul aiurea.

Părinţii au fost la început încîntaţi, copleşiţi de valul celebrităţii. Taică-său cîştiga o vreme bani buni pariind pe inteligenţa lui cu inşi racolaţi în special de prin cîrciumi. Apoi, încet-încet, constatară că le era din ce în ce mai greu să trăiască cu Mutulică, cum îl alinta maică-sa. A auzi în fiecare clipă adevăruri, pe care le credeai ascunse în fundul sufletului, spuse pe un ton neutru, precis, nelăsînd loc de replică, poate deveni îngrozitor pentru nişte biete suflete ca ale lor. Tatăl fusese totdeauna circumspect, dar mama începu abia acum să realizeze că acest băieţel cu privire calmă, care nu se rîzgîie, nu

plînge, nu rîde, n-are nevoie de ea, n-are nevoie de un tată, n-are nevoie de nimeni. Cînd încerca uneori, timid, să-l alinte, replica era cam aşa: „Ca să poţi iubi ceva sau pe cineva este necesar (nu şi suficient) să-l înţelegi; tu, mamă, înţelegi extrem de puţin din ceea ce ţi se întîmpla, deci aceste diminutive, onomatopee şi încărcare cu electricitate statică a palmei prin plimbarea ei pe părul meu, din care trebuie să rezulte că mă iubeşti, sînt inutile. Dacă te referi la ataşamentul primitiv şi despotic al femelei pentru progenitură, atunci defineşte-ţi mai precis noţiunile cu care operezi”. Un reporter zisese odată: „De gîndit - gîndeşte, ce să mai vorbim, interesant ar fi ce *simte o* fiinţă omenească cu o asemenea minte”.

Cu timpul, au început să-l evite. Cînd intra el, se opreau din vorbă, cînd pleca se simţeau parcă eliberaţi.

La aproape treisprezece ani a renunţat să se mai intereseze de vreo formă de cunoaştere sau, cel puţin, de una organizată. Rătăcea ore în şir prin suburbii, prin anticariate, pe străduţe înguste cu case vechi, cişmele în curte şi „nu intraţi cîine rău”. În după-amiezile de vară cobora pe fundul unui puţ secat şi înverzit şi privea ore în şir discul albastru de deasupra lui. N-avea prieteni.

A început să îmbătrînească fulgerător şi în foarte scurt timp a recăzut în muţenia originară.

La 14 ani arăta de 70 şi nu mai scotea nici un cuvînt. Într-un sfîrşit de martie s-a închis în camera lui. Trei zile s-a rugat maică-sa, a zbierat şi a bătut cu pumnii taică-său, nici un sunet nu s-a auzit în

spatele uşii. Cînd au chemat doctorul şi au spart uşa cu ajutorul vecinilor, putea deja îngrozitor. Un bătrîn mic şi cenuşiu, chircit cu genunchii la gură, căruia îi cursese ceva negru din ureche.

Maică-sa a plîns foarte bine, suspinele ei au fost foarte convingătoare, jocul de mîini, mai ales în scena smulgerii părului din cap, amintind de Eleonora Duse. Tatăl, îndurerat, în negru, făcea faţă condoleanţelor:

“Da, doamna Bercu, foarte trist, mîine la 12 la Izvorul Nou, mai serviţi un ou”.

Vremea începuse să se încălzească, mugurii se desfăceau, oamenii şi camionul cu coşciugul erau scăldaţi în lumina crudă, sticloasă, de primăvară.

La sosirea de la cimitir, familia a oferit o pomană în memoria răposatului.

După ce s-a terminat şi asta, aerisiră îndelung prin toate camerele. Şi cum stăteau aşa şi se odihneau ascultînd zgomotele străzii, el băgă de seamă cu uimire că viaţa e frumoasă, că se simte încă tînăr şi sănătos.

„Lasă Mărio, că facem altul”, îi spuse, privindu-i profilul proaspăt, întinerit de lacrimi.

Şi apoi că Mutul nostru a murit
Toţi oamenii din lume s-au iubit
Şi morţii din morminte au plecat
Şi l-au lăsat
Să fie singur mort însingurat.

PYTHIA

Pe nesimţite, înserarea se transformase în noapte. Peretele transparent, dincolo de care munţi roşcaţi înconjoară un lac negru-albăstrui, e acum un dreptunghi străbătut de sinusoide întunecate şi punctat cu stele. Ca un satelit cu orbită neregulată, vîrful roşu al ţigării traversează silueta decupată în fundal. Reglajul automat al iluminării a fost probabil decuplat sau poate că nici nu există: bătrînului îi plac întunericul şi liniştea. Voalate şi monotone, cuvintele se stivuiesc sîrguincioase, străduindu-se să umple încăperea înaltă şi aproape goală. Par să lipsească orice facilităţi de informare şi comandă.

– ...eşantioane de realitate. Se pot construi o infinitate de curbe care să treacă printr-un acelaşi set de eşantioane, dacă nu este verificată condiţia Shannon; tot aşa, se pot imagina o infinitate de modele ale realităţii în jurul unui unic set de fapte. Odată satisfăcute condiţiile de minimă consistenţă logică, structura modelului depinde în mare măsură de parametrii umani. Ba, de multe ori, şi bazele logice sînt afectate de parametrii ăştia. Poţi să fii sigur că în capul meu şi al dumitale există reprezentări diferite, cu ponderi diferite, ale principiului terţiului exclus sau noncontradicţiei. Deşi... mă rog, dumneata eşti reporter, s-ar putea să n-ai de fapt nici un fel de reprezentare pentru astfel de chestii. Nu e cazul să te simţi jignit, vîrsta mea face inofensivă orice ofensă, încearcă mai degrabă să înţelegi.

Mie mi-au trebuit ani, tinere, pînă cînd am început să înţeleg. În munca mea, mai exact în fosta mea

muncă, nu poţi să-ţi permiţi prea multe momente de meditaţie melancolică. Sau alcoolică. Eu mi-am permis totuşi, de-aia m-au şi pus pînă la urmă pe liber.

Ceea ce mă obseda era faţa lui, expresia feţei lui atunci cînd l-am văzut pentru ultima oară viu. Videosintezele voastre îl arată mohorît şi dîrz, nu-i adevărat, ceea ce se citea atunci pe chipul lui era milă, o milă stranie, abstractă, imensă în lipsa ei de obiect.

Eu nu sînt un om curajos, tinere. Autocontrolul - exersat mereu de-a lungul anilor - n-a fost niciodată altceva decît un remediu pentru frică, pentru frica din adîncul meu. Cu cît eram mai înspăimîntat de ceva sau de cineva, cu atît deveneam mai agresiv. Pare ciudat, dar uneori aşa se întîmpla, curajul total izvorăşte dintr-o frică fotală. Milă şi liniştea de pe chipul lui erau însă altceva, cu totul altceva; nu puteau fi rezultatul unui efort de voinţă, al unei stăpîniri de sine ieşite din comun, era vădit că vin de undeva din străfundurile fiinţei, cum să-ţi spun, închipuie-ţi un om care mîngîie un tigru aşa cum se mîngîie o pisică şi în timpul ăsta tigrul îi sfîşie măruntaiele.

I

– Vă *rugăm să introduceţi identificatorul în fantă.*

Fargiss se conformă. În mai puţin de o secundă, dreptunghiul de plastic îi fu returnat împreună cu un altul, mai îngust şi colorat într-un galben strident, pe care erau imprimate: fotografia lui, în dreapta fotografiei FARGISS PAUL şi dedesubt, cu majuscule roşii, EXTERN.

– *Bun venit în Centrul nostru, domnule Fargiss. Înainte de a pătrunde în incintă vă rugăm să vă fixaţi prin presare acest ecuson în partea stîngă a pieptului. Domnul Director Hinsell vă aşteaptă. Urcaţi la etajul întîi, camera 118.*

„Exact aşa cum mi-am închipuit”, îşi spuse înaintînd pe coridorul bleu-pal, interminabil, cu ochii la numerele de pe uşi. „Un amărît de Centru Teritorial. Perspectivă luminoasă: în cîţiva ani ajung şef de secţie, chelesc, îmi iau o vilă şi-o nevastă, de ce nu chiar pe asta...” Femeia care trecea pe lîngă el, destul de insipidă de altfel, nu reacţiona deloc la schiţa lui de zîmbet. Purta un ecuson albastru. Toţi cei pe care îi întîlnise pînă acum purtau ecusoane albastre. „Cu lămîia asta în piept, sînt probabil un fel de sperietoare pentru ei. De-aia nu se uită nici unul la mine. Aici e.”

Uşa alunecă silenţios spre stingă şi el avansă într-o anticameră spaţioasă, cu ferestre largi, decupînd imaginea unui apus de reclamă. Încăperea aducea mai degrabă cu o seră, plantele erau răspîndite peste tot, în recipiente paralelipipedice, tronconice, emisferice sau de formă total neregulată. Aerul era saturat de un miros dulceag, pătrunzător.

În afară de plante, mai exista o singură formă de viaţă în încăpere: secretara. Privind-o, se gîndi că toate atribuţiile funcţiei ei pot fi rezolvate perfect de un echipament informatic adecvat. Toate, cu excepţia pregătirii cafelelor şi a încă uneia.

– Poftiţi, domnule Fahrgiss, graseie minunea din spatele biroului. Apoi şi mai dulce:

– Domnul dihrectohr este nehrăbdătohr să vă vadă.

Avea o privire care îndemna la multe, de la ce faci diseară pînă la de bună voie şi nesilit de nimeni. Din fericire, Paul Fargiss avea o imagine mult prea clară a aspectului propriei persoane pentru a considera asta altfel decît ca pe un reflex condiţionat.

– Mulţumesc, spuse plat. Apoi şi mai incolor: - Sunteţi prea amabilă. Între timp o altă uşă începuse să gliseze tăcut între doi ficuşi (competenţa lui în materie de plante ornamentale îl îndreptăţea să le numească pe toate, generic, ficuşi).

Şi atunci, Cel Trist şi Şarpele s-au aflai întîia oară faţă în faţă, în Orion un bulgăre de sori s-a aprins strălucind sălbatic, aspră şi fierbinte a trecut prin oameni rafala nostalgiei şi o flacără neagră a pîlpîit pe toate ecranele lumii.

Plantele domneau şi aici. Mari, prea mari, contorsionate, boante, cu suprafaţa zbîrcită şi furunculoasă, umezită de broboane cît lacrima de vacă. Brune, verzi, negre, fără frunze şi fără flori, aducînd a foetuşi sau a jumătăţi de şopîrlă mare. La urma urmelor, doar faptul că se găseau în vase cu pămînt le justifica oarecum numele de plante. Spre Fargiss păşi un tînăr înalt musculos, în bluză şi pantaloni argintii. Nu putea să aibă mai mult de treizeci şi cinci; pielea feţei era extrem de albă, ochii intens negri, foarte mari şi foarte distanţaţi, părul lung, albastru cu sclipiri metalice, adunat într-un coc mic deasupra urechii stîngi. Se opri la cîţiva paşi distanţă şi făcu o plecăciune adîncă, aproape la 90°, descriind cu mîna tot felul de rotocoale prin aer, ca şi cum ar fi măturat podeaua cu penele unei imaginare pălării.

– Covîrşit de recunoştinţă, mulţumesc Providenţei pentru a-mi fi dăruit acest auriu evanescent amurg autumnal, fecund potenţat de lumina sălbatică, sfîşietor de generos răspîndită, a copleşitoarei tale personalităţi.

Încremeni într-o nouă plecăciune. „Ce dracu e cu tipul ăsta? E ţicnit sau ce?” îşi învinse cu greu stupefacţia şi reuşi să articuleze cîteva cuvinte.

– Domnule director, mă iertaţi... Tuşi stînjenit. Mă numesc Fargiss, Paul Fargiss.

– O, dar cine nu te cunoaşte, domnule Fargiss?! Pe o rază de o sută de metri în jurul locului unde binevoieşti să te afli privirea oamenilor se încarcă de blîndeţea inteligenţei, griul creşte mai iute, sînii femeilor se întăresc şi gustul apei e mai bun. Cu magnanima-ţi îngăduinţă, umilul tău emul îndrăzneşte să poarte bolovănosul şi perisabilul nume Hinsell.

„Deci, e totuşi directorul. Hotărît lucru, ăsta sau e sonat sau îşi bate joc de mine. *Tertium non datur.”*

Trase aer în piept şi începu, cu o abia sesizabilă undă de iritare în glas:

– Am fost repartizat la dumneavoastră ca inginer de sistem (vru să adauge „fără s-o fi cerut”, dar se abţinu). Am sosit acum o oră. E prima dată cînd vin pe aici.

Tonul ultimelor propoziţii sugera destul de clar: „în loc să debitezi gargara asta aiuritoare, mai bine mi-ai spune unde o să stau, unde se poate mînca ceva şi cam ce am eu de făcut în această văgăună în care nu pricep nici acum cum am ajuns”.

– Nemărginită este fericirea care m-a cuprins aflînd că vom avea printre noi o stea a Universităţii Villaheim. Dar asta nu-mi dă nici pe departe dreptul să abuzez de neasemuita-ţi prezenţă. Îmi îngădui să presupun că eşti, într-o măsură oarecare, obosit şi flămînd, domnişoara Ananette îţi va oferi deci îndrumările necesare. Al tău prea supus şi umil servitor îţi spune, cu respectuoasă impacienţă, pe mîine, domnule Fargiss!

II

De vreo trei sferturi bune de ceas rătăcea în căutarea unei cîrciumi mai acătării. Problema locuinţei se rezolvare rapid şi satisfăcător, dar n-avea chef să stea în casă. Destul de repede însă, fu nevoit să constate că se afla într-o urbe provincială model: încă multe turisme funcţionînd cu benzină, muzee stupide, ceva monumente istorice găinăţate din belşug de porumbei, locuri de distracţie puţine şi supraaglomerate. Sosise prea tîrziu ca să mai poată închiria o maşină, şi obişnuinţa cu trotuarele rulante ale Metropolei îl făcea să suporte greu mersul pe jos. Într-un vehicul de transport în comun nu s-ar fi urcat în ruptul capului. Avea şase ani cînd intrase, pentru prima şi ultima dată, împreună cu maică-sa, într-un vagon de metrou aglomerat: era vară, mirosul de transpiraţie, senzaţia de sufocare, presiunea crescîndă a trupurilor enorme îi aduseseră în memorie un moment asemănător, cînd - la o încăierare cu copiii - ajunsese dedesubt de tot, cu cinci sau şase claie peste el. Ca şi atunci, începuse să urle şi să izbească orbeşte în jur, cu o forţă care-i depăşea resursele fizice. Lumea se dăduse speriată în lături şi el se trezise pe peron, podidit de plînsul

eliberator, cu maică-sa zguduindu-l de umeri şi strigînd: “Ce ai? Ce te-a apucat?”

Se apropia de centru. Străzile mai largi, abundenţa multicoloră de fluorescente clipitoare nu izbuteau să înlăture, ba chiar accentuau atmosfera de provincialism stînjenit. Anumite oraşe îşi afirmă cu tărie, chiar sfidător, provincialismul, în timp ce altele indispun prin străduinţele penibile de a aduce aminte de Metropolă.

„Nici măcar nu ştiu cui ar trebui să aduc mulţumirile mele pentru paradisul ăsta.” Repartizarea lui la un banal Centru Teritorial situat la dracu-n praznic,. Într-un fund de provincie, îi lăsase fără replică chiar şi pe duşmanii cei mai apropiaţi.

Încă înainte de sfîrşitul ciclului de studii, se putea spune că Paul Fargiss înseamnă ceva în teoria Sistemelor Mari; cam toţi bănuiau, cu mohorîta invidie, ce va apare pe display-ul din Aulă, în dreptul numelui său: fie secţia de Sistemică a Universităţii, fie CENSIS, Centrul pentru Studiul Sistemelor. Surpriza a fost totală: BRUGDAM SVEE, Centrul Teritorial de Prelucrare a Datelor. Mai mult de patru cincimi din cei aflaţi în Aulă n-ar fi putut preciza dacă Brugdam Svee este o marcă de brînză sintetică sau numele unui actor mai puţin celebru.

Şi totuşi, iată că Brugdam Svee se dovedea a fi un oraş. Cu clădiri, cu gunoaie, cu oameni, cu anotimpuri. Cu acel minimum de personalitate în stare să-ţi stîrnească melancolii cînd îl revezi după un număr de ani. Şi fără trotuare rulante. Fargiss simţea deja mici zvîcnituri în muşchii gambelor.

Depusese contestaţie. Plin de solicitudine, rectorul Gruessel îl asigurase că va face tot ce-i stă în putere, dar anularea unei decizii emise de INFORMONDIA nu e un lucru simplu şi s-ar putea să mai dureze.

Undeva în miliardele de megabytes ale INFORMONDIEI exista un pachet de biţi denumit FARGISS PAUL. În mod obişnuit, acesta nu cuprindea altceva în afara rubricilor standard dintr-o fişă individuală. Lui, ca de altfel oricărui individ cu QI-ul peste o anumită limită, i se făcuse onoarea rezervării unei zone extinse. Caracteristici antropo- şi psihometrice, particularităţi ale comportamentului sexual, preferinţe culinare, lista persoanelor cu care fusese în contact timp mai îndelungat, cam tot ce se poate spune despre o nu prea lungă viaţă de om. E adevărat, nicăieri în succesiunea de 0 şi 1 nu era menţionat că, de cînd se ştia, Fargiss se visă la fiecare două-trei săptămîni zăcînd într-un scaun metalic alb; cu ace de transfuzie înfipte în venele ambelor braţe. Acele se continuau, neverosimil şi monstruos, cu tuburi transparente, groase cît un piton adult, pierzîndu-se în măruntaiele unei maşini colosale, acoperită de rugină şi muşchi. Tuburile se contractau viguros, peristaltic, sugîndu-i sîngele cu gîlgîieli profunde, hrănind cu sîngele lui hardughia bestială. Încerca atunci o senzaţie îngrozitoare, de golire, de absorbire rapidă şi în porţii ameţitor de mări a substanţei vitale din el. Gemea subţire prin somn şi lacrimi mari i se scurgeau pe obraji; aşa îi spuseseră toate femeile alături de care dormise.

Nu, INFORMONDIA nu are acces la secreţiile nocturne ale creierului indivizilor umani. Nu are încă. Asta nu înseamnă că nu se poate postula cu cugetul

împăcat: *INFORMONDIA nu greşeşte niciodată.* Sau, cel puţin, nu e vorba de greşeli detectabile la nivel uman. Ea furnizează totdeauna răspunsul optim pentru un set de condiţii date. Dar optim pentru cine şi în ce sens, fir-ar să fie...

Faţada era de bombă ordinară, dar se plictisise să tot umble aiurea, aşa că intră. În localurile de provincie, clienţii sînt de obicei vechi şi constanţi, toată lumea cunoaşte pe toată lumea, intruşii sînt priviţi cu o circumspecţie nu prea îndepărtată de ostilitate. Aşa fu întîmpinat şi el, cu şuşoteli şi priviri chiorîse. Făcu cîţiva paşi şi rămase privind nehotărît în jur.

Dizeuza, bătînd spre semicentenar, îşi arată colţii îngălbeniţi de nicotină, zîmbind cald prin fumul luminos şi dens. Se tînguie despre ceva în legătură cu norocul, cu iubit şi lăsat sau cu absenţa dentiţiei la albine şi nimeni n-o ascultă, toţi privesc, pe video, displayurile cu carcasa prăfuită şi mînjită de muşte, numărul de gaspico executat de un negru şi o japoneză. Carablais zace cu capul în baltă de bere de pe masă, Francezu şi Inimă Neagră se pupă plîngînd, după ce, cu un sfert de oră în urmă, erau pe cale să se înjunghie, un individ între două vîrste, care ar fi trebuit să fie de mult la aerogara, dă cu o halbă de pămînt, adică de podeaua din duroplast, şi zbiară că are bani, că plăteşte, ce, banii lui nu e buni?... Halba, din fibre de sticlă, nu se sparge, nu se strică, dar sare direct într-un ecran pe care-l face ţăndări. Chelnerul, asistînd neclintit la demonstraţiile clientului său, anunţă cu o voce

impersonală modificarea notei de plată după fiecare stricăciune.

Cu sufletul uscat şi ars de dispreţ, Măscăriciul îl aştepta pe Cel Trist pentru a împlini încă un pas pe calea Destinului.

Cineva îi făcu semn cu mîna. Un tip elegant, într-o salopetă albă, cu o eşarfă violetă în jurul gîtului. Era singur la masă. Fargiss se aşeză.

– Salut, aproape urlă tipul, încercînd să acopere vacarmul din jur. Brunkker mă cheamă, Redric Brunkker. Informatician. Sau informator. Ia-o cum crezi.

– Încîntat, răcni Fargiss. Sînt Paul Fargiss.

– Ştiu. Adică mi-am închipuit.

Pe individul între două vîrste încetase să-l mai amuze morga chelnerului şi prin urmare acum zbiară: „Ce te holbezi aşa la mine momîia ciracului? Ai?”

Într-adevăr, privirea acestuia nu e prea plăcută din pricina reducerii orientabilităţii oculare. E un tip de SRX fabricat prin procedeul depunerilor biotice pe schelet metaloplastic, o rablă veche de cel puţin şapte ani. Pielea, de proastă calitate, crăpase şi se scorojise în multe locuri, vocea e dogită, îi lipsesc două degete de la mîna stîngă. Arată ca un manechin din vitrina unui magazin de vechituri. Ocupaţia lui curentă sînt corvezile murdare de la bucătărie, dar astăzi, fiindcă e dever mare, şeful a pus să fie spilcuit niţel şi l-a scos la servit. „N-auzi, bă, cu tine vorbesc”, se răsteşte furios clientul între două vîrste. „Doamna Jeni, gunoiul a fost strîns şi incinerat”, cîrîie SRX-l1 impasibil. Logica integrată pe scară ultralargă, o minune de precizie şi miniaturizare la vremea ei, îi face acum feste. Nu se

mai deranjase nimeni de multă vreme s-o depaneze, pentru simplul motiv că în munca lui SRX era nevoie de braţe, nu de logică.

– Hai să mergem în altă parte, aici nu se poate sta de vorbă, strigă aplecîndu-se spre el cel ce se recomandase Redric Brunkker. Încuviinţă ridicîndu-se. Pînă să ajungă la ieşire, mai apucă să-l audă pe clientul furios zbierînd: „îţi baţi joc de mine?! Eşti şmecher da?...”

Astfel, Cel Trist s-a întîlnit cu Slujitorii săi. Neadevărată şi nedreaptă, Istoria i-a numit ucigaşi.

Un tînăr cu pălărie neagră şi cercei luminiscenţi ţîşneşte în picioare cu pumnul strîns şi braţul drept îndoit, aşezat în faţa ochilor, ca şi cum s-ar fi apărat de ceva.

„Iată unde am ajuns! O pocitanie de ospătar îşi bate joc de un om! Cît vom mai suporta în jurul nostru momîile de oţel şi de plastic? Maşinile ne-au ucis părinţii şi fraţii în '97 şi acum ne împiedică să trăim. Viaţă fără maşini! Libertate pentru om! Libertate pentru om!” Alţi doi indivizi se ridică, cu pumnul strîns şi braţul drept îndoit, şi încep să strige: „Libertate pentru om! Libertate pentru om!” Toţi trei poartă bluzoane aurii pe care este imprimat cu negru un cap de mort. Orbitele goale sînt înlocuite cu două discuri optice, iar în gura rînjita este figurată o tastatură de computer. Întărîtat de urlete, clientul între două vîrste îl pocneşte cu sete pe SRX în falcă. Acesta face un pas înapoi şi, în timp ce clientul îşi suflă gemînd în degete, zice: „Bună seara, cu ce vă pot fi de folos?” şi începe să ţiuie pe diverse tonuri. Cînd aşa ceva se întîmpla la

bucătărie, mama Jeni, sau altă bucătăreasă, îl pocnea după ceafă cu ce se găsea la îndemînă. Acum vin doi chelneri model nou şi-l iau de-acolo.

III

Oraşul doarme. Departe, în bezna cîmpiei, se zăresc sclipind contururile de transatlantic ale atomocentralei Brugdam Svee, singurul obiectiv datorită căruia numele orăşelului însemna ceva pentru un număr - şi acela restrîns - de tipi din Metropolă.

– Nu eşti prea vorbăreţ, Paul. Eu, în schimb, vorbesc în neştire, vorbitul e pentru mine aproape o funcţie fiziologică. Nu pot să trăiesc fără gargară. Şi mai am un defect, după cum probabil ai observat, tutuiesc oamenii de la prima vedere.

– Scuzaţi-mă, domnule... Brunkker, nu? - dar mă uimeşte faptul că păreţi să mă cunoaşteţi...

Brunkker pufni.

– Ştiam cu toţii de vreo lună că trebuie să sosească din Metropolă un anume Fargiss, şi cum tu ai mutra asta tipică de metropolitan blazat...

– Adică cum... cu toţii, dacă nu vă supăraţi?

– Adică cei de la centru, dar nu mai lua tonul ăsta oficial, poţi să-mi zici Red.

Fargiss îşi aprinse o ţigară.

– Vreţi să spuneţi că tot personalul Centrului Teritorial era informat de sosirea mea?

– Ei, nu chiar toţi, o să te lămureşti, poate curînd, ce-i şi cu chestia asta...

Ajunseseră într-o piaţă mare, probabil chiar centrul oraşului. Aici se afla, aşa cum era de aşteptat, nelipsitul ecran cu diagonala de cincisprezece pînă la douăzeci de metri. Oamenii se opreau, se uitau o

vreme şi plecau mai departe. Transmisiile curgeau continuu din toate colţurile lumii, douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru. Prezenţa ecranelor MEGAVISION în pieţele oraşelor avea un rol mai mult simbolic decît funcţional, dădea cetăţenilor sensibilizaţi de evenimentele din 97 un sentiment de siguranţă, le garanta că lumea încă există.

În clipa de faţă, pe ecran se desfăşura o ceremonie bizară. În centrul altei pieţe, mai mari poate, se ridica un podium acoperit cu pînză neagră. Pe podium se aflau trei unităţi centrale, marca KARBBO GIGACOMP, după cum aprecie imediat Fargiss. Cele mai rapide şi scumpe computere de proces din lume. Trei indivizi în robe aurii, cu craniul negru, cu discuri şi tastatură pe piept, stăteau nemişcaţi, cu braţele întinse, aşteptînd.

– Prin anii 60 se înfiripase undeva în California o afacere ciudată, dar rentabilă. Idolul tinerilor furioşi o mierlise într-un accident. A, da, Dean îl chema, James Dean. Contra sumei modice de un dolar, fanii răposatului puteau să scuipe şi să tragă şuturi în ce rămăsese din maşină. Cam asta e şi filozofia imbecililor ăstora.

Alţi trei indivizi urcară solemn treptele podiumului şi depuseră sincron în mîinile primilor cîte un obiect negru, lunguieţ. Cu mişcări studiate, aceştia traseră fermoarele şi scoaseră din huse cîte o secure de călău. Se întoarseră apoi spre unităţile centrale: „Libertate pentru om!” strigară la unison şi începură să izbească ritmic, cu sete. Regia asigurase sublinierea fiecărei lovituri printr-un acord amplu de orgă, urmat de un zgomot produs parcă de un avion

prăbuşindu-se peste o seră. În mulţime se strigă: „Libertate pentru om!” şi se vedeau destul de multe braţe îndoite, cu pumnul strîns.

– Dă-i dracului, hai să mergem, Paul. Fargiss se urni cu greu.

– Totuşi... ar fi interesant de ştiut de unde au bani să cumpere nişte Karbbo.

– Hm, nu prea te pricepi la politică, zîmbi Brunkker. Printre Humanişti se numără destule personaje politice şi financiare de prim rang. Au adepţi şi în Consiliul Mondial. Hai, c-am ajuns.

PISICA VERDE, sclipea deasupra intrării, nu cu prea mult deosebită de cea a localului de unde plecaseră.

– Probabil că vă plac mult pisicile verzi, domnule Brunkker, nu văd alt motiv pentru a schimba o speluncă ordinară cu altă speluncă ordinară.

Brunkker clătină dezaprobator din cap.

– Te pripeşti, te pripeşti... eşti foarte tînăr.

De fapt diferenţa de vîrstă dintre cei doi nu era prea mare, patru-cinci ani cel mult, dar pe Brunkker îl dezavantajau burta respectabilă şi începutul promiţător de chelie, prin comparaţie cu silueta longilină şi părul negru şi des al lui Fargiss.

Impresia de similitudine cu bomba precedentă înceta îndată ce păşeai pragul. Mai întîi, aici nu intra oricine. Apoi, în afară de celulele fotoelectrice şi camera de luat vederi ascunsă pe undeva, mai exista, impunător şi sobru ca un turn de control, un portar. Acesta îl salută cu o adîncă deferentă pe Brunkker şi cu una mai puţin adîncă pe Fargiss.

Aici e un local de lux. Aici nimeni nu cunoaşte pe nimeni sau se face că nu cunoaşte, se discută în surdină, bunul gust se vede peste tot: personalul în întregime uman, veselă din porţelan şi sticlă

casabilă, nicăieri vreun ecran, în schimb pe pereţi se perindă continuu peisaje submarine, interioare de peşteri, interioare stil secolul luminilor, solista vocală apare rar şi cînta discret, e destul de tînără şi are o garnitură splendidă de dinţi, ornînd cu strălucire combinaţia de ou pictat şi caisă putredă care îi ţine loc de faţă. Tot o mixtură este şi mirosul salonului, mireasmă complexă din care aromele mîncărurilor sînt aproape excluse.

Singură notă discordantă o constituie cei doi ţipi aflaţi la o masă nu prea depărtată de cea la care Brunkker şi Fargiss se vor aşeza. Aparţin unei condiţii sociale evident depăşită de categoria localului. Nebărbieriţi, cu figurile supte şi ochii încercănaţi adînc, stau cu vindiacurile de plastic, viu colorate, pe ei, vorbesc tare şi agramat, îşi aruncase fiecare ostentativ pachetul de ţigări de contrabandă pe masă, la vedere. Comandaseră ce era mai scump, încercînd să pară nababi, fără a reuşi să clintească ceva din politeţea dispreţuitoare a bătrînului oberchelner. Unul dintre, ei are un facies ciudat, rigid, ca şi cum ar purta o mască de carnaval.

– Cum au trecut ăştia doi de cerberul de la intrare? se miră Fargiss.

Brunkker trase din ţigară şi slobozi apoi pe gură şi pe nări o cantitate enormă de fum.

– Sînt veterani, din '97. În loc să-şi mănînce liniştiţi pensiile, îşi vîra nasul peste tot şi fac gălăgie. Nu poţi să le tai macaroana, fiindcă ar face să explodeze imediat presa, care atît aşteaptă: EROI PERSECUTAŢI DE NEVOLNICII CARE AU STAT ACASĂ!

– Şi ăla cu faţa ciudată, ce-i cu el?

– A fost ars în proporţie de 45%. Celălalt are un ochi şi laba unui picior protezate şi trăieşte cu dializă. Dar n-are a face, oricum sînt amîndoi „atinşi”, nu pot s-o ducă mai mult de un an-doi.

– Vai de capul lor! zise Fargiss într-un tîrziu.

– Aiurea. Nişte imbecili. Imbecili au fost, imbecili au rămas. Au trecut prin atîtea şi degeaba. Scorojitul ăla plăteşte tot felul de ţipe numai ca să le privească dezbrăcate. Iar celălalt tembel povesteşte la nesfîrşit, cui stă să-l asculte, cum şi-a dobîndit protezele şi cum l-a bătut pe umeri generalul. Dacă mîine li s-ar ordona să plece iar la luptă, fără îndoială c-ar face-o.

Chelnerul servi cocteilurile cu mişcări studiate. Proiecţia rotativă transformase salonul într-o plajă tropicală.

– Dar dumneata, domnule Brunkker, ce-ai face dacă ai fi în locul lor?

– Ţi-e chiar aşa de greu să-mi zici Redric sau Red?

– Da, scuză-mă... Redric. Deci ce-ai face dacă n-ai mai avea prea mult de trăit?

Brunkker zîmbi.

– Întrebarea e destul de confuz şi inabil formulată pentru un sistemist de forţă ca tine. În primul rînd, nu e vorba de a avea sau nu prea mult de trăit, ci de a şti sau nu asta. Faptul că, să zicem, cînd vom pleca de aici vei profita de întuneric şi de faptul că o să fiu foarte beat ca să mă ucizi, nu mă afectează în nici un fel, pentru că nu ştiu. Moartea nu există, există doar teama de moarte. Ţinînd seama de asta, se poate imagina un mod de a deveni nemuritori. Gîndeşte-te puţin: ar fi suficient să se împiedice circulaţia oricărei informaţii cu privire la moarte prin

organismul social. Oamenii ar trebui dezintegraţi pînă la atomi în clipa încetării funcţiilor vitale. În aceeaşi clipă se va şterge din memoria INFORMONDIEI şi a tuturor celor care l-au cunoscut pe răposat orice informaţie avînd o cît de mică legătură cu acesta. Greu de presupus, dar teoretic posibil. Astfel, în cîteva generaţii am deveni nemuritori, pentru că n-am mai şti ce ne aşteaptă.

Făcu o pauză, trăgînd din ţigară şi ejectînd o nouă perdea de fum între el şi Fargiss.

– Ţi-am spus că-mi place teribil să vorbesc. Aşa… mai e o problemă. Ce-i aia prea mult de trăit? Dacă ştii că vei muri peste cinci secunde, asta nu schimbă nimic, intervalul e mult prea scurt pentru a integra ideea de moarte. La fel, ora. La fel, ziua şi chiar săptămîna. De la lună încolo începe diferenţierea: „mai ai de trăit cîteva secunde” nu înseamnă aproape nimic, „mai ai trei luni de trăit” e îngrozitor.

Considerînd răgazuri de mărimea anilor, depăşim zona critică. Acum ai timp să te obişnuieşti cu gîndul morţii, el îţi copleşeşte mintea încet şi dureros, se infiltrează în toate ungherele fiinţei tale, aproape că moartea efectiva devine o formalitate. Şi dacă ridicăm şi mai mult ordinul de mărime, la zeci de ani, rezultă că toată lumea este în situaţia descrisă în întrebarea ta.

Se lăsă satisfăcut pe spate şi dădu paharul peste cap.

Pe pereţi, oameni de Cro-Magnon hăituiau o fiară uriaşă.

– Totuşi, nu mi-ai răspuns la întrebare…

– He, he, ba ţi-am răspuns, dacă stai bine să te gîndeşti.

– Ascultă... Vreau să te mai întreb ceva... Ai luptat în '97?

Brunkker se posomorî. Zise scurt şi fără chef:

– Da.

Apoi continuă:

– N-ai vrea să discutăm despre altceva?

– Ba da. Spre exemplu, despre activitatea din Centru. Dar mai întîi, ce-i cu directorul ăsta, Hinsell, nu e în toate minţile?

Brunkker rîse.

– Toţi am fost de părerea asta cînd l-am întîlnit prima dată. Dar nu-i deloc aşa. E un tip foarte dibaci. O să ai probabil ocazia să te convingi. Cît despre activitate... prelucrări de date, multe proceduri statistice, întocmire de rapoarte, tabele şi mai ales grafice, multe grafice viu colorate. Aparent, nimic neobişnuit.

Tăcu şi rămase cu privirea pironită pe adîncul de mare, străbătut de vietăţi ciudate, din spatele lui Fargiss.

– Aştept să-mi explici ce-i cu aparentul ăsta. Sau îţi plac pauzele de efect?

– Ce?... A, nu, dar acum e prea devreme.

Restul discuţiei fu din ce în ce mai anost. Fargiss povesti ultimele noutăţi din Metropolă, dar, fiind un anti-talent naratorial, reuşi doar să-l plictisească pe Brunkker. Acesta bea gospodăreşte, cocteil după cocteil, comutînd într-un tîrziu pe alcool simplu.

Plătiră şi plecară. Adică, numai de plecat plecară împreună, că de plătit, plăti Fargiss.

Noaptea era înaltă şi splendidă, una din acele nopţi de vară care te fac să simţi din plin

puţinătatea fiinţei şi mobilurilor tale. Paşii lor ţăcăneau reverberînd, pe chipuri li se succedau tăcute culorile semafoarelor. Acum, cînd luminile oraşului se răriseră, în cîmpie se distingea şi mai pregnant conturul colosal al atomocentralei.

De cîteva ori, Fargiss avu impresia că se ţine cineva după ei. Vru să-l facă atent pe Brunkker, dar renunţă văzîndu-l cît era de luat de ape.

Locuiau în aceeaşi clădire, ocupată în întregime cu personal din Centru. Brunkker intră primul. Cînd Fargiss încercă să treacă pragul, uşa transparentă culisă fulgerător, închizîndu-i-se în nas. În partea dreaptă se aprinse un display şi se auzi un semnal sonor.

VĂ RUGĂM INSISTENT SĂ COOPERAŢI. SCUIPAŢI ÎN PALMA DREAPTĂ ŞI LIPIŢI-O DE DREPTUNGHIUL ALB.

VĂ RUGĂM INSISTENT SĂ COOPERAŢI.

Se uită la Brunkker. Acesta rînjea, un rînjet larg, de beţiv. Simţindu-se destul de idiot, se conformă totuşi indicaţiei.

VĂ MULŢUMIM. ROSTIŢI-VĂ ACUM NUMELE LITERĂ CU LITERĂ APOI, FĂRĂ PAUZĂ, PRONUNŢAŢI RAR ŞI CU INTONAŢIE: SÎNT UN IDIOT.

VĂ RUGĂM INSISTENT SĂ COOPERAŢI.

Fargiss se supuse. Brunkker continua să rînjească.

BUN VENIT, DOMNULE FARGISS. AŢI FOST IDENTIFICAT FĂRĂ UMBRĂ DE ÎNDOIALA. PE PERIOADA ŞEDERII DVS. LA NOI DORIŢI UN APARTAMENT STIL:

L14 - LOUIS XIV

LI5 - LOUIS XV

L16 - LOUIS XVI

L17 - LOUIS XVII
CO - COCINĂ
CL - CELULĂ
CB - CABINĂ DE COMANDĂ
CV - CAVOU
SN - SALĂ DE ŞEDINŢE

Începea să se enerveze. Tastă totuşi L16.

REGRETĂM. VĂRUL LOUIE NU MAI ÎNCHIRIAZĂ. ÎNCERCAŢI ALTCEVA.

Îi făcu semn lui Brunkker. Acesta desfăcu braţele a neputinţă. Furios, Fargiss tastă CO.

REGRETĂM. CONDIŢIA DVS. ESTE INFERIOARĂ CELEI NECESARE PENTRU A OBŢINE CO. ÎNCERCAŢI ALTCEVA.

MESAJ, tastă Fargiss, LUA-TE-AR DRACU'! DESCHIDE UŞA.

RECEPŢIONAT MESAJ. NU SÎNTEŢI CHIAR PROST DE TOT. MAI SÎNT SPERANŢE.

ÎNAINTE DE CULCARE DORIŢI:
WS 1 - O STICLĂ DE WHISKEY!
WS 2 - DOUĂ STICLE DE WHISKEY!!
NO - NICI O STICLĂ, DECI REVENIM, SUNTEŢI PROST FĂCUT GRĂMADA.

Fargiss îşi încrucişa braţele pe piept. Fierbea. Abia atunci Brunkker făcu doi paşi nesiguri şi apăsă pe ceva. Display-ul se stinse şi uşa glisa cu o lentoare ironică.

– Tu eşti autorul acestor bancuri cretine?

– Mda... ce să fac... mă plictiseam într-o după-amiază şi... (rîgîit profund)... am umblat oleacă la softul creieraşului de bloc. O surpriză pentru noii veniţi. Apropo-sito... ştii ce-i aia hard?

– Hai, las-o, că eşti făcut cui…

– Nu, domnule, nici vorbă… formidabil ce mult ţine cutremurul ăsta. Hard e… prescurtarea de la ha… hardughie. E bună-a, e bună, ha, ha, ha.

IV

– Cutremurat de cel mai adînc respect, îmi îngădui să observ, domnule Fargiss, că aportul nervilor la susţinerea unui punct de vedere nu e tocmai recomandabil.

Frumos şi proaspăt, cu coama albastră strînsa coc, acum deasupra urechii drepte, directorul îşi făcea de lucru pe lingă plantele mari şi urîte. Părea mai degrabă amuzat, deşi Fargiss sărise binişor peste cal. E-adevărat însă că modul directorului Hinsell de a susţine o conversaţie nu era de natură să furnizeze vreo indicaţie certă asupra stării lui reale de spirit.

De cinci săptămîni, Fargiss figura printre „simulanţi”, cum erau supranumiţi membrii secţiei III - „Elaborare de algoritmi şi pachete program pentru simularea şi testarea fluxurilor productive”. În tot acest timp avusese ocazia să constate că, testarea ca testarea, dar simularea le reuşea tipilor perfect. Exceptîndu-i pe şeful de secţie şi pe încă vreo doi-trei, restul erau adevăraţi virtuozi în lăsarea unei impresii constante şi continue de aflare în treabă. Altminteri băieţi buni, absolut nevinovaţi în re priveşte programarea. Mai ales doi dintre ei, Grutt şi Kotorra, nu păreau să facă distincţii majore între noţiunile de algoritm şi imprimantă. Ambii aveau o alură relaxată şi agresivă, de strangulatori aflaţi în concediul legal de odihnă.

Foarte repede, Fargiss realizase că situaţia nu era cu mult deosebită în celelalte secţii. Nimeni nu părea extrem de convins de necesitatea muncii lui. Brunkker, pe care îl mai asistase între timp la cîteva beţii, evita să-i dea un răspuns precis. Îi spunea mereu c-o să se lămurească singur, curînd. Şi mai era ceva ce-l irita: de cîteva ori, ieşind în oraş, avusese impresia că e urmărit.

Înainte de a da buzna în biroul lui Hinsell îi prezentase şefului de secţie un grafic al variaţiei natalităţii în ultimul deceniu, grafic care reproducea perfect contururile unei femei gravide, goală, culcată pe spate şi văzută din profil. În loc să-l repeadă, acesta izbucnise în rîs şi-l bătuse pe umeri. Era prea mult.

– Vă rog să mă scuzaţi pentru lipsa de control, domnule director, dar dacă faptul că eu fac o muncă mult sub nivelul pregătirii mele nu vă afectează, ar trebui totuşi să vă afecteze dezordinea şi dezinteresul care domnesc în

Centrul Teritorial ce cu onoare conduceţi.

Directorul Hinsell zîmbi larg. Examină cu atenţie o corolă imensă, de un roşu putred.

– Înainte ca lumea să îmbătrînească cu o zi, primeşte te rog, domnule Fargiss, asigurarea că toate aceste nemulţumiri îşi vor găsi sfîrşitul.

Dintr-o dată, Fargiss ştiu ce-l deranja, mai mult decît straniile contorsiuni verbale şi rînjetele onctuoase ale directorului. Mirosul. Miasma dulceagă a plantelor hidoase.

Secretara, domnişoara Ananette, pătrunse în încăpere împingînd un cărucior. Intrigat, Fargiss îşi îndreptă privirea asupra celor aflate pe el.

Mai întîi, văzu o cuşcă în care chiţcăneau disperaţi cîţiva şobolani negri norvegieni. Apoi un set de tuburi spray, o pereche de mănuşi chirurgicale şi un aparat electric de a cărui utilitate nu-şi putu da seama imediat.

Zîmbindu-i complice, directorul îşi trase mănuşile. Cu mişcări iuţi şi elegante, prinse un şobolan şi-l extrase din cuşcă. Domnişoara Ananette îl seconda, zîmbind şi ea seducător. „Parc-ar fi un scamator şi asistenta lui.” Directorul luă un tub din trusa de sprayuri, îl aţinti asupra şobolanului şi apăsă pe clapetă. Ca şi cum ar fi fost filmat *au ralenti,* zvîcniturile viguroase ale animalului se înmuiară. Directorul lăsă sprayul de o parte şi apucă aparatul al cărui fir de alimentare domnişoara Ananette îl introdusese în priză îndoindu-şi ameţitor mijlocul. Din aparat ţîşni o scînteie orbitoare ca un arc de sudură, însoţită de un pocnet uşor. Cînd constelaţiile albăstrui şi clipitoare i se risipiră din ochi, Fargiss văzu, în locul şobolanului negru ca Spaţiul, un ghem tremurător, alb-vineţiu, pe lîngă care se adunase o pulbere cenuşie. Între timp, domnişoara Ananette îi oferise directorului o foarfecă a cărei prezenţă pe cărucior Fargiss nu o sesizase. Cu ea, directorul tăie din rădăcină ghearele şobolanului la toate cele patru membre.

– Seamănă cu un purceluş mic-mic, gunguri domnişoara Ananette.

Şobolanul dădea semne de trezire. Directorul îl apucă delicat cu două degete de coada lungă şi solzoasă, luă un alt spray din trusă şi îl stropi cu el din belşug. Îi înmîna apoi sprayul domnişoarei

Ananette şi primi în schimb foarfecă. Ţinînd cu mîna stingă şobolanul de coadă şi cu foarfecă în dreapta, se apropie de plăntăunele brun-verzui semănînd cu un foetus. Cam pe unde ar fi trebuit să fie creştetul capului foetusului, se căscă fulgerător o pîlnie sîngerie, palpitîndă, cu cili vibrînd nerăbdători către animalul care se încovriga deasupra.

– Uită-te la ea, şopti directorul cu duioşie, uită-te la ea, e ca un copil.

Apoi lent, savurînd gestul, tăie coada şobolanului aproape de bază. La fel de iute cum se deschisese, groapa roşie se închise hăpăindu-l.

– Coada nu-i place, şopti conspirativ, depunînd reziduul filiform pe cărucior.

Dar Fargiss nu mai avea cum să-l audă, ieşise de mult din Cameră, cu mîna la gură.

V

„Problema constă în maximizarea sau minimizarea unei funcţii de *n* variabile, fără nici o restricţie asupra variabilelor. Multe probleme concrete sînt de această formă, în care, chiar dacă există restricţii, ele nu influenţează asupra optimului.”

Interfonul bîzîi discret şi becul verde începu să clipească. Fargiss lăsă cartea şi se întinse spre butonul de recepţie.

– Salut, Paul. Era vocea lui Brunkker. Iartă-mă că te deranjez. Ce faci?

– Citesc. Mai bine zis, recitesc.

– Ce?

– Huon şi Witz, aplicaţii ale analizei restrictive în studiul sistemelor mari.

– He, he, întoarcerea la clasici. Cam veche, dar solidă. Mă tem însă că va trebui s-o laşi deoparte. Mergem la lucru.

Fargiss amuţi cîteva clipe, surprins.

– La ora asta?

– Păi da, acum începe schimbul. Nu te-ai plîns că n-ai de lucru? Ei, de-acum o să ai, carantina s-a terminat.

– Carantina?

– Pui prea multe întrebări. Îmbracă-te, vin să te iau.

Măcar o calitate avea şi orăşelul ăsta, nopţile erau extraordinar de liniştite. O linişte de început sau de sfîrşit de lume. Brunkker conducea atent şi cu viteză moderată, respectînd toate stopurile, deşi circulaţia era ca şi inexistentă.

– Ascultă, Redric, orice-ai spune, cu Hinsell ăsta ceva nu e în ordine. Mai mult ca sigur are vreo formă de paranoia sau ceva asemănător.

– Vezi-ţi de treabă. Mare lucru că-şi hrăneşte plantele cu şobolani. Sînt atîţia pe lumea asta care adoră să taie în bucăţi trupuri, şi nu de şobolani. Suferă crunt din pricina inactivităţii. A făcut de cîteva ori cerere de mutare, şi degeaba.

Se apropiau de Centru.

– Nu vrei, totuşi, să-mi spui ce dracu' căutăm noaptea aici?

– Ai să vezi. Nu mai fi aşa agitat.

Mai erau cîteva maşini în parcare. De fapt, destul de multe. Brunkker trînti portiera fără să se ostenească să mai încuie maşina. N-o făcea niciodată.

Trecură de sala principală, depăşiră birourile şi atelierele de întreţinere, pătrunzînd în aripa clădirii unde Fargiss parcă auzise că s-ar afla nişte depozite de materiale. Nu fusese niciodată pe aici.

Se opriră în faţa unei uşi pe care scria cu litere roşii pe fond alb: MAGAZIA 3.

Brunkker îşi puse palmele pe inscripţie şi îi spuse şi lui Fargiss să facă la fel. Uşa se deschise.

Înaintau acum printr-un coridor larg, cu pereţi de un alb mat. Doi soldaţi în uniforme cafenii, cu petliţe negre, stăteau de o parte şi de alta a uşii în faţa căreia Brunkker se opri. Nu se mişcară, nu salutară, nici măcar nu clipiră cînd cei doi pătrunseră din colo. Păreau două statui din bronz înnegrit de ploi, cum stăteau aşa încremeniţi, cu armele la piept.

Nimic n-a tresărit pe chipul său în sufletul Celui Trist atunci cînd şi-a întîlnit Mireasa, căci trebuie să fii copt pentru înţelegere, ca şi pentru Moarte.

O clipă, Fargiss fu dezamăgit. Apoi îi veni să rîdă. Toată mizanscena pătrunderii aici îi încărcase mintea cu o tensiune confuză, generatoare de siluete ceţoase, ciborgi, cruci albastre, mutanţi, cranii negre pe fond auriu şi alte asemenea bazaconii. Şi acum nu vedea decît o sală cu terminale în faţa cărora stăteau nişte inşi. Privirea versată descoperi totuşi ciudăţenia: nimeni nu lucra la tastatură, pentru simplul motiv că aceasta nu exista. Terminalul era de fapt un simplu display pe care se succedau continuu şiruri de simboluri alfanumerice. În afară de un buton alb, nu se vedea alt accesoriu.

– Ascultă...

Brunkker ridică mîna.

– O să încerc să-ţi explic cîte ceva în cele zece minute pe care le avem la dispoziţie. Domnule..., pînă anul trecut, Centrul ăsta a fost un Centru Teritorial ca oricare altul. Maximum doi-trei ţipi din Departamentul de Calcul Electronic îţi puteau da relaţii despre el. De fapt, asta este şi situaţia actuală, cu deosebirea că o serie de cetăţeni aparţinînd de alt Departament îl ştiu acum că pe fundul nevestei.

Totul a început îndată ce şi-a făcut apariţia pe aici Joachim. Joachim Sangga. Tipul clasic de tembel inofensiv, semăna puţin cu tine, parcă-l văd: slab, înalt, gîtul lung şi faţa îngustă, cu ochii cufundaţi în orbite. Purta mereu aceiaşi pantaloni roşi pînă la urzeală şi aceeaşi hăinuţă bleumarin împodobită cu epoleţi de mătreaţă. Un fel de pasăre mare şi bolnavă, tăvălită prin praf. Îi murise de curînd mama, fiinţa care-l ghidase pînă atunci, ca pe o marionetă, prin viaţă. Cu toate că avea în jur de treizeci, nu cred să fi văzut altă femeie goală în afara cadavrului maică-sii la morgă.

Lui Joachim nu-i plăcea să se ducă acasă. Nu se simţea bine decît în faţa displayului. Uneori îţi dădea impresia că e crescut din terminal. Putea să stea 12-14 ore şi chiar mai mult, dialogînd cu sistemul. În loc să-şi vadă de treabă, făcea tot felul de experimente. Nici pînă azi n-am putut să înţeleg cum a primit aprobarea să umble la unităţile centrale. A mai comandat încă vreo patru şi le-a interconectat pe toate după o schemă numai de el ştiută. Nu s-a lăsat pînă n-a obţinut şi „full-access” la INFORMONDIA.

Ei, şi într-o bună dimineaţă, magaoaia a blocat toate programele curente, n-a mai răspuns la nici o comandă şi a început să scuipe şirurile astea aleatoare. Toată lumea spumegă, îţi închipui, mai puţin nătărăul de Joachim, care se bucura ca un copil tîmpit la vederea unei vaci. Zicea că se aşteptase la asta. A enunţat pe loc şi o lege, cum că există un grad critic de complexitate al unui sistem, care, odată depăşit, face imposibilă orice evoluţie deterministă, sistemul devenind perfect aleator.

Se auzi piuitul intermitent al unui generator de ton. În timp ce Brunkker vorbea, grupuri de cîte doi-trei indivizi pătrunseseră în încăpere. La auzul semnalului, cei de la displayuri se ridicară şi fură rapid înlocuiţi de noii veniţi.

– O să-ţi termin altă dată povestea. Acum îl vei înlocui pe tipul de colo. *Jobul* tău este următorul: de cîte ori apare pe display ceva ce ţi se pare demn de interes, apeşi pe butonul alb din dreapta. Pentru cultura ta generală, e bine să ştii că asta declanşează fotografierea ecranului. Caută să nu scapi nimic. Peste exact patru ore vom fi schimbaţi şi ne vom duce la culcare. Succes.

– Stai, stai puţin, Red, cum adică demn de interes? Din ce punct de vedere? Şi pentru cine?

– E greu de spus. Tot ce îţi atrage atenţia, tot ce are cît de cît, un sens. Gata, hai.

VI

Red, nu mi-e somn deloc, hai să bem ceva...

Ooo, cu mare plăcere, cu cea mai mare plăcere, onorabile! Văd că începi să te acomodezi. Da, domnule... băutura de calitate ascute mintea şi întăreşte organismul. Ca o dovadă în sprijinul primei

părţi a acestei afirmaţii pot să-ţi spun că eu îmi dau seama că valorez cît un rahat uscat după numai o sticlă de coniac binecuvîntat. Ole. Mergem la mine.

Fargiss nu era obosit, în schimb era suficient de iritat.

AOG 1. XXHabs? 337bT/%% ERTyZXCV bnm345 --ASD-FGwertyD4F6H4B7C8 ii?-% VGR5X7 N4C7nsSDRTdj 54 79,LkJhgfDtEu, V2X7M4Z7V3?. //, D4C7vimehDrDtBe..lk.

Succesiune de semne curgînd de la stînga la dreapta, neobosit, în şiruri paralele. Are un efect hipnotic, paralizant, te enervează şi totuşi nu-ţi poţi dezlipi privirea. Recolta celor patru ore în care se holbase la ecran se compunea din denumirea vulgară a şezutului, încadrată de cifră nouă şi de semnul întrebării; sentimentul intens de ridicol îl făcuse să ezite înainte de a apăsa butonul alb.

– Începusei să-mi spui ceva despre unul Sangga şi cum a interconectat el nişte unităţi centrale, îl îndemnă pe Brunkker îndată ce se găsiră în faţa sau la fel de bine în spatele unor pahare pline.

– Daa, aşa... care va să zică ţi-am spus că apăreau pe dispozitivele de ieşire tot soiul de aiureli. Bun, să fi văzut însă mutra lui Joachim, şi nu numai pe a lui, cînd a apărut o propoziţie perfect inteligibilă, lipsită însă, în acel moment, de sens. Joachim a mormăit că şi asta era de aşteptat, avînd în vedere caracterul *total aleator* al sistemului. Spre seară a venit şi plăcinta cea mare; îţi mai aduci aminte de scandalul Pinter-Solomin?

– Chestia din golful Zaika.

– Exact, exact. Ei bine, fraza aceea era o referire directă la eveniment, *emisă cu aproximativ trei ore înainte ca el să se producă, pricepi?*

Se opri ca să tragă din ţigară.

– În cîteva zile nu mai aveai loc de zdrahoni tunşi proaspăt, cu subsuoara stîngă uşor inflamată şi care nu ştiau să se uite decît chiorîş. Guvernul nu înţelegea prea clar ce se întîmplase, dar simţea că aici e un os de ros. Şi nu greşea. În săptămînile următoare PYTHIA - nu mai ştiu cine a botezat-o aşa - a mai livrat vreo trei premoniţii absolut senzaţionale din punct de vedere politic. Cum bine ştii, noi nu ne-am integrat pînă acum decît formal în Federaţie, obsesiile separatiste ale guvernului nostru au ajuns aproape anecdotice. Cred că îţi imaginezi cum au sărit băieţii să se îmbrăţişeze. De fapt, îmi depăşesc oarecum atribuţiile intrînd în amănunte. În sfîrşit...

Nu după mult timp, vechea conducere a fost invitată amabil să-şi ia tălpăşiţa şi l-au instalat, în schimb, pe acest şarpe sofisticat care se numeşte Hinsell. Ce-i drept, în meseria lui e un aş. El a condus comandoul care l-a eliberat pe generalul Ruffert în '97. Mai mult de jumătate din personalul aflat la vedere al Centrului sînt oameni de-ai lui. Restul reprezintă minimul necesar pentru a întreţine un simulacru de activitate. Ideea promovată de Hinsell în organizarea securităţii PYTHIEI este: camuflaj, înainte de toate. Paza cea mai eficientă e cea care nu se vede. S-a opus deplasării de trupe în zonă, în schimb deasupra noastră e atîrnat un satelit cu orbită geostaţionară care „vede” şi jarul ţigării.

Aruncă în scrumieră ceea ce rămăsese din ţigară. Atins de jar, filtrul sublimă instantaneu într-un

norişor albăstrui, cu miros agreabil. O altă calitate a mărcii era combustia quasitotală, ţigara se consuma fără să lase pic de scrum.

– De Joachim Sangga ce s-a ales?

– Praful. Făcea prea multă gălăgie. Cică PYTHIA ar fi fost creaţia lui şi deci îi aparţine de drept. Evident, chestia asta i-a făcut pe băieţii veseli să se strice de rîs şi apoi să-l mătrăşească urgent. N-am mai auzit de el de-atunci.

– Şi colegii noştri de priveghi cine sînt?

Întrebarea era parţial retorică, pentru că Fargiss îi recunoscuse pe doi dintre cei aşezaţi în faţa terminalelor: Tollbert şi Lucci, specialişti de notorietate în limbaje formale.

– N-are nici o importanţă. Absolut nici o importanţă. Să-ţi explic ceea ce văd că încă nu ştii: cu privire la un om angrenat într-un mecanism guvernamental întrebarea „cine este?” nu-şi are rostul. Singura potrivită este „ce este?” şi la asta îţi pot răspunde: lingvişti, logicieni, matematicieni, specialişti în teoria codurilor, informaticieni, toţi aleşi dintre cei mai buni.

– Bine, şi la ce bun înghesuiala asta de creiere pe metru pătrat?

Brunkker ridică din umeri.

– Guvernul, domnul meu, solicită întotdeauna specialiştii cei mai buni cînd e vorba de probleme politice majore. Adoră să spargă nuci cu microscopul. Chiar dacă treabă ar putea fi făcută şi de un copil dotat cu oarecare spirit de observaţie. În cazul de faţă, nu ştiu dacă îţi dai foarte bine seama,

potul e mare, adică e puţin spus mare, e total. Nu vrei să ascultăm puţină muzică?

Fără să mai aştepte încuviinţarea lui Fargiss, se întoarse şi apăsă cîteva clape ale combinei. Apoi îşi aprinse o nouă ţigară şi se întinse în fotoliu, cu ochii închişi.

După cîteva secunde de linişte, melodia începu să, curgă. Adîncă şi domoală, potenţială şi pe îndelete, de parcă ar fi avut înainte Veşnicia. Fiecare acord poartă cu sine prevestirea următorului, sunetele se cheamă, se aduc unele pe celelalte, tema fundamentală se prefigurează vag şi răscolitor, ca o amintire din zorii vieţii. Apoi, brusc şi aşteptat, mişcarea descompusă şi lină se coagulează într-un zvîcnet sprinten şi precis, logic şi cutremurător. O sală de bal cît Universul. Sub ninsoarea de meteoriţi scînteietori, în razele ciorchinilor de nove, planete albastre şi verzi se răsucesc nebune şi fericite, purtîndu-şi trena atmosferică în jurul sorilor tineri, cometele cu plete de gaz fluturînd se apropie şi fug, iar sufletele se tot duc bezmetic peste Cîmpiile de Oţel sclipind în Ceaţă, printre Cristalele Rotitoare de la marginea Lumii, dincolo de Lacul de Vid şi Stelele Iernii.

– Ce muzică e *asta,* Red?

– *Dunărea Albastră.* Un vals. Totdeauna mi-am dorit să fiu astronaut. Să plec în Cosmos. Chiar şi acum, cînd sînt un hoit chinuit de hipertensiune, care fumează două pachete pe zi şi bea cît cuprinde. Daa... iată că glandele mele gîdilate de alcool încep să secrete romantism lichid.

– Bine, clipi nedumerit Fargiss, dar poţi oricînd să-ţi iei un bilet pentru Lună, dacă asta te roade.

Brunkker rîse sec, ca un icnet.

– Eu vorbeam despre a fi *astronaut,* nu un colet de carne şi oase fixat în centuri pe un fotoliu, alături de alţi două sute de nătărăi, cucoane simţitoare şi puşti cretinoizi care mestecă întruna. Mda... am luat-o binişor razna, clămpănesc vrute şi nevrute. De altfel, dacă stau şi mă gîndesc bine, în noaptea asta ţi-am divulgat nişte chestii pentru care mîine o să-mi dau cu pumnii în cap. Fu rîndul lui Fargiss să surîdă fără veselie.

– Toată povestea pe care mi-ai debitat-o mi se pare extrem de sofisticată şi, la urma urmelor, stupidă. De ce butonul ăla alb nu comandă listarea ecranului la imprimantă în locul fotografierii? De ce nu se implementează pur şi simplu un interpretor care să facă toată treaba? Pentru ce este necesară soluţia cea mai deficitară cu putinţă, interfaţa umană?

– Ei, oftă Brunkker, fie ce-o fi, dacă tot e să se aleagă praful... Cu listarea, situaţia e simplă şi clară. PYTHIA noastră nu acceptă nici o comandă cu referire la imprimantă. E şmecheră, mă-nţelegi, nu vrea să dea nimic în scris. Şi cealaltă întrebare are un răspuns, ba chiar două. Mai întîi, că încrederea oamenilor politici în tehnică este moderată şi prezintă uneori aspecte curioase. Aceşti stimabili domni sînt cuprinşi cîteodată de un brusc conservatorism nostalgic şi, ca urmare, optează pentru introducerea elementului uman exact în acel punct al unui angrenaj tehnico-informatic în care se potriveşte ca nuca-n perete. Un al doilea motiv, decisiv de altfel, este părerea unor experţi care consideră extrem de riscantă orice intervenţie, fie hard, fie soft, asupra acestui mutant informatic.

Probabilitatea stării actuale a sistemului se exprimă că produsul a milioane, dacă nu miliarde, de probabilităţi condiţionate, toate mai mici decît 10^{-6}. Este un eveniment unic în Istoria trecută şi viitoare a Universului. Evident că stabilitatea acestei stări de graţie este direct proporţională cu probabilitatea ei. Iată deci la ce suntem buni noi, aleşii, care stăm şi ne holbăm la displayuri.

Era de mirare că reuşea să vorbească totuşi coerent. Băuse de trei ori cît Fargiss.

– Ascultă, Redric, nu pot să cred că mi-ai spus toate astea numai fiindcă te-a luat gura pe dinainte. Nu eşti genul.

– Mda... Cîte ceva trebuia oricum să-ţi spun, pentru că s-a ajuns la concluzia că gradul de cooperare şi atenţia cresc dacă observatorul are - în linii mari - asigurată o finalitate, dacă nu un scop, pentru^munca pe care o face. Dar oricum, am sărit peste cal, şi asta nu e bine... pentru nici unul dintre noi.

Era pe jumătate adormit, dar continua să mormăie:

– Aşa o fi... da' odată mi-a trecut prin minte că nu există... nimic... nici o unitate centrală... interconectată sau nu... şi că toate displayurile sînt branşate la o tastatură pe care lucrează... un pavian... cu mantie...

Adormi, în sfîrşit.

VII

Lumină cenuşie, intensă, cu tente gălbui şi violete. Se cerne prin norii joşi, întunecaţi, peste dealurile roşcate şi sterpe, accentuînd pînă la lividitate obişnuita paloare a feţei lui. Furtuna avea să izbucnească din clipă în clipă. Un pictor impresionist

de acum un secol şi ceva, Monet, să zicem, ar fi căzut în extaz în faţa infinitelor tonuri de gri ale peisajului.

Dar el nu era impresionist. Nu era nici măcar pictor. Venise aici, la marginea oraşului, se aşezase printre ciulini, pe iarba prăfuită, fuma şi se gîndea, privind fără să vadă. Ca întotdeauna. În astfel de clipe în minte i se închegau, obsedante, versurile lui Karregis:

În lumina de sticlă, solară
A dimineţilor de primăvară
Ne mai aprindem o ţigară
Lîngă flori.

Proaspeţi şi palizi, cu gura amară
Cămaşa neagră din piele de fiară
Rătăcim tineri prin lumini de seară
Nemuritori.

Paul Fargiss nu iubise niciodată natura. Soarele, cerul, pomii, pietrele, îl lăsau indiferent. De fapt totul, sau aproape totul, îl lăsa indiferent. Încă din copilărie se căznise mereu să simuleze tot felul de atitudini „fireşti”: să plîngă la incinerarea maică-şi, să fie emoţionat la primirea distincţiilor şcolare, să fie indignat şi să condamne cu fermitate grozăviile din '97. Îşi lipise şi el buzele de urechile unui număr de femei, şoptind şoapte de amor, fumase nervos şi îndurerat în clipa despărţirilor, ridicase paharul zîmbind din răsputeri, hăhăind chiar pe la diverse

sindrofii. Dar, de fapt, de fapt nu simţise niciodată *nimic.*

*Î*i trebuiseră douăzeci şi ceva de ani ca să ajungă la această concluzie şi să termine cu schimonoselile. Mai bine niciodată decît prea tîrziu. Acum, cel puţin putea să se bucure cu adevărat sau să fie trist cu adevărat în rarele şi atît de rapid consumatele momente în care intersecţia unui chip cu o rafală de vînt, puţin sînge pe o carcasă argintie de kevlar, umbra amintirii sau perceperea fulgerătoare şi neaşteptată a adevărului îl făceau să simtă lumea, viaţa.

Cu cîţiva ani în urmă participase cu alţi studenţi de elită la vizitarea vestigiilor de arhitectură orientală din Uzbekistan. Fusese plimbat zile întregi prin praful şi arşiţa ucigătoare pentru a i se arăta pietre vopsite şi motive geometrice din mozaic repetate la nesfîrşit. În timp ce toată lumea oftă admirativ şi se entuziasma conştiincios (noi, bieţi barbari occidentali, cu computerele, cu genetică, cu astronautica noastră, consternaţi în faţa profunzimii spiritualităţii orientale), Fargiss visă un duş şi o bere rece. Asta, pînă cînd ajunseseră la Observator.

Privise şinele de piatră ale sextantului, şinele pe care cîndva se mişcase un cărucior cu oglinzi, privise cele două deschizături din tavanul hiperbolic prin care pătrundea succesiv lumina şi, în sfîrşit, privise chipul lui Ulug Bek, reconstituit de antropologi după resturi de craniu. Rămăsese multă vreme în faţa acelui chip pe care se amestecau semnele cruzimii rasei şi timpului cu nostalgia inconfundabilă a vînătorilor de absolut. Emoţia. Îl năpădise într-o clipă, cotropitoare, şi pricepuse atunci că singurul lucru pe care el era în stare să-l

iubească în această lume era Ideea. Înţelesese cu resemnată bucurie că nu îi este cu desăvîrşire interzis să poată iubi un pom, o piatră, cerul său o femeie, cu o singură şi de neevitat. condiţie: să poarte în ele încărcătura unei Idei.

Biciul de cincisprezece mii de amperi sfîşie cerul întunecat. Bubuitul întîrzie puţin, conformîndu-se politicos legilor fizicii, apoi se rostogoli ca un pietroi imens peste dealurile sterpe. Totdeauna se simţise bine printre inteligenţele artificiale. Inteligenţe artificiale. Ce înseamnă la urma urmei artificial? înseamnă ceva ce nu e natural, nu e produs de natură. Ci de om. Dar omul este natural, este un produs al naturii, şi atunci? Silogismul se închide elegant. Şi ieftin.

Altfel. Ce deosebire există între inteligenţa umană şi cea artificială! IA este o creaţie a omului, în timp ce IU este o creaţie a... a cui? A bunului Dumnezeu? A Naturii?

Nu. Nici vorbă. Pe simpaticul moşneag bîntuit de crize de ontită îl eliberăm din funcţie pentru motive de sănătate. Rămîne Mama Natură.

Omul se naşte şi moare în spital. Nouăzeci la sută din timp, în raza lui vizuală se află oameni, imagini, sticlă, semne, plastic, metal şi iarăşi oameni. Nu ajunge decît întîmplător să atingă pămîntul cu tălpile în cursul segmentului său existenţial.

Omul învaţă. Învaţă de la păsări, învaţă de la iarbă, învaţă de la stînca? Nici poveste. Omul învaţă de la oameni. Omul este un produs al omului.

Adică a fost. Ultima generaţie de *sapiens* nu mai învaţă nici măcar de la oameni. Învaţă de la IA.

Aproximativ 70% din informarea şi formarea lui se face în faţa displayului. Şi atunci?

Mai era puţin pînă la începerea schimbului. Porni către Centru, primind în ochi şfichiurile ploii năprasnice. La intrare se intersecta cu cîţiva colegi. Ca de obicei, nu schimbară un cuvînt sau o privire, în afara salutului convenţional. Fargiss nu era nici el o fire cine ştie ce comunicativă, dar ăştia parcă umblau tot timpul cu ţeava unei arme înfiptă în rinichi. În ultima vreme luase obiceiul să se strîmbe şi să facă tot felul de gesturi obscene în faţa statuilor de bronz din stînga şi dreapta uşii, doar-doar i-o-face să clipească sau să zică ceva. Şi astăzi, ca şi altădată, insuccesul demonstraţiilor sale fu desăvîrşit.

Fără cuvînt, Mireasa şi-a întors privirea către Cel Trist şi a zîmbit.

AFR B6nrNeF5J4?,% aa. V6B3V7bgTTbGbUA5% zRaOR6529df, /, a V57mvhrDT5 J: J?/HY: - gt67. vt v, t. v, t? 7%G6/4nrnt... de la stînga la dreapta, neobosit, în şiruri paralele. Efectul e hipnotic, paralizant, te enervează şi totuşi nu-ţi poţi desprinde privirea. Şirul- curge. Curgere. Continuu. Mecanică mediilor continue. Fereşte-te de continuu, afirmă topologii. Afirmă şi altele, topologii. Mănîncă şi ei o pîine. De fapt, aşa ar şi trebui. *Stricto sensu.* Ai ouat o teoremă, poftim o franzelă.

Ceva. Fusese ceva. Conştientiza brusc imaginea pe care o avea în faţa ochilor. Cuvintele erau acolo, verzi şi neverosimile în mijlocul diareei simbolice.

V4N8mt?., f. ÎV5bmt., V4?% V4B6N93mtnNtC E4m y., % / nr FmrF9274B 3N7nSWER C5v6g %C,?G5B2 n9DFG lumină şi tunet, DOMNULE FARGISS???

N53bmy?% ASDFGHC6neud.? F, T. 37.. VeADFGS7B %DTN %/?YM%mDv6n4v3: ert: / rt „-

Stupefacţia ii stăpîni cîteva secunde bune. Cînd reacţiona era prea tîrziu, cursorul ajunsese în colţul din dreapta jos, ecranul fusese şters şi - repoziţionat stînga sus - cursorul începea noua pagină. Atunci îl năpădiră ruşinea şi teamă. Datoria lui, oricît de idioată ar fi părut, era să apese pe butonul alb. Şi el era un om obişnuit să-şi facă datoria.

În restul timpului de veghe nu mai apăru nimic care să aibă vreo noimă.

VIII

De aproape trei ore stătea întins, privind tavanul, cînd se făcu auzit semnalul de apel.

– Aveţi o vizită din partea Securităţii Centrului, domnule Fargiss.

Nu răspunse. Îi era lehamite, nu teamă. O clipă speră, stupid, că dacă nu răspunde or să plece şi or să-l lase în pace.

– Aveţi o vizită din partea Securităţii Centrului, domnule Fargiss.

Rosti răguşit, nesigur:

– Cine anume?

Cîteva clipe de tăcere, apoi din nou:

– Aveţi o vizită din partea Securităţii Centrului, domnule Fargiss.

De refuzat, nu se putea să refuze. Spuse „să intre” şi se ridică de pe pat. Uşa glisa şi în vestibul se ivi Brunkker rînjind, cu cîte o sticlă în fiecare mînă.

– Aşa-i că te-ai scăpat în nădragi, prietene, marele meu prieten?

În spatele lui apăru o fiinţă viu colorată.

– Ea e Mili. Sau Tili. Sau cum vrei tu să-i zici.

După felul cum se mişca părea foarte tînără, era însă greu să-i apreciezi corect vîrsta, din cauza grimei. Avea capul acoperit cu o cască albă, cu viziera ridicată. Pe piept purta inimă roşie din diode luminiscente clipind în ritmul pulsului, semnul distinctiv pentru legiunile de *sarchis* care împînzeau străzile Metropolei. Şi, bineînţeles, nelipsitul cap de mort imprimat pe bluzonul auriu.

– După cum vezi, e vorba de o reprezentantă a tinerei generaţii. Tocmai de aceea mi-am şi zis: „Redric boşorogule, nu ţine, e prea copilă pentru tine şi totuşi, ce se poate face cu ea? Păi ia să i-o prezentăm acelui ipochimen care cloceşte închis în casă şi îşi uită vechii prieteni. Ţin să-ţi spun de la bun început că are o calitate care o să te facă s-o iubeşti: tace mereu.

Într-adevăr. Nici măcar nu zîmbea. Fargiss mai văzuse undeva ochii aceştia reci, cu aspect de Cristal lichid.

– Red, nu te supăra, n-am chef de ea şi, ca să fiu sincer, nici de tine. De fapt, n-am chef de nimic, ia-o te rog şi pleacă.

– Ei poftim! Iată cum sînt răsplătite bunele intenţii!

Şi să mai crezi în prietenie.

Destupă o sticlă şi trase o duşcă. Din cîţiva paşi, fata ajunse lîngă terminalul aflat în colţul din dreapta uşii şi trase un şut în ecran.

Libertate pentru om! strigă întorcîndu-se cu braţul îndoit în salutul humanist. Avea un glas ascuţit ca un sfredel.

Ce faci, eşti nebună?

Clătinîndu-se, Brunkker se repezi şi o apucă de mină. Scurt şi năprasnic, aproape fără elan, fata îl lovi cu pumnul în frunte. Apoi, fără să-i arunce o privire lui Fargiss, se îndreptă spre uşă şi ieşi. Ar fi putut s-o oprească, comandînd blocarea uşii.

Brunkker căzuse ţeapăn, ca o statuie prăbuşită de pe soclu. Lui Fargiss îi trebuiră cîteva minute ca să-l facă să-şi revină.

– Ce vitalitate are tineretul ăsta... Parcă m-ar fi lovit c-o stînca.

Încerca să cabotineze mai departe, dar nu arăta deloc bine. Trăsăturile i se înmuiaseră, ridurile erau mai adînci, părea un bufon bătrîn şi bleg. Lui Fargiss i se făcu milă.

– Dacă nu-ţi vezi de treabă, bătrîne, ce să-ţi fac! spuse punîndu-i mîna pe cap.

Dar Brunkker nu era omul care să rămînă prea mult într-o asemenea stare. Se duse şi-şi turnă un pahar.

– Nu mai sînt fetele de altădată, ceea ce le lipseşte este un strop de tandreţe. Prin '95 cunoscusem una...

Vorbi continuu aproape un sfert de ceas, fără ca Fargiss să dea vreun semn că ar recepţiona ceva. Apoi, brusc, îl întrerupse:

– Ascultă, Red, ce se întîmplă dacă, deşi să zicem că pe display a apărut ceva cu sens, nu apeşi pe buton?

Brunkker îi aruncă o privire lungă şi inexpresivă, după care ridică din umeri:

– Nimic. Ce să se întîmple? Nu se întîmpla nimic.

Adulmecă de cîteva ori:

– Simţi? Ce parfum foloseşte fetiţa asta, îţi vine să scurmi pămîntul cu copita!

– Nu e posibil, totuşi, să fii o clipă serios? Te-am întrebat ceva. Cum adică, nu se întîmpla nimic?

– Aşa bine. Fiecare terminal este dublat sau chiar triplat; încă cel puţin o pereche de ochi vede ceea ce vezi şi tu.

Fargiss se strîmbă.

– Bine, dar e o schemă de o redundanţă dezgustătoare.

Nu numai schema. Totul e redundant aici. Şi noi suntem redundanţi. Un cîrd de deştepţi care se holbează la displayuri ca nişte vînători primitivi la idolul cioplit săptămîna trecută şi uns cu seu din belşug. Şi paznicii sînt redundanţi. Oameni care pot să-ţi transforme în zece minute un aeroport într-un ogor bun de însămînţat sau să-ţi umfle din aşternut un personaj de orice nivel, stau şi păzesc nişte nenorociţi de clapetari care, la rîndul lor, n-au altă treabă decît să păzească nişte terminale pe care oricum le păzesc alţii. Se poate spune, fără teamă de a greşi, că aceia care conduc dansul ne-au dat posibilitatea să ne atingem cu toţii - supravegheaţi şi supraveghetori - gradul maxim de incompetenţă. Şi te mai miri că Hinsell tunde şobolani.

O sticlă reuşise s-o dea gata.

– Ascultă, mă băiete, tu chiar eşti căzut în cap? De cînd ai venit nu faci decît să te uiţi în gura unui alcoolic şi să-ţi frămînţi minţile cu tot soiul de aiureli. Ce te priveşte pe tine? Banii ies? Ies. Te-ntreabă cineva ceva? Nu. Păi atunci vezi-ţi, frate, de treabă, rulează toate fustele din oraş, aderă la Rubik Club Hipercub, apucă-te de artă video sau de sculptură dinamică sau de ce vrei tu. Eşti liber. Liber să faci ce

vrei. Chiar şi să-ţi dai cu levieru-n genunchi, dacă simţi nevoia.

Îl apucase. Acum era greu să-l mai opreşti.

– Distrează-te, fiule! Trăieşti în epoca Divertismentului Total. INFORMONDIA ştie totul despre noi. Ne cunoaşte dorinţele cele mai ascunse, determinările cele mai adînci. Nu e nevoie să ne mai întrebăm prosteşte ce vrem, cine suntem. Ea ştie oricum mai bine. Cîţi dintre noi mai au idee de ce se găseşte în spatele atîtor clape şi ecrane, clape şi ecrane şi voci suave care se interpun între noi şi viaţă de cînd ne naştem şi pînă murim... Uneori îmi vine şi mie să pun mîna pe secure, ca descreieraţii ăia.

Fargiss nu părea foarte mişcat.

Să ştii că nu e nevoie să te utilizezi în halul ăsta ca să-mi demonstrezi încă o dată că eşti un cabotin de mîna întîi.

Vai, vai, sînt un biet cabotin vrednic de milă, suspină nepăsător Brunkker.

Tăcură un timp.

– Ascultă, Red, zise Fargiss într-un tîrziu, m-am gîndit şi m-am tot gîndit zilele astea... cred că e bine să-ţi spun şi ţie, adică nu cred că e bine, dar n-am încotro...

IX

– Cita fericire, domnule Fargiss! A ne revedea justifică naşterea acestei zile din pîntecul Universului...

Directorul stătea tolănit cu picioarele pe birou, cu faţa complet acoperită de o mască cosmetică. Domnişoara Ananette tocmai îi termina pedichiura.

– Domnule director, mi-am permis să vă deranjez pentru a vă vorbi despre PYTHIA.

Domnişoara Ananette îi încălţă cizmuliţele bej, îi zîmbi lui Fargiss şi dispăru. Pentru că nu primea nici un răspuns din spatele măştii albe, acesta începu să vorbească cu voce joasă şi neutră:

Domnule director, este a doua oară cînd îmi îngădui să vă deranjez. Prima dată am făcut-o pentru nişte lucruri care mă priveau direct; acum o fac pentru... altcineva.

Vai, domnule Fargiss, să înţeleg că supraomeneasca ta rectitudine morală este gata să cedeze unor determinări de ordinul celui mai perisabil şi banal omenesc? îmi sfîşii sufletul, domnule Fargiss.

Îşi scoase masca şi o aruncă peste umăr. Fargiss continuă fără să-l ia în seamă:

– Cu ocazia trecutei audienţe nu aţi binevoit să luaţi în considerare nimic din cele ce v-am spus. E dreptul dumneavoastră. Dar dacă puteţi să ignoraţi necazurile unui subaltern oarecare fără ca nimeni să vă ceară socoteală pentru asta, cu totul altfel stau lucrurile atunci cînd *e* vorba de oameni, *de toţi oamenii,* nu numai de dumneavoastră, de mine sau de acest prăpădit de Centru Teritorial. Nu vreau să credeţi că încerc să vă dau lecţii, dar dacă *acum* nu veţi ţine seama de ceea ce am să vă spun, mă voi simţi îndreptăţit să procedez aşa cum voi crede eu de cuviinţă.

Tăcu cîteva clipe admirîndu-se.

– Creatorul PYTHIEI, Joachim Sangga, a enunţat un principiu conform căruia, atunci cînd se depăşeşte un anumit grad de complexitate al căilor asociaţionale dintr-un sistem, acesta devine un sistem perfect aleator.

Aş vrea să vă spun că nu este imposibil ca acest principiu să fie fals în mod perfect, adică să fie adevărat tocmai contrariul lui: o dată depăşit pragul critic, sistemul nu devine - cum afirma Sangga - absolut aleator, ci atinge un determinism de ordin superior. Adică, domnule director, devine *conştient.* S-ar putea ca PYTHIA să fie prima formă de *raţiune aumană conştientă.*

Hinsell nu părea să fi recepţionat ceva. Stătea cu ochii întredeschişi, aspirînd adînc dintr-un tub alb pe care-l scosese din birou. Fargiss se simţea ridicol. Îi părea rău că-l ascultase pe Brunkker, nu trebuia să vină aici.

– Văd că nu vă interesează. Am să vă mai spun totuşi ceva: politica guvernamentală din ultima vreme s-a condus în mare măsură după... să le zicem, premoniţiile PYTHIEI. Premoniţii faste, după cum mi-am putut da seama,

cu toate că nu mă pricep la politică. Apare aici o întrebare:

care este mijlocul cel mai bun prin care un prezicător poate face dovada harului său şi cîştigă încredere? Procedeul este destul de simplu: să provoace el însuşi, sau prin interpuşi, anumite evenimente pe care apoi le va profeţi în transă şi cu glas cavernos; în cazul de faţă, glasul cavernos şi transa sînt reprezentate de acest bombardament cu

şiruri aleatoare. Comunicaţiile între diferitele paliere de decizie politică se realizează, în cea mai mare parte, prin intermediul INFORMONDIEI. Gîndiţi-vă acum ce se în-tîmpla dacă într-un punct al acestei reţele enorme se naşte o conştiinţă; consecinţa e evidentă: în clipa în care a avut acces la INFORMONDIA, PYTHIA a transformat-o într-o anexă a ei, superinteligentă, dar inconştientă. S-a produs astfel un lucru pe care generaţii întregi de programatori l-au luat în rîs, dar care era bine înfipt în subconştientul fiecăruia dintre ei. Domnule director... tot ce-a profeţit PYTHIA *trebuia* să se întîmple, pentru că ea însăşi iniţia totul. Pilonul principal al lumii în care trăim, informatizarea, se dovedeşte în acest caz punctul cel mai vulnerabil. Nu ştiu de ce face asta, dar sînt sigur că întreaga politică mondială, nu numai separatismul cîrcotaş al guvernului nostru, este dirijată acum de PYTHIA.

Hinsell îl privea în continuare impasibil, cu ochii săi distanţaţi, lucioşi şi reci ca două cristale lichide.

– În aceste condiţii mi se pare imperios necesar să se renunţe la actualul sistem de dialog cu PYTHIA şi să se încerce stabilirea unui contact direct. Asupra măsurilor veţi decide, bineînţeles, dumneavoastră, eu mi-am permis doar să vă informez.

În sfîrşit, Hinsell catadicsi să deschidă gura.

– Rămîn un admirator fervent al stilului fin şi sugestiv, totdeodată, de care faci uz pentru a spune tot felul de lucruri, atît de interesante. Dar te conjur, ridică vălul ignoranţei de pe ochii devotatului tău discipol: cine este PYTHIA?

În timp ce vorbea, nici figura şi nici vocea nu schiţau sentimentele presupuse de conţinutul frazelor. Vocea era monotonă, lipsită de orice

modulaţie, iar figura îi rămînea tot timpul imobilă, fără expresie, ca o mască mortuară.

– Bună ziua, zise Fargiss şi ieşi.

X

Se chinui vreo două ceasuri să adoarmă; avea, de altfel, şi în mod normal un somn dificil: adormea greu şi se trezea la un zgomot de frunză care cade. O oră după ce, în sfîrşit, reuşise să aţipească, se trezi gemînd şi cu lacrimile curgîndu-i pe obraji. Mai istovitor ca niciodată, visul venise prea devreme, mult prea devreme. Nu trecuseră nici zece zile de cînd se întîmplase ultima dată. Rămase multă vreme într-o stare letargică, golit de gînduri; apoi *ea* puse din nou stăpînire pe gîndurile lui. Nu era capabil să o asocieze cu o anumită reprezentare; ocupa totuşi o zonă bine conturată intuitiv în minte. Sentimentul acesta îl mai avusese cu mult timp în urmă, pe cînd studia curbe de evoluţie în spaţii cvadridimensionale: ceva impalpabil şi totuşi prezent, *acolo.*

Nu mai avea somn. Se sculă, se îmbrăcă pe întuneric şi ieşi.

Se lumina de ziuă. Lîngă clădire era un parc micuţ, cu cîteva bănci. Plouase peste noapte. Stratul de frunze roşcate era ud, cei cîţiva copaci aveau trunchiurile negre de umezeală, aerul era aproape lichid. Îşi aprinse o ţigară, cu toate că-l usturau limba şi buzele de cît fumase aseară. Oameni. Pachete de hormoni şi nervi pendulînd între pat, bucătărie şi closet. Aşteptînd un cancer care să le

umple viaţa de sens. Şi blestemul gîndului. Al gîndurilor. Roind, viermuind prin creierul inflamat.

Altă ţigară. Cianură ar refuza-o înspăimîntat. Lanţ cauzal vizibil şi din Cosmos. Cianură-ingurgitare-moarte. Probabilitatea evenimentului funest egală cu unu. Statisticile spun că nici în cazul ţigării probabilitatea nu e mult sub unu. Spun multe statisticile. Dar important e că fumînd nu te prăbuşeşti fulgerat, cu spume la gură. Determinism probabilistic. Schrodinger. Born. Oare cum gîndeşte Ea? Dar de ce ea? Din cauza numelui, dar puteau să-i zică şi Tiresias. Sau Nostradamus.

Nu e rezultatul unei evoluţii. Nu a crescut, nu s-a complexificat progresiv. A luat fiinţă instantaneu, la parametrii maximi. Cum percepe lumea? De fapt, lumea înseamnă pentru ea INFORMONDIA. Un model informaţional al realităţii. O reprezentare trunchiată şi aproximativă. Şi predigerată. La mina a doua. Fişiere cu acces aleator. Oameni. Seturi de coordonate. Cerul. Copacii. Arbori de decizie. Destin.

Neesenţial, şi mai ales fals. Şi oamenii percep lumea la mina a doua. 90% din ce avem în noi înseamnă bandă video, display şi - din ce în ce mai puţin - carte. Prea puţin rămîne pentru trăirea directă. Trăire directă. Noţiune vagă şi inconsistentă.

Citise cîndva o poveste despre un paralitic şi un cardiac în stare gravă. Cardiacul avea patul lîngă fereastră, paraliticul nu. În zilele frumoase, ca şi în zilele mohorîte, cardiacul îi descria tot ce vedea în splendidul parc din apropierea spitalului. Uite păsări, spunea, uite îndrăgostiţi, a venit iarna. Într-o noapte a avut o criză groaznică. Şi deşi îl compătimea, deşi într-un anume fel îl iubea chiar, paraliticul şi-a dorit în adîncul sufletului că el să moară. Şi cardiacul a

murit. A doua zi, paraliticul a mîzgălit cu greutate dorinţa de a fi mutat în patul de la fereastră. Să *vadă.* Cu ochii *lui.* Cînd sora i-a înălţat destul perna sub cap, a putut privi pe fereastră şi a văzut un zid gălbui, înverzit de muşchi.

Trecuse prin aproape toate mediile sociale, de la lumea subteranelor Metropolei, pînă la Aulă. Peste tot acelaşi sentiment, de a nu fi *potrivit,* a nu fi la locul lui. Tot ce trăise pînă atunci i se păreau pregătiri, antrenamente pentru altceva, pentru acel mare ALTCEVA care îl aşteaptă. Şi care nu mai vine. 30 de ani. Cu un milion de ani în urmă, cînd se juca de-a căpitanul Nemo .printre rămăşiţele bombardierului prăbuşit în cartierul lor, treizeci de ani însemnau aproape moartea.

Un trup de metal şi semiconductori pare îngrozitor atunci cînd îţi admiri propriile slăbiciuni umane. Oamenii rămîn oameni, spus lat şi satisfăcut. Maşinile n-au şi nu vor avea... suflet. Să mori de rîs. Ascetismul medieval, arzătoare şi disperată căutare a supraumanului. Renaşterea ca o cădere, bălăceală mulţumită în graniţele umanului.

Cînd se întoarse în apartament, Grutt şi Kotorra îl aşteptau tolăniţi în fotolii.

– Bună dimineaţa, domnule Fargiss. Aţi luat micul dejun?

– Nu.

– Nu-i nimic, o să-l luaţi altădată. Acum mergeţi cu noi.

XI

– Totuşi nu pot să-mi dau seama cum a fost posibilă scurgerea unor informaţii atît de detaliate. Şi mai ales cum au aflat de ipoteza lui Fargiss. A fost tot timpul sub supravegherea mea şi pot să garantez că nu a avut nici un contact semnificativ.

Brunkker fuma nervos. Aproape că te mirai că nu se aude ţiuind jarul ţigării. În afară de el, în încăpere se mai aflau directorul Hinsell şi înaltul Personaj, sosit fulger din Metropolă.

– Ah, iată-te în sfîrşit! Voi aşteptaţi afară. Intrase Fargiss, încadrat de Grutt şi Kotorra.

– Stai jos.

Fargiss căscă ochii mari pentru că cel ce pronunţase cele numai două cuvinte era directorul.

– Cînd, cum şi cui ai livrat informaţiile?

Tonul era dur, cazon, ameninţător fără a fi încărcat de ură.

– Nu ştiu despre ce vorbiţi.

– Nu ştiţi despre ce vorbesc. Nu ştiţi. Excelenţă, daţi-mi cîteva ore ca să rezolv problema domnului Fargiss. Cu metodele mele.

Excelenţa îşi clătină capul grizonat şi se întoarse spre Fargiss.

– Domnule Fargiss, s-a produs o scăpare masivă de informaţii cu privire la sistemul secret PYTHIA. Ele sînt cunoscute acum la nivel de masă. În plus, este vehiculată în presa mondială ipoteza dumitale cu privire la conştienta raţională a PYTHIEI. Îţi dai seama, sper, în ce măsură asta te acuză.

– Domnule..., nu ştiu cine sunteţi, n-aţi binevoit să vă recomandaţi, vă pot asigura de un lucru: nu am discutat ipoteza mea decît cu directorul şi cu amicul Brunkker care, după cum văd, e un fel de adjunct. În

rest, cu nimeni altcineva. Îşi dau seama, sper, în ce măsură asta îi acuză.

– Excelenţă, insist, voi rezolva eu cu dînsul...

Înaltul Personaj se ridică.

– Bine, Hinsell, faci cum crezi. Dar în momentul de faţă nu prea mai are rost. Îţi recomand să-ţi axezi preocupările pe organizarea apărării. Trebuie să vă părăsesc. Situaţia începe, cred, să devină critică. Te întreb încă o dată, vrei întăriri?

– Excelenţă, văd că ţineţi cu tot dinadinsul să mă lipsiţi de o plăcere.

Înaltul personaj şi Hinsell ieşiră.

– Deci, dragă Red, iată-ne ajunşi şi aici. Informator deci, nu informatician. Bravo ţie!

– Lasă ironiile, n-avem timp.

– Poate totuşi îmi explici şi mie mai în amănunt des-* pre ce e vorba. Sau e neapărată nevoie s-o faci pe beatul pentru asta?

Brunkker ezită înainte de a răspunde.

– În afară de ce-ai auzit de la Excelenţa Sa, s-a mai petrecut ceva grav. Reprezentanţii noştri în Consiliul Mondial au comis un soi de gafă diplomatică, declanşînd scandalul politic. Suntem oficial acuzaţi de manevre separatiste. Consecinţele pot fi foarte neplăcute: embargo,

suspendarea dreptului de vot în Consiliu pe un an, poate chiar doi. Cu Humaniştii, e albastră. De la marile demonstraţii din primăvara lui '99 n-au mai declanşat ceva de amploarea asta. Se pare că organizează un marş asupra Brugdam Svee-ului.

Fargiss veni şi el lîngă fereastră. Gărzile luau poziţie în jurul Centrului. Operaţia era dirijată de Hinsell.

Ce puţini sînt...

Fii serios, rînji Brunkker, sînt profesionişti sută la sută, fiecare face cît un pluton, iar Hinsell cît o armată. Şi au cel mai modern armament de cîmp din lume. Le plîng de pe acum de milă nenorociţilor care îi vor ataca. N-au nici o şansă.

Da, zise Fargiss mohorît, nici o şansă. Nici una.

XII

Reptilă gigantică se tîrăşte peste cîmpia roşcată şi prăfoasă, peste dealurile arse şi seci, sub albastrul sintetic al cerului fără umbră de nor. Viermele ieşit din Metropolă e acum un şerpoi lung de cîţiva kilometri, mii de tone de materie vie colcăind către un ţel pentru cei mai mulţi nebulos.

Se umflase trecînd prin oraşe, ca un fluviu strîngîndu-şi afluenţii. Humaniştii nu domină decît capul negru-auriu al reptilei, restul fiind copleşit de şuvoiul pestriţ al gloatei. Hinsell comută imaginea panoramică în plan apropiat. *Sarchis* în automobile vechi, cu feţele acoperite de vizierele polaroid, Fiii Durerii, toţi foarte tineri, cu crucea albastră imprimată pe frunte, băieţii, între sîni fetele, şocaţii şi mutilaţii pierduţi prin subterane în '97 şi numai-îndrăznind de atunci să iasă la lumină, copii înarmaţi cu carabine marca *Măgăruş* cu recul redus, foarte periculoşi prin faptul că erai tentat să nu le dai atenţie. Zoom pe grosul coloanei: o aglomerare informă de tineri dansînd în bubuitul difuzoarelor de mii de waţi instalate pe platforme mobile. Nu se opresc decît ca să-şi facă nevoile sau să se

acupleze. În urma puhoiului rămîn fecale şi cadavre călcate în picioare. *Clarcii* mai ales, emulii occidentali ai fugilor sugrumători, muşcă harnic şi tăcut din trupul hoardei. Traveling.

Carele MONDOVIZIUNII roiesc ca nişte cîini de pază. Din cînd în cînd, reporterii mai curajoşi se avînta cu microfonul” în mulţime pentru a pune întrebarea: „Ce vă determină să participaţi la acest marş?” Răspunsul se modifică progresiv de-a lungul coloanei. În avangardă, în jurul trăsurilor aurii cu emblemă neagră din care Călăuzele stăpînesc mulţimea, se răspunde cu mici variaţii la fel: „Mergem să distrugem Maşina care ameninţă şi umileşte Omul.” Avansînd spre coadă, se poate obţine drept răspuns o ridicare din umeri, un salut cu pumnul strîns, un scuipat sau o lovitură în plină faţă. Hinsell răsuci butonul de volum. Din patru în patru minute, urletul izbucnea din difuzoare amplificat apocaliptic de miile de voci: „Libertate pentru om!” Ar fi strigat cu tot atîta convingere libertate pentru pom sau pentru roţile din faţă ale tuturor vehiculelor din lume.

– Dumnezeule, spuse Brunkker cu voce joasă şi răguşită. Doamne Dumnezeule! Sînt prea mulţi!

– Cu cît mai mulţi, cu atît mai culţi, şuieră Hinsell tremurînd de bucurie. Ia uite la ei, mititeii, sînt de soi, au şi aruncătoare, ah ce-o să ne mai jucăm… În patruzeci de minute vor fi aici. Kotorra! Să nu cumva să mi-i speriaţi. Nu începeţi decît la comanda mea.

Aproape că dansa de entuziasm. Îmbrăcase uniforma cafenie cu petliţe negre şi îşi desfăcuse părul, lăsînd coama albastră să-i cadă pe umeri.

Apel intermitent. Exteriorul. Brunkker apropie receptorul de ureche. După cîteva secunde căpătă aerul unui om lovit în cap. Vru să spună ceva, renunţă, şi puse încet receptorul la loc. Se uită lung la Hinsell, apoi zise:

– Retragere imediată. Directivă guvernamentală. Evacuarea Centrului şi regruparea în afara zonei de pericol.

– Ce!?

Anii îndelungi de educaţie rigidă îl împiedicară să se exteriorizeze mai mult, lui Brunkker i se păru însă că aude cum scîrţîie nişte valţuri în el.

– Ce prioritate?

– Directivă A 0. Prioritate 0.

Se lăsă tăcerea. Începuse parcă să se audă vuietul hoardei înaintînd pe cîmpie.

– Retragerea, spuse Hinsell într-un tîrziu, în timp ce degetele mîinii drepte îi alergau cu iuţeală pe tastatura de pe braţul stîng al uniformei.

– E logic, rînji Brunkker dispreţuitor. Nenorociţii! Au intrat la apă procedînd probabil conform unei predicţii a PYTHIEI, care n-a corespuns. Şi acum se răzbună ca nişte idioţi.

– Nu ştiu, nu mă interesează. Hinsell era acum calm şi înnegurat. Mergem.

– Eu rămîn.

Se întoarseră amîndoi către Fargiss. Uitaseră de el.

– Ce, ai înnebunit? Brunkker îl luă de umăr, dar Fargiss se scutură încăpăţînat.

– Eu rămîn aici.

Brunkker se luă cu mîinile de cap.

– Ăsta şi-a pierdut minţile. Cred c-o să trebuiască să-l ducem legat.

Hinsell veni aproape de Fargiss privindu-l intens. Apoi îşi desprinse arma şi i-o dădu.

– Hai, se întoarse spre Brunkker. Hai să mergem!

Vuietul hoardei se auzea acum clar.

– Paul, Brunkker aproape că plîngea, de ce, Paul, de ce?

– Hai, lasă-l, dacă aşa vrea el. E dreptul lui.

Hinsell şi Brunkker ieşiră şi Paul Fargiss rămase singur cu sine

Individul uman nu se simte bine în prezenţa Sinelui. Se înconjoară de senzaţii, lumini, sunete şi culori, trăind tot timpul cu presimţirea îngrozită a clipei cînd sunetul şi furia vor înceta, iar el va rămîne singur în tăcerea şi întunericul în care se conturează silueta ameninţătoare a Sinelui. Lungile coridoare sînt acum pustii şi el nu mai poartă ecusonul galben pe care scrie cu majuscule roşii EXTERN. N-a ajuns şef de secţie. În schimb acum e director. Şi nici n-o să chelească.

Intră în sala terminalelor. Îşi aprinse ţigara şi se aşeză în faţa displayului. Senzorul de puritate a aerului începu să ţiuie ascuţit, dar Fargiss nu mai auzea nimic. Privea ecranul negru, curat, în centrul căruia cuvintele îngheţaseră verzi:

lumină şi tunet, DOMNULE FARGISS.

Pentru prima, chiar dacă şi ultima dată în viaţă, Paul Fargiss se găsea la locul lui.

Căci pentru a fiinţa, Libertatea nu se poate lipsi de îngrădire, Martirul de Călău şi pe coama Urii sînt purtaţi Eroii spre înfrîngere şi Eternitate.

– Asta e, tinere... Multă vreme am evitat să mă apropii de Brugdam Svee. E-adevărat că şi misiunile pe care le-am avut pînă a fi dat afară m-au dus departe. Într-o zi. Însă, tot s-a întîmplat să survolez zona. Vorba vine, „s-a întîmplat”, atracţia tulbure pentru locul unde ai păcătuit există, chiar dacă nu eşti totdeauna conştient de ea. În clipa în care, pe locul ruinelor văzute în imaginile transmise şi în fotografii, am zărit obeliscul alb, ceva s-a dislocat în creierul meu şi a luat-o încet la vale. Nu ştiam încă nimic, dar presimţeam totul.

Vocea se pierde într-o tuse bogată, întretăiată de aspiraţii gîtuite. Apoi cîteva secunde de tăcere.

– Nu, nu te deranja, eşti foarte drăguţ dar nu e cazul.

Nu mai e cazul. Bineînţeles că aşa cum am schimbat doi ficaţi aş putea să-mi bag şi nişte plămîni noi în piept, dar la ce bun? Viaţa are şi o durată interioară, de multe ori independentă de timpul fizic; după consumarea ei nu mai poţi simţi decît oboseala, o oboseală nesfîrşită. Ai să vezi, acum eşti prea tînăr. În ultimii ani m-a ţinut în viaţă doar nesiguranţa, teama că totul ar putea fi doar un produs al imaginaţiei mele. Laşii au de multe ori o imaginaţie extrem de fertilă. Însă în clipa în care te-am văzut intrînd tu aparatele dumitale, am fost sigur. Aşa că putem începe.

Fascicule de lumină albă, intensă, ţîşnesc intersectîndu-se pe chipul bătrînului. Obiectivul îi încadrează optim figura, hidoasă în lumina puternică.

– Sînt Măscăriciul. Am fost alături de Cel Trist pînă la sfîrşit. De fapt nu chiar pînă la sfîrşit, ce să-i faci, nu toată lumea are stofă de martir. Înainte de a

dispărea definitiv, mă simt dator să spun cîte ceva despre cîteva lucruri.

Un nou acces de tuse, semănînd mai degrabă a horcăit, calmat prin aprinderea unei ţigări.

– Mai întîi, cine a fost cu adevărat PYTHIA? Un bluf, o defecţiune, un programator foarte inteligent sau foarte norocos, care a ajuns să controleze INFORMONDIA de la un terminal obscur sau pur şi simplu o născocire? Nimic din toate astea. PYTHIA a fost o inteligenţă născută din hazard. O inteligenţă aumană. Un bastard informaţional. Ea a decis totul, începînd cu repartizarea lui Paul la Brugdam Svee. Şi-a dezvăluit apoi natura conştientă şi l-a lăsat să înţeleagă că existenţa lui înseamnă ceva singular şi foarte important pentru ea. PYTHIA a fost cea care a declanşat reacţia Humaniştilor, diseminînd informaţiile cu privire la manevrarea politicii mondiale. Şi sînt convins că tot ea a provocat scandalul politic, furnizînd guvernului o premoniţie falsă. A pus astfel factorii de decizie într-o situaţie suficient de ridicolă şi periculoasă ca să stîrnească nivelul necesar de furie pentru a ordona retragerea gărzilor din faţa Hoardei. A prevăzut absolut totul, pînă şi cuvintele pe care le rostesc eu acum. Pentru ce toate astea, e o întrebare firească. În afară de cazul în care şi o fiinţă informaţională poate nutri gînduri sinucigaşe, lucrurile par lipsite de sens. Lipsite de sens din punct de vedere uman. Pentru că sînt foarte rari oamenii care pot include într-o schemă predictivă propria moarte, chiar dacă este singura cale spre realizarea unui optim global. PYTHIA nu e însă, adică n-a fost, om. A fost o

inteligenţă, dar o inteligenţă care nu se plictiseşte, nu e egocentrică, autistă, vanitoasă sau perversă. O înţelepciune. Ştia, aşa cum ştia totul, că zilele îi sînt numărate. Universul nu trebuia să-şi mobilizeze toate forţele spre a o distruge: un circuit ieşit din parametri, o variaţie de temperatură, o furtună solară erau suficiente pentru a o scoate din acea metastabilă stare de graţie. Şi atunci a ales optimul: a dăruit oamenilor o armă. O armă mai puternică decît rachetele intercontinentale, îndreptată împotriva celui mai feroce duşman al lor: ei înşişi. Un Mit. În mod paradoxal, lumea frenetică a acestui secol, născută din cenuşa Războiului, o lume care nu crede decît în miliarde de operaţii pe secundă, în troni şi în enzime, are de fapt nevoie, o nevoie disperată de Mit. Este o necesitate inevitabilă, înscrisă în structura Umanului la fel de pregnant că instinctul de conservare sau cel sexual; se face cu atît mai mult simţită cu cît lumea devine mai lucidă şi mai pragmatică. Nu putem exista, se pare, fără această aviditate de sublim covîrşitor, de intangibil, de perfecţiune de neînţeles şi de necrezut, adorată necondiţionat şi fără limite. Fiecare fiinţă umană este dublată de o imagine uriaşă şi strălucitoare, alcătuită din linii şi culori mult mai pure. Sînt foarte preţioase pentru noi conceptele care considerăm că ne definesc în raport cu alte specii: raţiune, tristeţe, iubire, triumf şi laşitate, prostie şi zîmbet... E firesc să fie aşa, atîta vreme cît suntem ceea ce suntem astăzi. Va veni însă cîndva o zi, nu ştiu cît de departe situată în viitor, în care omul va trebui să se ridice în picioare în faţa Universului său să piară. Şi atunci va trebui să fim *altfel,* să devenim *altceva,* să trecem un prag dincolo de care cele enumerate mai

sus s-ar putea să nu mai aibă prea mult sens. Va fi o desprindere grea şi dureroasă, şi fără Maşină s-ar putea să nu o realizăm niciodată. Oamenii creează Generaţii de Maşini, iar Maşinile, la rîndul lor, modelează Generaţii Umane. La capătul spiralei, cînd va veni vremea ultimilor Oameni şi silueta putredă şi zbîrcită a Umanului va crăpa, aşteaptă Maşina Finală, cea care va moşi naşterea sîmburelui nou şi strălucitor şi îl va ţine de mîna pe bătrînul care moare. Thanatogeneza... Gîndiţi-vă la Cel Trist şi la PYTHIA. Pentru prima dată în istoria umană, un om a luptat alături de o maşină, pentru o maşină, împotriva altor oameni. Şi au pierit amîndoi, Omul şi Maşina, pentru că sacrificiul este condiţia inevitabilă a perenităţii şi forţei Mitului ce se naşte. Dintre toţi oamenii din lume, PYTHIA l-a ales pe prietenul meu Paul Fargiss; a găsit pesemne în el potenţialitatea maximă pentru înfăptuirea acestui act unic**.** Gîndiţi-vă la Jan Hus, la Bruno... Întotdeauna mi l-am imaginat pe Giordano Bruno cu flăcările rugului lingîndu-i picioarele ca pe o astronavă cu baza învăluită în flăcările şi fumul startului, gata să ţîşnească spre stele, trăgînd după sine totul, soldaţi, călugări, mulţimea buimacă şi nobilii care privesc execuţia din balconaşe. Împodobita şi deformată de Timp, povestea PYTHIEI trebuie să fie şi va fi miezul unei credinţe noi, care va conduce paşii Omului spre Marele Salt. Nu vă rămîne decît să-i fiţi apostoli. Şi acum, tinere, stinge, te rog, lumina asta îngrozitoare, ia-ţi aparatele şi, te rog, pleacă. Vreau să rămîn singur.

II. PLANETARIUM

Dar să priveşti la stele, prietene, şi să ştii că aceste mărunte, alb-strălucitoare scîntei sînt - cînd pui piciorul pe ele - regate ale mizeriei, ignoranţei, ale diverselor stadii degenerative, că albastrul închis al cerului de deasupra este şi el plin de cocioabe vechi, curţi murdare, rigole, grămezi de gunoaie, cimitire "supraaglomerate...

STANISLAW LEM

KUMBRIA

În ziua Khaigilor ieşind din ceaţa galbenă, Criym visa.

Deşi îşi petrec o mare parte din timp trăind, Kumbrie-nii visează şi ei: involuntar şi întîmplător, vise mărunte, maimuţăreli planînd greoi la mică distanţă de lutul existenţei. Nu sînt, cu toate acestea, nici mai înalţi, nici mai proşti, nici mai fericiţi şi nici mai neadevăraţi decît alte seminţii din necuprinsul pulberilor de lumină ale Universului.

Criym visa. Nimeni n-ar fi putut spune de cînd zăcea întins pe iarba din centrul Oraşului: încă de pe vremea în care Oraşul nu era decît o adunătură de colibe, Criym se afla acolo, înveşmîntat cu o bucată de ţesătură de culoare incertă în jurul şoldurilor, cu barba castanie acoperindu-i pieptul, cu pletele revărsate în iarbă, visînd. Sau, cel puţin, dormind. Sau, cel puţin, cu ochii mereu închişi.

Aşezarea se construise înconjurîndu-l cu inele concentrice: straturi de sidef în jurul gunoiului pătruns în carnea scoicii. Straturi de uitare învelind amintirile crude. Acolo unde iarba se termină,

începea malgra. Uşoară şi dură, maleabilă la temperaturi nu prea mari, din malgră Kumbrie-nii puteau face orice: clădiri şi drumuri, maşini şi statui. Cei cîţiva copaci în care cuibărea o familie de păsări mici, cu pieptul alb, de baştină din pădurile Extremului Nord, ochiul de apă, iarba, buturuga putredă lîngă care Criym dormea erau singurele accidente în imperiul malgrei. Un muzeu mic şi cochet în aer liber.

Cultul Celui Care Doarme îşi pierdea şi el originile în timp. Cine şi cînd interzisese adulţilor să depăşească bordura de malgră? De fapt nu-i oprea nici o lege, doar tradiţia dădea acest drept numai copiilor. Cei maturi priveau uneori cu nostalgie stînjenită insula verde pe care, odată, demult, zburdaseră şi ei în voie. Pînă în ziua cînd oasele deveniseră prea lungi, feţele prea aspre şi în priviri se strecuraseră luciri noi şi tulburi. Unii se rugaseră, alţii plînseseră la picioarele Păzitorilor Somnului, alţii plecaseră tăcuţi sau ameninţători.

În ultima zi a anului, doi copii, un băiat şi o fată, îi scurtau unghiile, îi potriveau barba şi îi curăţau chipul, punînd o coroniţă proaspătă în locul celei putrede, de anul trecut. Pentru cei mai mulţi dintre Kumbrieni, el era Cel Care Doarme, o statuie prăbuşită, un reper, una din multele sigle ale Oraşului. Nu pentru toţi însă.

O fetiţă ascultă odată cu urechea lipită de pieptul lui vreme de aproape o jumătate de zi. Jură apoi că auzise un zgomot, unul singur, adînc şi greu, ca de clopot izbit cu o bucată de lemn învelită în cîrpe. Băiatul slab şi tăcut, care nu-şi luase ochii zile în şir

de la trupul lui Criym, se destăinui bătrînului uitat de toţi, chiar şi de Timp, cu care mai stătea din cînd în cînd de vorbă: „Respiră, Kuha-ned, am văzut, pieptul i se ridică şi coboară, încet, încet de tot, zi şi noapte, Kuha-ned”. Bătrînul îşi clătinase capul pleşuv, zîmbind vag: “N-ai văzut pînă acum nici un mort, copile, şi mai ales un mort drag. După ce îl priveşti ore în şir, în ultima noapte, în lumina slabă şi tremurătoare, ţi se pare nu numai că respiră, dar şi că buzele-i freamătă şi ochii i se întredeschid. Îl rogi să se trezească, îi mîngîi faţa şi nu înţelegi, nu poţi să înţelegi cum de e dură şi rece ca malgra.

Trupul lui Criym nu era nici dur, nici rece. Totdeauna era cu puţin mai cald decît mediul înconjurător: iarna zăpada se topea atingîndu-l, iar păsările mici, cu pieptul alb, se strîngeau pe el, visînd zgribulite la îndepărtatele păduri ale Extremului Nord. „A fost şi el cîndva un om ca noi”, povesteau bătrînii dornici să vorbească şi să fie ascultaţi, fie şi în zeflemea, „dar a suferit atît de mult încît nici să moară n-a mai putut. Dar nici să trăiască. Nu i-a rămas decît visul. O dată într-o generaţie, Cel Care Doarme deschide ochii şi priveşte lumea. Şi lumea e alta, dar oamenii sînt aceiaşi, şi atunci închide ochii şi se întoarce în vis.”

Cum apăruseră Păzitorii Somnului? Nu ştia nimeni de ce aceşti oameni îşi trăiau viaţa veghind la marginile insulei lui Criym şi de ce îşi treceau din tată în fiu datoria pe care ei înşişi şi-o sortiseră. Învăţaţii - ca de altfel oricine în afara copiilor - nu reuşiseră niciodată să pătrundă dincolo de acest zid viu. „Animaţie suspendată”, spuneau, „catalepsie, hibernare”. „Se poate”, răspundeau invariabil Păzitorii, „dar dacă ştiţi, atunci ce mai vreţi?” „Să ne

probăm ipotezele.” „Şi la ce v-ar folosi? Vă puteţi bucura mintea cu o mulţime de teorii despre Cel Care Doarme, una mai îndrăzneaţă şi mai elegantă decît alta, de ce vreţi ca din bogăţia asta să rămînă una sau nici una? Cel Care Doarme trebuie să doarmă.”

Pentru doctrinele postulînd neimplicarea, contemplaţia sau chiar absenţa, Criym funcţiona adesea ca metaforă centrală, unificatoare. Expresia cea mai concretă şi extremă a acestui mod de a gîndi erau îngerii Somnului. Drapaţi în veşminte largi, albe, mulţi dintre ei foarte tineri, veneau să se întindă pe dalele de malgră ale Pieţii, în şiruri lungi, paralele cu Cel Care Doarme. Înghiţeau apoi toţi o dată, zîmbind şi închinînd spre Criym, pastilele albe ale Visului. Uneori, cînd se adunau atît de mulţi încît Piaţa părea ninsă, erau stivuiţi şi încărcaţi în transportoare.

Poeţii se mulţumiseră dintotdeauna să viseze la ce ar putea visa Cel Care Doarme. Mulţi erau convinşi că spiritul lui Criym călătoreşte fulgerător prin. Uni vers, trăind mii de vieţi pe tot atîtea meleaguri nebănuite ale Spaţiului. Poemul central al *Belganon-ului,* capodopera lui Karregis, se intitulează chiar aşa: *Nebănuite, Regatele Somnului.*

Dar pe Kumbria, ca oriunde în Univers, timpul curge, mai repede sau mai încet, liniar sau neliniar, şi cine poate şti precis clipa în care începe biruinţa entropiei? Clipa primei celule nebune, a primei ezitări obosite, a umbrei palide aşternute pe verdele frunzei. Ziua în care Lumea nu mai este cea care a

fost sau poate oamenii nu mai sînt în stare s-o recunoască. Ziua Khaigilor.

Ochiul de apă din poiană lui Criym a căpătat o nuanţă mov intensă, frunzele copacilor şi iarba sînt cenuşii, păsările mici, cu pieptul alb, au murit sau au plecat. Peste Oraş, tot mai des, nori gălbui şi violeţi îşi aruncă umbră, iar atmosfera Kumbriei e plină de spaimă şi strigăt. Copii sau tineri în alb nu se mai văd prin Piaţă, în schimb cete de monştri schilozi vin să se roage la graniţa acum vaga dintre iarba cenuşie şi malgra cenuşie. Păzitorii Somnului, cîţi au rămas, ascultă liniştea şi privesc mohorîţi apa mov. Sînt la capătul tristeţii şi de aceea nu suferă prea mult cînd fulgerele verzi ţîşnesc din vălătucii galbeni care umplu intrările în piaţă, lovindu-i. În urma fulgerelor se arată Khaigii.

Se apropie fără grabă, goi pînă la brîu, cu palmele înmănuşate în zale odihnindu-se pe paturile armelor. Figurile sînt imobile sub straturile groase de fard. Pe craniile rase, deasupra urechii stîngi, străluceşte un strop de malgră. Electrodul Fericirii.

Păşesc printre mumiile încovrigate de flacără ale Păzitorilor, apoi pe iarba cenuşie. Un Khaig tînăr trece prin apă, îndreptîndu-se spre Criym. Cel ce pare a fi căpetenia îl ajunge din doi paşi şi îl izbeşte năprasnic peste faţă. Zalele ţepoase de malgră îi sfîşie buzele şi îi zdrobesc nasul. Cel lovit se prăbuşeşte ca secerat, apoi zvîcneşte fulgerător în picioare. O groapă se cască în mocirla roşie care îi e faţa. Rîde. Apoi urlă:

– Bong!

– Vong! răspunde şeful.

– Mong, tong, zong! răcnesc ceilalţi începînd un dans sacadat, cu mişcări frînte, oprite la jumătate.

Pe urmă încremenesc toţi ca la un semn, atingînd butonul încastrat în mănuşa stîngă. Impulsul se scurge prin fibra îngropată sub piele, de-a lungul braţului, prin umăr, prin electrodul de malgră, pînă în cortex. Cîteva clipe pierd controlul globilor oculari şi gem contractaţi de intensitatea orgasmului.

Şeful îşi revine primul. Se apropie de Criym şi stă nemişcat, privindu-l, vreme de aproape un minut. Apoi zbiară:

– Khanc!

Mai aşteaptă cîteva secunde, după care loveşte cu piciorul capul lui Criym. Expresia feţei acestuia nu se schimbă. Şeful întinde braţul drept fără să se întoarcă. Din ceată se desprinde cineva purtînd o secure. Ezită o clipă, prins între dorinţa de a o înfige în ceafa şefului şi groaza de reflexele ucigaşe aproape instantanee ale acestuia, pe urmă pune securea în mîna întinsă şi se depărtează respectuos.

Lent, tăişul se apropie de gîtul lui Criym pînă atinge pielea uşor, ca un sărut sau ca o răsuflare. Apoi se ridică, la fel de încet. În clipa în care lama se opreşte la insesizabila limită de demarcaţie dintre sus şi înainte, *Criym deschide ochii.* Pentru o fracţiune de timp, atît de infimă încît noţiunea de Timp îşi pierde sensul, privirea Khaigului a întîlnit-o poate pe a lui, justificînd astfel iluziile unei lumi.

Khaigul nu mai *este.*

Nu s-a topit, nu s-a dezintegrat, pur şi simplu nu mai este. Nici el, nici ceilalţi, nici marele Oraş, nimic. Criym stă întins lingă un ochi de apă limpede, în mijlocul unei nesfîrşite păduri verzi, singur pe o planetă frumoasă şi pustie.

Încet, nesigur pe încheieturile înţepenite, se ridică mai întîi în genunchi, apoi în picioare. Fruntea aproape că îi depăşeşte coroanele copacilor.

– E vremea să mă apuc de lucru, spune privindu-şi braţele puternice, şi vocea se aşterne limpede şi stranie sub bolţile de frunze, peste cîntecul păsărilor mici, cu pieptul alb.

PSEUDONIA

În primele clipe, Gărzile Aurii nu şi-au putut crede ochilor, cu toate că - sau poate tocmai pentru că - totul se petrecea asemeni coşmarelor şi profeţiilor: Centura Amurgului se întuneca, avansa, venea peste ei. Apoi au început să distingă puhoiul nesfîrşit de oameni întunecaţi, cu căşti negre, mergînd cu armele în mîini printre coloşii metalici de asalt pe care flutura drapelul negru cu stele. Deasupra, cerul se umpluse de cruci negre. Comandanţii Aurii au rostit - unii cu voce scăzută şi resemnată, alţii cu o stranie veselie a eliberării de aşteptare şi teamă: „Acesta este sfîrşitul lumii. Vom pieri cu toţii făcîndu-ne datoria”. Pe urmă au înălţat toate drapelele cu disc auriu pe fond albastru şi s-au pregătit să lupte şi să moară.

Curînd, insensibil parcă la tirul susţinut al apărătorilor, puhoiul întunecat copleşea fortificaţiile; s-au angajat lupte corp la corp. Apoi, rînd pe rînd, luptătorii au început să se oprească buimăciţi. Nimeni nu pricepea ce se întîmpla: jeturile termice, fasciculele luminoase, proiectilele *treceau* prin trupuri fără a provoca cel mai mic rău. Hotărîţi să-şi facă totuşi datoria, unii apucau armele de ţeava folosindu-le drept măciuci, dar şi aceştia au fost într-un tîrziu nevoiţi să se oprească în faţa evidenţei: Auriii şi întunecaţii erau, unii pentru ceilalţi, nişte fantasme. Au rămas multă vreme nemişcaţi, faţă în faţă, studiindu-se cu spaimă şi curiozitatea acumulate în veacuri de aşteptare. Pe urmă, cineva a urlat un ordin şi, tăcuţi şi îngînduraţi, întunecaţii au început să se retragă; căştile nu lăsau să se vadă

dacă ceva se schimbase pe chipurile lor. Auriii au rămas proptiţi în arme, liniştiţi, aproape indolenţi. Unii dintre ei zîmbeau visător.

Aşa s-a încheiat, fără glorie, Invazia. Nici un mort, nici un rănit, doar o imensă uimire cotropind ambele Hemisfere. Urmările n-au întîrziat însă să-şi facă apariţia: între Hemisf era întunecată şi cea Aurie s-a înfiripat - la început timidă, apoi din ce în ce mai amplă - o circulaţie informaţională. Ceea ce secole păruse o utopie unora, o distopie altora, tindea să devină o realitate. Cliv O Darek Tiborgal afirma chiar că Invazia continua să se desfăşoare, în ambele sensuri. Comunicarea descoperirii astrosofilor Aurii a venit în plină epocă de intensificare euforică a relaţiilor. Ceea ce afirmau părea puţin bizar, dar din păcate părea şi destul de logic: Pseudonia avea o perioadă de rotaţie în jurul propriei axe egală cu perioada de revoluţie, expunînd deci în mod constant o singură emisferă soarelui Sulz. Dacă pe o astfel de planetă ar exista atmosferă, atunci ea s-ar scurge dinspre partea luminată spre cea întunecată, unde azotul s-ar lichefia, bioxidul de carbon s-ar transforma în gheaţă uscată, vaporii de apă ar îngheţa imediat: la temperaturile Hemisferei luminate, oxigenul se va fi combinat de mult cu mai toate substanţele capabile să formeze oxizi, în timp ce hidrogenul se va fi răspîndit în spaţiu. E posibil să rămînă doar o atmosferă de gaze nobile, rarefiate la maximum, deasupra unui pustiu îngheţat în partea întunecată, arzător în cea luminată. Î*n mod normal deci, ar trebui să nu existăm, să nu fi existat niciodată.* Se mai aducea în discuţie şi o observaţie mai veche, tratată pînă atunci drept ciudăţenie: culoarea neagră a tegumentului întunecaţilor, care

ţinea mai degrabă de un simbolism stupid decît de realitate; fiinţele care trăiesc în întuneric sînt de culoare alb-murdară.

O undă de indignare a străbătut planeta: ştim că voi, savanţii, sunteţi cu toţii nişte producători de năluci, constructori de palate pe fundaţii de aer, ştim şi vă lăsăm totuşi în pace. Nu credeţi însă că aţi mers cam prea departe? Cum adică, „existenţa noastră este imposibilă”? Vreţi să ne faceţi să credem că tot ce e în jurul nostru, viaţa noastră, trecutul nostru, sînt numai iluzie? Că noi înşine suntem nişte iluzii? Ruşine. Aproape imediat însă unii - dintre veteranii Invaziei au tresărit înfioraţi, amintindu-şi ciudata luptă la care luaseră parte; unul dintre ei a fost probabil primul care a rostit întrebarea: cum îşi poate dovedi o fiinţă sieşi că există? A rostit-o şi a amuţit, siderat de ghemul paradoxurilor implicate prin folosirea cuvintelor: a dovedi, fiinţă, sieşi, există.

Deruta a fost profundă şi de durată. Se formulau şi se negau răspunsuri, se propuneau criterii, problema era reformulată, se schimbau unghiurile de vedere. Într-un tîrziu s-a conturat o direcţie de gîndire la care tot mai mulţi Aurii au început să adere: răspunsul la întrebare este însăşi întrebarea. Mai exact, formularea ei. Şi mai exact: o entitate există atunci cînd se îndoieşte de propria existenţă. De aici decurge imediat adoptarea raţiunii ca unic criteriu de existenţă, adoptare care transformă întrebarea iniţială într-o altă: este raţiunea un criteriu necesar şi suficient pentru existenţă?

Necesar înseamnă ca raţiunea să implice existenţa. Dar raţiunea tocmai demonstrase, bazîndu-se pe principii fizice şi logice, că Pseudonia trebuie să fie un pustiu cu totul ostil vieţii; procedînd raţional se ajunsese la demonstrarea nonexistenţei. De aici, prin abuz logic, s-a ajuns la aforismul: a nu gîndi asigură existenţa.

Suficienţa s-ar traduce prin implicarea raţiunii de către existenţă. Dar asta înseamnă că întreg cosmosul, de la cuante la roiuri galactice, să fie înzestrat cu raţiune. Nu atît enormitatea acestei ipoteze a stîrnit proteste, cît faptul că fiecare individ dispus să considere raţionale nişte pietroaie, o stea, un atom stingher, avea cîţiva cunoscuţi pe care nu-i putea cu nici un chip credita cu această însuşire.

Întunecaţii nu s-au pierdut prea mult în speculaţii, reacţionînd pragmatic, rapid şi eficient. „Avem nevoie de un alt punct de vedere”, au afirmat hotărîţi şi au construit o navă, lansînd-o pe o orbită circumpseudoniană. Odată depăşită o anumită altitudine, în glasul monoton al pilotului care relata ce vedea s-a produs o schimbare: „Nu mai văd munţii”, spunea cu voce gîtuita „nu mai văd apele, construcţiile, nu mai văd nimic… doar un deşert, un deşert imens”. Mulţi au considerat acest eveniment drept cauză principală a epidemiei de sinucideri cunoscute sub numele de „molima ontică”, cea care a făcut atîtea victime, în special printre Aurii. Climaxul fenomenului l-a constituit instituţionalizarea - ce-i drept, pentru o scurtă perioadă de timp - a cultului sinuciderii ca supremă probă existenţială: Nonexistenţa complementează Existenţa şi, deci, o presupune.

Minţile lucide, evitînd tentaţia extremismului, au încercat să gîndească lucrurile mai departe. Bine, să presupunem că suntem o lume-artefact, un truc gigantic, o fantasmă, dar la ce bun? Şi cine este Creatorul? Sau Creatorii? Adepţii acestei orientări s-au reunit într-o grupare denumită „tiborgalişti”, după numele mentorului Cliv O Darek Tiborgal. Teoria elaborată de aceştia - se spune că de fapt ar fi elaborat-o Tiborgal de unul singur, atribuirea ei mai multor persoane satisfăcînd obsesia lui de a-şi disimula personalitatea - avea la bază postulatul „Universul este infinit” şi sună, în rezumat, astfel:

„Universul este infinit. Conform principiului *orice cantitate din infinit este egală cu infinitul* rezultă următorul şir de implicaţii: Numărul planetelor este infinit, deci există o infinitate de planete cu biosferă, deci există o infinitate de civilizaţii. Este plauzibil atunci să presupunem că unele dintre aceste civilizaţii au atins un grad foarte înalt de dezvoltare; atît de înalt încît nu mai pot permite ca numai o parte din membri să acceadă la o realizare plenară a existenţei. Fără a reduce gradul de generalitate să luăm, pentru fixarea ideilor, cazul unui veleitar.

Ce este de fapt un veleitar? Este un individ care visează, care urmăreşte, care vrea cu tot dinadinsul să atingă un anume scop, situat dincolo de posibilităţile sale. Ce e condamnabil în asta? Nimic. Dacă cineva doreşte din toată fiinţa sa să devină, să zicem, un mare scriitor, ce importanţă mai poate avea faptul că, eventual, nu are deloc talent? Scopul existenţei individuale este fericirea, iar societatea are menirea de a asigura această fericire. Mai mult,

capacitatea unui talent autentic de a-şi trăi succesul este în general redusă, în timp ce unui veleitar aplauzele, gratulările, gălăgia gloriei îi umplu sufletul de o bucurie curată, care îi umezeşte ochii şi îl face mai bun. Şi atunci?

E logic să presupunem că sus-zisa civilizaţie hiperdezvoltată se află în posesia mijloacelor psiho sau chimioterapie cu cîte să-l facă pe veleitarul nostru să scrie cu talent sau - deziderat mai greu de atins - să nu mai scrie deloc. Dar astfel de măsuri, luate pe scară mare, ar uniformiza rapid societatea, chiar dacă la un nivel ridicat, şi de aici pînă la stagnare şi descompunere nu e decît un pas. Pe de altă parte, nu se poate face fericit un veleitar decît obligîndu-i pe ceilalţi să-l aplaude: revenind într-un cadru abstract, putem afirma că ne găsim în faţa unui caz de incompatibilitate a două sisteme cuplate: Individ şi Societate. Marea majoritate a Indivizilor care compun Societatea nu o acceptă fără rezerve; fiecare îşi doreşte un cadru mai mult sau mai puţin diferit, cadru în care funcţia sa obiectiv şi-ar putea atinge optimul. Cei mai mulţi suferă de un sentiment de frustrare; unii încearcă chiar să concretizeze modelul visat. La rîndul ei. Societatea, fiind o entitate statistică, operează cu un model de individ mediu standard neidentificabil decît întîmplător cu un anume individ real. Funcţia obiectiv a organismului social - sau cel puţin cea oficial asumată - se confundă cu cea a siluetei ceţoase denumită individ standard mediu. De aici ratarea, psihozele, alienarea.

Soluţia ideală pentru rezolvarea acestei contradicţii o constituie - avînd în vedere posibilităţile practic nelimitate ale presupus foarte

avansatei civilizaţii - crearea pe o altă planetă, că planete sînt berechet în Cosmos, a unei lumi de simulacre cu perfectă aparenţă de realitate. În această lume pregătită cu grijă, veleitarul nostru va avea succes, va fi aclamat, iubit chiar, şi va duce o *reală* existenţă fericită. Serviciul de publicitate al acestei antreprize cosmice ar adopta probabil deviza: O LUME PENTRU FIECARE!”

Impactul acestei construcţii teoretice a fost, o perioadă, foarte puternic. Cine sînt CEI REALI printre noi? era întrebarea la modă. Toţi actorii consacraţi, toţi politicienii de succes, generalii, filozofii cu priză la public, într-un cuvînt, toţi cei care reuşiseră în viaţă erau suspectaţi ca fiind în realitate „nişte rataţi lipsiţi de har pe care condiţia noastră de fantasme prese”ţîţe ne obligă să-i ridicăm în slăvi”. Au apărut bineînţeles şi obiecţii: de ce au permis Creatorii existenţa fisurilor care trădează lume falsă? Să fie vorba de nişte simple scăpări? Nici vorbă, ar fi răspuns Cliv O Darek Tiborgal cu puţin înainte de supremă probă existenţială, nici vorbă de greşeli. Totul este calculat cu precizie, începînd cu trecutul nostru iluzoriu şi sfîrşind cu aparentele erori. Revelaţia condiţiei noastre de umbre este un element necesar al modelului a cărui funcţie obiectiv va rămîne veşnic incognoscibilă pseudonienilor. Tot ce a urmat după acest climax poate fi etichetat drept o lungă agonie a interesului pentru speculaţia teoretică. La capătul ei aşteptau regresul, barbaria, uitarea; la capătul acestora o nouă Invazie. Ar mai merita menţionat doar un

appendix al unui epigon tiborgalist tîrziu al cărui nume nu s-a păstrat:

„Oricît de avansată ar fi civilizaţia Creatorilor, e greu de admis că ar putea eluda legea creşterii entropiei. Rezultă că presupuşii ei reprezentanţi implantaţi printre noi pentru a-şi găsi fericirea e foarte probabil să se fi dezintegrat de mult ca sisteme. Pseudonia este deci visul unor nevolnici de mult dispăruţi, un decor rămas pe scenă după ce piesă s-a sfîrşit. Nu ne rămîne decît să aşteptăm revenirea Scenografilor Cosmici care vor schimba decorurile pentru că alţi nefericiţi să-şi găsească împlinirea pe această planetă”.

ARCLANTIDA

Din timpuri uitate, supravieţuitorii marilor dezastre povesteau că întîlniseră printre ruinele fumegînde un bătrîn înalt îmbrăcat ca un cerşetor. Era orb, surd şi mut bătrînul, şi umbla călăuzit de un kangoch, alcătuirea aceea bolovănoasă, vineţie, cu două capete solzoase şi ochii acoperiţi de pleoape cvadruple, despre care nimeni nu ştia dacă este raţională sau nu. Nici omul, nici kangochul nu se sinchiseau de radiaţiile ucigaşe, se spunea chiar că nenumăratele doze absorbite în decursul timpului îi făcuseră nemuritori.

Apărea totdeauna pe străzile oraşului condamnat în seara dinaintea ultimei nopţi; locuitorii ştiau atunci că le-a mai rămas doar foarte puţin timp. Ciudat însă, prezenţa lui nu stîrnea panică: rămîneau cu toţii să privească vrăjiţi inuman de frumoasele acorduri ale orgii de lumină pe care bătrînul o purta atîrnată de gît. Mîinile, ca nişte rădăcini uscate, mîngîiau clapele şi razele ţîşneau, întîi verde, pe urmă roşu, pe urmă galben, pe urmă albastru şi iarăşi Verde, alcătuind Cîntecul Morţii pentru cei ca şi morţi. Călătorea cu orice astronavă i se ivea în cale şi nici un comandant nu îndrăznise vreodată să refuze a-l lua la bord.

*

* *

S-au scurs mai bine de nouă sute de ani de cînd comandorul Sarkhan a încercat - la început cu demnitate, apoi de-a dreptul cu furie - să împlînte drapelul confederat undeva în solul Arclantidei, cu singurul rezultat al frîngerii lăncii de drapel.

Naivitatea tenace a demersului său anticipează şi rezumă istoria ulterioară a planetoidului.

Numărul ipotezelor cu privire la originea numelui Arclantida - rostit se pare pentru prima dată de un locotenent, unul dintre secunzii lui Sarkhan - este hilar şi dezolant de mare. Audienţa cea mai largă a cunoscut-o la un moment dat varianta lui Briss şi Kahuga. Aceştia, pornind de la amănuntul că Lazina - parcă aşa se numea locotenentul - îşi petrecuse copilăria pe Pămînt, au tras concluzia că ciudatul nume provine din fuziunea, în amintirile lui, a denumirilor celor două continente arhaice pămîntene Arctica şi Atlantida. Unul dintre cele două continente era acoperit cu gheaţă - amănunt revelator, avînd în vedere aspectul de sticlă lăptoasă al suprafeţei Arclantidei - iar celălalt era imaginar - amănunt tratat cu indiferenţă de Briss şi Kahuga.

Cu tot peisajul straniu - şes alburiu nesfîrşit, zvîcnind din loc în loc în imense explozii încremenite, care semănau, privite de oameni, cu clădiri monumentale, cu astronave sau cu munţi - cu tot peisajul straniu deci, planetoidul ar fi rămas probabil o însemnare neglijabilă pe o hartă cosmică dacă obstinatul şi solitarul comandor Sarkhan n-ar fi ţinut atît de mult la ritualul desuet al înfigerii drapelului.

În încercările lor - cît de copilăreşti şi pătrunse de o fragilă poezie a inconştienţei par ele astăzi! - au început cu excavatorul şi au sfîrşit cu laserul de mare putere al navei. Nu s-au oprit decît atunci cînd au murit trei oameni care îndreptaseră laserul spre un zid aproape vertical. Din cauza incidenţei

quasinormale, fasciculul reflectat îi spulberase înainte de a putea pricepe ce se întîmpla.

În scurt timp au sosit primii savanţi: fizicieni, chimişti, specialişti în tehnologia materialelor, chiar şi biologi mai curioşi sau în trecere. S-a încercat totul: acizi, baze, corozivii cei mai diverşi, foreze cu diamant, feluriţi explozivi, lasere de puteri înspăimîntătoare. Pînă şi arrhenitul lichid, pe atunci de curînd descoperit, care coroda platina ca pe-o bucăţică de zahăr, se aduna pe solul albicios al Arclantidei în băltoace prozaice, după înlăturarea cărora nu se putea distinge nici măcar picoscopic vreo alterare. Cercetările erau mult îngreuiate şi de imposibilitatea prelevării de eşantioane, fiind necesară deplasarea pe planetoid a tot felul de utilaje costisitoare şi dificil de manevrat.

După ce entuziasmul experimentatorilor s-a mai domolit, au luat cuvîntul teoreticienii. „Din moment ce această substanţă” şi-au spus ei „este absolut inertă chimic şi nemodificabilă fizic, înseamnă că e vorba de o structură specială la nivel atomic sau chiar subatomic.” Au apărut teorii noi, cîteva soldate şi cu Premii Nobel, şi au fost aduse în obiectiv unele vechi, chiar milenare. Exemplul cel mai sugestiv în acest sens este dezgroparea şi reanimarea, cu ajutorul unui sofisticat formalism, a străvechiului model atomic al lui J.J. Thompson, care imagina atomul ca pe o sferă masivă încărcată pozitiv, cu electronii răspîndiţi prin ea ca seminţele într-un pepene verde.

Compasul teoretic era foarte larg: s-a mers de la afirmarea unei structuri diferite de cea atomică în

care s-ar fi organizat particulele elementare, logic extinsă mai apoi la o organizare diferită de cea cunoscută a particulelor sub-elementare de tipul quarkurilor şi pînă la plauzibil de nebunească ipoteză a lui Laurocks. Aceasta presupunea că materia Arclantidei nu cunoştea decît forma continuă a existenţei, noţiunea de discret fiind considerată ca lipsită de sens în acest caz. A fost prima încercare întreprinsă vreodată de a infirma cea mai de seamă conjectură a arhaicei filozofii eline, aceea a structurii discrete a materiei;

„Dacă există ceva în Univers care să merite numele de Atom, atunci acest ceva este Arclantida”, au fost cuvintele lui Laurocks la festivitatea de decernare a Premiului Nobel.

Latura speculativă a gîndirii umane găsise un teren virgin şi generos de manifestare şi se concretiza în edificii spirituale care mai de care mai armonioase şi bine fundamentate. Un singur lucru îi mîhnea pe cei premiaţi: în cîmpul vizual a picoscoapelor îndreptate spre sol, oricît creşteau rezoluţia şi sensibilitatea, nu apărea decît albul nediferenţiat şi exasperant. Nu se neliniştiră; Hideki Yukawa aşteptase 12 ani pînă ca Powell să descopere mezonul prezis de el, Murray Gell-Mann - o viaţă pînă la evidenţierea experimentală a quarkului. Aşa că au sperat toată viaţa şi au murit pe rînd, lipsiţi de bucuria unei confirmări experimentale, fie chiar vagă şi ezitantă, a teoriilor lor.

Filozofii, care stătuseră o vreme în expectativă aşteptînd cu cinism ca ceilalţi să scoată castanele din foc sau, şi mai bine, să-şi frîngă gîtul, au pornit la atac, sfătoşi şi sarcastici, pe coama confuză a tot felul de o-logii. Utilizînd metode riguroase de

analiză, au reuşit o performanţă rară-care necesită totdeauna un remarcabil efort intelectual: a spune totul despre nimic. Sistemele lor nu admiteau nici cea mai mică replică şi nu duceau la nici cea mai mică convingere, sentinţă cu care Hume l-a etichetat pe Berkeley şi a cărei aplicabilitate se pare că este mult mai generală în corpul diverselor filozofii.

Arclantida ajunsese în epocă echivalentul anticului nod gordian, cu deosebirea că demersul stupid al lui Alexandru cel Mare, ridicat în mod bizar de admiraţia buimacă a oamenilor la rangul de soluţie, era inoperant în cazul de faţă.

Între timp au sosit primii turişti. Se spune că orice minune durează trei zile, nu e adevărat, orice minune durează pînă cînd se editează primul ghid practic şi apare cel puţin un turist.

Descindeau din navele de agrement, făceau cîţiva paşi, cădeau de cîteva ori (pe suprafaţa lisă a planetoidului era necesar un stil de mers foarte special, cu paşii tîrşiţi şi cu picioarele depărtate) şi se lăsau păgubaşi. Mai ciocăneau cu cîte ceva în sol, scoteau exclamaţii cuviincioase de uimire, făceau cîteva fotografii de grup şi pe urmă, slavă Somnului, plecau.

Doar cercetătorii îşi vedeau cu încăpăţînare de treburi, cutreierînd îndîrjiţi întinderile albe. Şi strădania lor a fost răsplătită: într-o bună zi, specialistul în microscopie electronică şi picoscopie neutrinică Rauthara ven Kaer a descoperit în centrul vastului platou din faţa excrescenţei fantasmagorice amintind de Marea Catedrală din Benaria o fisură

circulară cu lăţimea de ordinul angstromilor şi avînd diametrul de exact 4 0000 u.s. (unităţi spaţiale universale).

Nu se ştie exact cine a rostit prima oară cuvîntul poartă. „O BREŞĂ ÎN INEXPUGNABIL! CINE VA DESCHIDE UŞA?” clamau titlurile reporterilor. Declaraţiile lui Rauthara ven Kaer erau înregistrate cu respect de presă de toate orientările; de pe vremea cînd ultimele” ecuaţii ale lui Einstein cu privire la teoria unitară a cîmpului ocupau prima pagină a cotidienelor de mare tiraj nu mai avusese un om de ştiinţă o asemenea audienţă.

„E cea mai importantă descoperire din istoria ştiinţei!” afirma ven Kaer compunîndu-şi o mină preocupată şi obosită, ca şi cum întreaga greutate a respectivei ştiinţe ar fi apăsat pe umerii lui.

Găsiseră deci o poartă - sau cel puţin aşa credeau.

Dar cum s-o deschidă? Vreme de cîteva sute de ani, toată lumea se întrecu în a da soluţii. Problema căpătase amploarea pe care o avusese pe vremuri Perpetuum Mobile sau Marea Teoremă a lui Fermat. Propunerile mergeau de la lipirea unei bucăţi de fier pe suprafaţa discului, urmată de atragerea ei cu un magnet puternic (faptul că materia Arclantidei nu făcea priză cu nici un fel de adeziv era un supărător impediment pentru ingenioasa soluţie), pînă la ideea de largă respiraţie a unui depanator de holovizoare care recomanda - ţinînd seama că Poarta se găsea în apropierea Polului Nord al planetoidului - rotirea axei de rotaţie a Arclantidei cu 90° în planul meridian, astfel încît cercul meridian care trecea prin Poartă să devină Ecuator, şi creşterea vitezei de rotaţie pînă cînd forţa centrifugă va smulge uşa din

ţîţîni (ideea n-a fost niciodată pusă în practică, probabil pentru că nu existau ţîţîni).

Este vizibil că soluţiile de tipul acesta aveau la bază postulatul „Uşa se deschide spre înafară”. Celelalte, care postulau contrariul, nu merită a fi menţionate deoarece sînt exclusiv soluţii de forţă, lipsite aproape total de fantezie.

Pe teoreticieni îi aţîţase în mod deosebit cifra patru, reprezentînd mărimea diametrului Porţii exprimată în unităţi spaţiale universale. Un academician de formaţie ultra-clasicistă îşi aminti că Pitagora considera numărul 4 ca fiind Numărul Divin, temelia numerelor, investindu-l cu mari puteri magice. Frumos, dar nu trecu mult timp şi un experimentator pînă atunci, obscur dovedi, folosind cele mai avansate mijloace de măsură, că mărimea diametrului Porţii era de 3,999999987 u.s.u. raportat la jumătatea lăţimii fisurii, eveniment urmat de o vînătoare acerbă de zecimale exacte. Cineva a pus capăt acestei pletore de speculaţii sesizînd că cele patru (sau 3.999… etc.) unităţi fălos intitulate universale sînt doar nişte biete unităţi de măsură umane care, la o scară cu adevărat universală, este extrem de probabil să nu însemne nimic, aşa cum Galaxia, Meta-galaxia sau chiar Universul perceput şi chiar cel imaginat de oameni nu înseamnă nimic în faţa Infinitului Inconceptibil.

Comparaţia sugestivă şi sarcastică a lui Toder den Saar i-a făcut pe mulţi să strîmbe din nas. „Acest bulgăre alb şi impenetrabil” afirma impasibil biologul „este o prelungire, un avanpost al altei civilizaţii, infinit superioară nouă.

Pe vremuri, oceanele erau explorate cu nişte sfere cu pereţi de oţel numite batiscafuri, ei bine, noi suntem peştii care mişună şi se izbesc cu botul în carcasa metalică.”

În tot acest timp, situaţia politică se deteriorase continuu. Pornită nu se ştie de unde, ideea că cel care va pătrunde în spatele Porţii Roşii (începuse să fie numită aşa din cauza cercului roşu cu care era marcată) va fi stăpînul Galaxiei înfierbînta anumite minţi şi incidentele din zonă între confederaţi şi trupele regale deveniseră frecvente.

Biserica, destul de reţinută un timp, mărginindu-se la aluzii mai mult sau mai puţin profetice, trecu brusc la ofensivă. Presa reproducea frenetic declaraţiile înaltului cler. Arhiepiscopul Mangon de Benaria, de exemplu, afirma cu milostivă agresivitate:

„Oamenii au cucerit mai întîi Luna, apoi sistemul Solar, pe urmă alte şi alte sisteme stelare. În rătăcirea lor, ei cred că asta le dă dreptul să uite de Dumnezeu. Amarnic se vor căi pentru trufia lor nemăsurată, căci El e pretutindeni şi nicăieri, iar Cosmosul, de la materia difuză interstelară şi pînă la gigantele albastre, există prin atotputernica-I voinţă. Descoperirea Arclantidei şi Porţii e un semn, primul Semn, pentru cei ce şi-au întors faţa de la El şi au uitat că sînt doar pulbere stîrnită de paşii sublimi ai Domnului. În van încercaţi cu ştiinţa voastră omenească să deschideţi Poarta, cînd va veni timpul ea se va deschide singură şi mult mai bine va fi atunci pentru unii şi rău va fi atunci pentru alţii”.

Se înfiinţară primele secte şi începură să sosească pelerinii. Veneau din toate colţurile Galaxiei, înghesuiţi pînă la sufocare în calele marilor

astronave de transport, hrănindu-se cu concentrate insipide, respirînd aerul regenerat o dată pe săptămîna. Îşi părăsiseră planetele lor de baştină, unele mustind de viaţă sub un soare generos, altele cu greu transformate pentru a putea fi locuite de om, pentru solul monoton şi dur al Arclantidei, pentru Cercul Roşu din faţa pseudocatedralei din Benaria.

Cei mai fanatici stăteau zile în şir prosternaţi înaintea cercului sacru, în rînduri strînse, rugîndu-se în tăcere. Uneori uitau să schimbe rezerva de oxigen şi mureau scurt şi violent, sufocaţi, sub privirile pline de dispreţ plictisit ale soldaţilor din cordoanele de pază. Unul dintre ei, un orb de pe Geuda, jura că în a şasea zi de rugăciune *văzuse,* prin pereţii deveniţi brusc transparenţi ai catedralei, făpturi înaripate, nespus de frumoase, zburînd sau, mai degrabă, plutind ca într-un acvariu imens. Fu declarat sfînt.

Războiul dintre Confederaţie şi Regat n-a izbucnit atunci (s-au înregistrat doar cîteva scurte şi sîngeroase ciocniri de tatonare) bineînţeles nu din raţiuni pacifiste, ci pentru simplul motiv că la curtea regală din Pengar-Gatterach se considera mai potrivită o tactică de aşteptare şi supraveghere atentă, pîndind momentul deschiderii Porţii Roşii de către confederaţi - dacă acest moment avea să vină vreodată.

Cu pelerinajul s-a sfîrşit atunci cînd patru sute de soldaţi hotărîţi ai Oastei Domnului (cum se autointitulau), dispunînd de cele mai rapide nave ale momentului şi armament modern, au pus stăpînire pe Arclantida printr-o acţiune rapidă şi bine

coordonată. Purtau imprimat pe căşti şi pe umărul costumelor un cerc roşu pe fond alb, simbolul Divinei Porţi.

„Solul Arclantidei este sacru”, a spus Zangvarr, comandantul lor, în comunicatul transmis imediat după lovitură. “Nu vom mai îngădui ca albeaţa sa imaculată să fie întinată de necredincioşi şi tot felul de nechemaţi.”

Unii istorici susţin că cei patru sute ar fi fost în solda confederaţilor, alţii, în a Regatului. Oricum, lichidarea lor, într-o săptămînă, de către o divizie mixtă de pedepsire alcătuită atît din soldaţi federali, cît şi regalişti a dat naştere frumoasei legende, păstrată pînă în zile noastre, a Cavalerilor Cercului Roşu.

Anii au trecut şi s-au făcut decenii, iar deceniile s-au transformat în secole. Fără ca cineva să le-o impună, comandanţii au început să ocolească planetoidul impenetrabil. O altă legendă, zisă cea a Moşului Nenorocirilor, aproape uitată astăzi, întruchipează melancolic obsesia rămasă în spatele Istoriei Umane. Moşul, spune legenda, se afla la bordul cargoului *Betelgeuse* cînd acesta a fost nevoit să aterizeze forţat pe Arclantida. Oamenii din echipaj îi priviseră zile de-a rîndul vrăjitele simfonii colorate care vorbeau de moartea stelelor şi de flori veştede, de amintirea oamenilor, de Cosmos, de lumini şi de stînci cenuşii.

În timp ce echipajul muncea la remedierea avariei, Moşul Nenorocirilor s-a îndreptat, ţinînd de funie nelipsitul kangoch, spre ecluze. Nu l-au oprit decît ca să-i dea un costum spaţial, tradiţia cerea ca nimeni să nu încerce să-l abată pe moşneag din drumul ales de el. O vreme l-au mai putut vedea

înaintînd pe albul platoului, dus de mohorî-tul kangoch de pe Nadalen şi răspîndind în spaţiu dumnezeieştile succesiuni de culori. Apoi din cercul roşu aflat în mijlocul platoului a ţîşnit o coloană de lumină, albă la început, scindată imediat în nuanţe spectrale fără număr. Un dialog halucinant de culori a început între orga bătrînului şi cerc; unele variante afirmă că bătrînul a păşit în cerc şi a dispărut, însoţit de mugetul de jale al kangochu-lui rămas fără stăpîn - sau fără sclav, cine ştie?

... Dar aceasta nu e decît o legendă, hrănită de arbitrara încredere în iraţional care poate fi întîlnită la speciile aflate pe o treaptă inferioară de înţelegere a Universului, iar Arclantida e şi mai puţin decît o legendă, apropiindu-se mai degrabă de statutul, neglijat de Briss şi Kahuga, al străvechiului continent pămîntean numit Arctica.

PLUTONIA

Încet, foarte încet, Adam se trezea. Se formase în el un reflex la graniţa dintre voluntar şi involuntar, toate celulele lui cerebrale se împotriveau cu tenacitate trezirii, şi chiar şi după ce era perfect conştient rămînea multă vreme cu pleoapele strînse, ca şi cum ar fi vrut să păcălească un supraveghetor atent al profunzimii somnului său.

Ca de obicei, se trezea mai obosit decît se culca, adesea adormea foarte greu, îi era teamă să-şi piardă cunoştinţa, îi era teamă să nu mai fie, şi îi era teamă şi de vise. Aşa se scurgeau nopţile lui, între spaima de a adormi şi spaima de a se trezi, întretăiate de spaimă din vis. Uneori, creierul şi ochii chinuiţi cedau pe neaşteptate, şi atunci adormea pe unde se găsea, cîte douăzeci de ore în şir.

Lumina cenuşiu lăptoasă a zorilor umplea dormitorul, contura mobilierul somptuos, imensele oglinzi veneţiene, sfeşnicele de aur, cele două blănuri de urs polar pe care le descoperise în magazinul acela de pe strada trei (ea ţipase de bucurie cînd le văzuse), Rembrandt-ul (sau cam aşa ceva) puţin sfîşiat într-un colţ şi cu rama crăpată, atîrnat deasupra patului princiar. Cu toată abundenţa de suprafeţe reflectante, lumina săracă nu izbutea să stîrnească vreo scînteiere, totul lucea stins, potolit.

Se sculă cu grijă ca să n-o trezească şi se duse la fereastră. Ca şi ieri, ca şi alaltăieri, ningea constant cu aceiaşi fulgi mari de culoarea penelor de porumbel, norii joşi, vineţii şi imobili, alcătuind un strat, compact, dens şi apăsător ca o placă de fontă. În depărtare se zărea oraşul.

Ascultă o vreme liniştea. Nu se auzea decît respiraţia ei, apoi i se auzi şi vocea, răguşită şi nesigură;.

– Vino lîngă mine. Mi-e frig.

Era frig într-adevăr. În şemineu nu mai erau decît cenuşa şi nişte tăciuni aproape stinşi.

– Mai bine fac focul, răspunse Adam.

Se duse în hol, luă toporul şi intră în sufragerie.

– Scrinul chinezesc să-l laşi, strigă ea din dormitor.

Cu restul fă ce vrei, şi aşa mi-e greaţă de ele.

Adam puse ochii pe un armoar de nuc frumos încrustat, pentru că nu era prea mare şi n-avea nici metal prea mult pe el. Smulse mai întîi uşile din balamale şi apoi le crăpă cu lovituri dibace. Sfărîma şi restul.

“O să ajungă vreo două zile.” Intră în dormitor cu lemnele în braţe.

Şemineul era bine construit, ca de altfel întreaga casă, aşa că încăperea se încălzi repede.

– Chibriturile sînt pe terminate, mormăi în timp ce se îmbrăca. Trebuie să mă duc să mai aduc.

Se sculă şi ea, îşi puse capotul albastru de mătase şi coborîră la bucătărie. Adam mai aduse nişte aşchii, ea făcu focul în chiuvetă de marmură care fusese odată albă şi atîrna oală cu apă de pironul gros bătut în perete.

– Nu prea mai sînt nici conserve, spuse femeia trîntind uşa frigiderului. Vezi, poate de data asta găseşti ceva mai acătării, că de fasole cu carne m-am săturat.

– Bine, bine. De la o vreme-ncoace nu-ţi mai convine nimic.

Pînă deunăzi îi conveneau chiar prea multe. Îl pusese să care de prin toate vilele mai bine păstrate zeci de lucruri: mobile, haine, covoare, aurărie, tablouri, televizoare, videofoane, un frigider enorm, cuprinsă parcă de un delir al acumulării.

În serile cînd el se întorcea din oraş îl aştepta în toalete fastuoase printre siluetele elegante din living-room.

– Doamnă senator, soţul meu, ciripea ea înclinîndu-se graţios.

Doamnă senator, într-o splendidă rochie de seară, atentă şi prevenitoare, era deja uşor înclinată, cu mîinile în lături şi cu zîmbetul ei etern pe buzele perfecte. Adam o găsise în subsolul unei case de mode, împreună cu alte şapte sau opt care erau în stare mai bună. La început, fusese fericită să-şi învioreze sufrageria cu ele, apoi pretinsese sus şi tare că doamnele fără domni nu au nici un haz. Adam răscolise o lună încheiată pînă găsise - în aceea ce fusese probabil o dugheană de haine vechi - unul în costum bleu-petrol, destul de bine conservat, dar decapitat. La rugăminţile ei, îi mai cărase şi un bust de gips reprezentînd un personaj al antichităţii greceşti sau romane, nu ştia pe cine fiindcă nu găsise şi soclul. Ea mai făcuse nişte nazuri, dar neavînd altceva mai bun îl pusese pe Cezar - cum îl botezase - pe o măsuţă, iar pe Ludovic al XVI-lea îl aşezase lîngă o tînără şi graţioasă domnişoară în bluză şi pantaloni colanţi care era Maria Antoaneta.

Erau totuşi seri frumoase şi liniştite. Stăteau amîndoi la masa cu sfeşnicele aprinse, mîncau conserve şi beau vin scump. Atunci descoperise că o iubeşte. Nu bănuise că s-ar putea întîmpla şi una ca

asta în ziua în care o găsise rătăcind pe strada 15, în zdrenţe, plină de arsuri şi de răni, mergînd năucită ca un automat. Mai tîrziu, luminările se terminaseră şi el n-a mai căutat altele pentru că tot cam atunci se sfîrşise şi dragostea lor.

O apucaseră isteriile. Liniştea desăvîrşită o înnebunea. Cînd rămînea singură, începea să strige şi să spargă lucrurile. Din milă, Adam căutase cu îndîrjire şi găsise pînă la urmă, în ruinele unor clădiri impozante, un aparat încă în stare de funcţionare care putea emite un flux neîntrerupt de bip-uri.

Cînd o apucau năbădăile, Adam dădea drumul la contor şi ieşea din cameră spunîndu-i: “Ascultă ştirile, draga mea, şi ai să te linişteşti”. Într-adevăr, ţîrîitul monoton al aparatului avea un ciudat efect liniştitor asupra ei; asta pînă cînd s-a consumat bateria.

Apa din oală dădu în clocot; Adam luă un castron de aur masiv şi vru să-l umple cu apă fierbinte.

– Apa e pentru ceai, nu pentru bărbierit, zbieră ea deodată şi începu să plîngă cu sughiţuri.

Adam îşi văzu de treabă, scenele acestea făceau parte din peisaj.

După un timp. ea se potoli şi-i spuse cu un ton aproape normal să mai aducă apă, voia să spele nişte lucruri după-amiază.

Adam se ridică fără un cuvînt, luă găleţile şi ieşi. Se bărbierise doar pe jumătate, dar nu mai voia s-o audă din nou urlînd.

Era răcoare afară. Ninsoarea cenuşie cădea necontenit deasupra şesului cenuşiu, înţesat de plantele înalte, păroase şi roşcate, terminate cu un

bulb cît un cap de copil în care pulsa mereu ceva alb-strălucitor. Rîuleţul cu apă pestriţă, uleioasă, sclipind stins ca o piele de şarpe, se tîra alene prin spatele casei.

Dincolo de rîu, lingă drumul spre oraş, se zărea o mulţime de automobile de toate tipurile, unele într-o stare de plîns, altele arătînd destul de bine. De cînd se plictisise să golească rezervoarele tuturor maşinilor pe care le găsea intacte, Adam venea adesea din oraş cu una la remorcă pentru drumul de întoarcere. Nu reuşise să găsească un depozit de benzină neatins.

Umplu găleţile şi se întoarse. Ea se potolise de-a binelea, acum trebăluia liniştită. Mîncară fasole cu carne şi băură ceai. Apoi el se ridică şi îşi luă rucsacul aruncat într-un colţ.

– Mă duc în oraş, să văd ce găsesc.

– Vezi, poate dai şi de nişte ţigări. Şi nişte reviste…, îi mai strigă ea din uşă.

*

* *

Se întoarse seara tîrziu, cît pe-aci să fie prins de furtună. În afară de tăcere, cel mai mare pericol era furtună. În atmosfera intens ionizată, fulgerele umpleau parcă tot cerul, iar trăsnetele se ţineau lanţ. Un om alergînd pe cîmpie n-ar fi apucat să parcurgă 20 de metri înainte de a fi carbonizat.

Avusese o zi bună. Adusese compot de ananas, sardele şi carne de porc conservată. Chibrituri, ţigări şi reviste luase de la tutungeria de pe bulevard, pe jumătate scufundată în sol, de unde se aproviziona de obicei.

După masă statură pînă seara tîrziu întinşi în pat fumînd tăcuţi.

– Adam, spuse ea într-un tîrziu, iartă-mă, poate sînt nebună, poate e o prostie ceea ce spun, dar... n-ar fi bine să... avem un copil?

El tăcu o vreme, trăgînd din ţigară.

– Nu, spuse. E cu adevărat Cea mai mare tîmpenie pe care ai spus-o pînă acum.

Şocată de asprimea tonului, se ghemui ca de frig.

– Dar, Adam, suntem atît de singuri...

– Şi ce dracu' vrei, explodă el, n-ajunge că suntem doi în rahatul ăsta, nu, doamna se simte singură, în trei i se pare mai interesant! Da' pe el l-ai întrebat dacă vrea să se nască într-o lume ca asta, din nişte părinţi ca mine şi ca tine?

Aruncă ţigara şi scuipă scîrbit pe blană albă de lingă pat.

– Uneori mă întreb ce l-o fi apucat pe bunul Dumnezeu de ne-a ales tocmai pe noi; nu suntem nici cei mai buni dintre oameni, ca să primim viaţa ca pe o favoare divină, nici cei mai răi, ca să fim pedepsiţi să mişunăm în gunoiul ăsta radioactiv. Am fost şi suntem nişte nimicuri. Un ratat şi o isterică...

Ea aşteptă cu răbdare să treacă valul de furie.

– Totuşi, Adam, gîndeşte-te, poate şi el va moşteni imunitatea noastră, poate noi doi suntem destinaţi să fim întemeietorii unei rase noi, care să ia totul de la capăt...

– I-auzi, ar mai lipsi să te cheme Eva ca totul să fie perfect, da? Dar un monstru mititel care să crească mare nu te-ai gîndit c-ai putea să feţi, deşteapto? Ai habar în ce baie de radiaţie ţi se lăfăie ovarele? De altfel vorbim ca să n-adormim, la ora asta suntem amîndoi mai sterpi decît nişte pari din gard.

Ea începu să plîngă tăcut, cu capul în pernă.

– Măcar spune-mi că ai vrea să ai un copil cu mine, scînci printre suspine.

Adam îşi aprinse o nouă ţigară suflînd cu voluptate fumul spre tavan. Scîndurile din cămin ardeau pocnind molcom.

Deodată ea se ridică în capul oaselor, cu o expresie de zile mari întipărită pe faţă.

– Adam, în lumea asta eu nu mai pot... nu mai vreau să trăiesc, zise transfigurată.

– Draga mea, ai la dispoziţie o mulţime de moduri elegante de a trage cortina. N-o să fiu eu cel care să te împiedice. Am fost întotdeauna adeptul liberului arbitru. În ce mă priveşte, nu mă înnebuneam cine ştie ce nici după cealaltă lume, aşa că schimbările nu m-au afectat prea mult, ba dimpotrivă, aici cel puţin e cu-adevărat linişte.

– Adam, noi nu îmbătrînim, oare... suntem nemuritori?

– Aşa s-ar părea, cel puţin cît avem ce mînca. Moşul cu barba lungă şi albă *s-o* fi gîndit să ne facă şi puştiul ăsta de bine. Nu-i nimic, stăm şi aşteptăm, timp avem, slavă domnului.

– Ce mai aşteptăm, Adam?

– Nu se ştie niciodată, poate vin nişte extratereştri şi ne capturează pentru vreo grădină zoologică. Suntem, la urma urmei, nişte exemplare rarisime, ce rarisime, unice.

Tăcură îndelung.

– Crezi că suntem într-adevăr singurii? Auzi..., spuse ea brusc, ce-ar fi să plecăm, să căutăm pe tot continentul, poate mai sînt şi alţii?

– Ar trebui să te duc cu mine în oraş, într-o zi, ca să-ţi piară cheful de voiajuri. Şi ştii că n-avem benzină.

Tăcu.

– Poate dacă, într-o zi, descopăr vreun depozit intact... Dar n-are nici un sens, fetiţo, încearcă să pricepi că toţi au murit şi noi suntem singuri, singurei... Toată lumea e a noastră, mai spuse el, întorcîndu-şi brusc faţa către fereastră.

Într-un tîrziu adormiră. În noaptea aceea, Adam visă marea.

BALAVIA

Cu toarte că e mult de atunci, de fiecare dată cînd văd un om căruia îi lipseşte o mînă sau un picior îmi aduc aminte cu o vagă înfiorare de sfîrşitul lumii pe Balavia.

Am trăit mult timp printre balavieni, la început forţat de împrejurări, apoi cuprins de un interes mergînd pînă la o stranie afecţiune pentru ei. N-am ştiut niciodată care au fost sentimentele sau măcar atitudinea lor faţă de mine.

Pe Balavia am ajuns din întîmplare, ca urmare a unei defecţiuni ireparabile la sistemul de propulsie al bătrînului meu *Norstar Travena.* Aterizarea a fost un coşmar, mereu la un pas de catastrofă.

De la început am fost confruntat cu unul din multele aspecte ciudate ale comportamentului balavian: cu toate că asolizasem într-o zonă relativ dens populată, ei nu păreau prea tulburaţi de eveniment, ba s-ar putea spune că ignorau cu desăvîrşire corpul argintiu, brăzdat de dîre, negre, al navei mele.

O vreme m-am mulţumit să-i observ din interior, fără să mă pot decide dacă să ies sau nu, cu toate că aspectul lor pronunţat umanoid ar fi trebuit să mă încurajeze sau, dimpotrivă, să mă facă circumspect. Am făcut şi cîteva fotografii, mai păstrez şi acum una dintre ele.

După cum vedeţi nu sînt prea înalţi, nu poartă nici un fel de îmbrăcăminte, au epiderma - sau, mai corect spus, suprafaţa - cenuşie şi poroasă ca spuma de mare. Nu au sex, şanţul fesier este absent (în fotografie nu se vede, dar vă garantez eu), podoaba capilară lipseşte, ca dealtfel orice altă

pilozitate. Ar fi putut fi asemuiţi cu îngerii asexuaţi din vechile reprezentări, dacă faciesul lor ar fi avut cît de cît ceva angelic.

Spuneţi că nu distingeţi altceva decît o pată cenuşie confuză. Da, într-adevăr, fotografia e foarte veche şi nici nu e făcută de un expert. Dar sper că nu vă îndoiţi de adevărul spuselor mele, ce interes aş avea să vă mint?

Cum se înmulţesc? Extrem de simplu. Prin înmugurire: undeva, într-un punct al corpului, de preferinţă pe spinare, apare şi se dezvoltă rapid o tumoare alungită, care, după o sută de zile, crapă eliberînd, o dată cu un lichid cafeniu, un balavian în miniatură. Iată deci un mod de reproducere care prezintă avantajul de a fi ferit de drame pasionale.

Vă rog să observaţi, sau dacă nu observaţi vă spun eu, absenţa nasului şi a cavităţilor orbitale. Ochii sînt puternic reliefaţi, ca la broască, nu ştiţi ce e aceea o broască, în sfîrşit, emisferele acestea sînt ochii. Faptul că sînt închişi nu e o întîmplare, balavienii au pleoapele lipite, ca pisoii nou născuţi. Nu ştiţi ce înseamnă pisoi, vă rog să mă scuzaţi, comparaţiile mele zoomorfe sînt într-adevăr anacronice şi anatopice, am să încerc să le evit pe cît posibil.

Mult mai tîrziu am reuşit să aflu de ce ochii balavienilor sînt tot timpul închişi. Din cîte am înţeles (înţelegere foarte relativă, după cum veţi vedea), cu mult, cu foarte mult timp înaintea sosirii mele, un torent de raze nocive pentru ochii băştinaşilor s-a abătut din Cosmos asupra Balaviei. Fiind nevoiţi să-şi ţină vreme îndelungată pleoapele

coborîte şi teama prelungind cu mult după dispariţia radiaţiei periculoase această stare de lucruri, pleoapele au sfîrşit prin a se suda. Aşa au orbit balavienii, ferindu-se de orbire.

Aceste... să le numim infirmităţi - deşi nu e prea corect - sînt supracompensate de sensibilitatea şi rezoluţia extraordinară a simţului auditiv. Au, fără exagerare, mii de urechi, mici receptoare de formă parabolică răspîndite pe întreaga suprafaţă a corpului. Cu ajutorul lor pot sesiza foarte precis un sunet, chiar slab şi înecat în zgomot, de la distanţe de ordinul milelor standard.

Vă întrebaţi, probabil, ce este această lamă curbată care aproape le acoperă partea inferioară a feţei. Este maxilarul superior supradezvoltat, care îi ajută mult să scormonească solul, pentru că, trebuie să ştiţi, cu asta se hrănesc, cu sol.

Modul lor de hrănire este foarte interesant: aşezaţi în patru labe, ingurgitează o cantitate de sol, care conţine, se pare, toată gama de substanţe necesară nutriţiei, o menţin un timp în interiorul lor, probabil în ceva asemănător stomacului, eliminînd-o apoi tot prin orificiul bucal. Sub acţiunea razelor astrului central al sistemului în care Balavia este a patra planetă, solul expulzat se regenerează şi redevine într-un timp relativ scurt comestibil. Ceea ce este curios e că deşi fauna şi flora abundă, ei preferă totuşi acest mod de hrănire. Am văzut copaci cu fructe comestibile, coapte şi apoi putrezind pe sol, turme imense de animale cu aspect vag bovin hălăduind nestingherite şi mi-a trecut prin cap că dacă aş reuşi să iau contactul cu ai mei s-ar putea organiza un comerţ înfloritor cu resursele Balaviei. Din păcate, cu toate eforturile mele, n-am reuşit să

mă fac înţeles şi cînd cargoul *Excelsior* a *sosit* să mă salveze din lungul naufragiu totul se sfîrşise pentru balavieni.

Uneori mă întrebam, privindu-i, dacă nu cumva sînt străini şi ei ca şi mine în această lume, dacă nu cumva sînt: moştenitorii crepusculari ai adevăratei civilizaţii balaviene victimă a unor procese degenerative sau, cine ştie, exterminată şi alungată de actualii ciudaţi locuitori ai planetei. N-am reuşit să aflu niciodată adevărul, pentru simplu motiv că balavienii nu au istorie. Intervalul de trecut asupra căruia memoria lor poate opera este de cîţiva ani (anul balavian este echivalent cu patru şi jumătate pînă la cinci ani tereştri, datorită unei viteze de revoluţie mai reduse şi cu uşoare variaţii). Ah, da, mă scuzaţi, un an terestru reprezintă o jumătate de an kositeean.

Ce spuneţi? A, nu, nu ştiu, nu mi-am putut da seama dacă această limitare a memoriei este fiziologică sau deliberată - la urma urmei mi se pare destul de logică şi economicoasă.

Comunicarea se realizează cu ajutorul unei membrane foarte subţiri şi dure, situată în interiorul cavităţii bucale, cu care pot produce o gamă variată de sunete, infrasunete şi ultrasunete. Nu, nu respiră. Aerul nu pătrunde decît în cavitatea bucală, eventual pînă în zona unui ipotetic faringe, dar mai departe nu, n-am văzut niciodată toracele unui balavian ridicîndu-se şi coborînd.

Ei, cu limbajul a fost o mare problemă. Cum ceea ce spuneau era în bună parte în domeniul ultrasonor trebuia să folosesc foarte des detectorul de

ultrasunete cuplat cu un convertor audio ca să pot pricepe ceva. Apoi, învăţarea sunetelor fundamentale şi învăţarea lexicului nu erau suficiente, pentru că limbajul balavian era *în totalitate* figurat. Adică fiecare frază avea un dublu sens: cel banal şi nesemnificativ, rezultat din combinarea semnificaţiilor cuvintelor componente, şi un altul, cel care conta de fapt şi oferea interpretarea exactă a frazei. Adică, spre exemplu, dacă ţi se spunea: “s-a terminat sculptarea megalitului” (ocupaţia lor principală era sculptura monumentală, am să intru imediat în detalii), şi te duceai la locul indicat, constatai că respectiva operaţie nici măcar nu începuse, lucru absolut firesc pentru că sensul real, *figurat,* al frazei era de saţietate, de încheiere satisfăcută a unei mese copioase. Şi dacă pare aberant, daţi-mi voie să vă spun că acest sens secund nu era nici măcar constant, el suferea schimbări la intervale destul de scurte. Bineînţeles, nu era exclus ca în cadrul acestor variaţii să se producă şi o coincidenţă între primul şi cel de-al doilea sens, dar ar fi fost doar o simplă coincidenţă şi nimic mai mult. Nu ştiu cum reuşeau să se înţeleagă între ei, pentru mine, vă daţi seama, era un chin. Dacă n-ar fi fost marea mea pasiune pentru criptografie cred că n-aş fi reuşit niciodată să pricep ceva.

Cu sculptura megalitică lucrurile stăteau cam aşa: în afara scurtelor” răgazuri necesare ingurgitării şi eliminării, aceasta era activitatea care le ocupa tot timpul. Nu, nu i-am văzut niciodată dormind. Acţionau perfect coordonat, totuşi n-am reuşit să-mi dau seama dacă şi cine îi conduce. Cît priveşte aspectul coloşilor de piatră - numesc aşa substanţa

alb-gălbuie şi dură din care erau făcuţi - era mereu acelaşi: un cap cu trăsături umanoide, dar deosebite de cele balaviene, fie şi numai datorită ochilor deschişi, privind spre cer. Greu de spus ce reprezentau. Ar fi putut fi simboluri ale unei obscure religii a aşteptării, repere înălţate pentru întoarcerea zeilor, dar la fel de bine puteau să reprezinte producţia obstinată şi fără sens a unui mecanism dereglat. Gîndindu-mă la asta, eram tentat uneori să-i compar cu nişte automate programabile, avînd stocat în memorii, de către ipoteticii constructori, un program ale cărui obiective îmi scăpau.

Da, aveţi dreptate, e tîrziu şi trebuie să încheiem discuţia, şi aşa v-am răpit destul timp. Dar merită să ascultaţi sfîrşitul. Sfîrşitul Balaviei. Nu ştiu cum să numesc ceea ce i-a atacat. Să-i spunem flagel. Sau epidemie. În sfîrşit, cert este că balavienii au început să dispară. Da, să dispară pur şi simplu. Le pierea mai întîi *o mină* sau *un* picior, apoi o bucată din trunchi, apoi capul şi aşa mai departe, pînă dispăreau de tot. Ciudat era că deşi bucăţile lipsă *nu mai existau* - mi-am trecut mina prin locurile goale - în sensul că deveneau pentru mine invizibile şi penetrabile, balavienii mei - da, ai mei, v-am spus mi se pare că începusem să am o anumită afecţiune pentru ei - nu păreau deranjaţi. Era halucinantă priveliştea unui picior şi a unei părţi din trunchi înaintînd în pas domol sau a trupurilor fără cap care continuau să-şi mişte membrele. N-am ştiut şi n-am să ştiu niciodată dacă acest... flagel venea din spaţiu sau era născut din însăşi structura balavienilor. O vreme, am trăit chiar cu teroarea că

s-ar putea să încep şi eu să dispar, îmi priveam trupul cu teamă, de fiecare dată cînd mă trezeam. Apoi m-am liniştit, ceva îmi spunea că numai ei sînt afectaţi, mie nu mi se poate întîmpla nimic.

La cîteva ore după ce văzusem dispărînd ultimul fragment de balavian pe mile întregi în jurul meu, a asolizat cargoul *Excelsior.* Bucuria de a vedea din nou oameni, bucuria salvării mele mi-a fost umbrită de neîncrederea lor ironică. Nu voiau să creadă că - pînă cu cîteva ore înainte de sosirea lor - pe Balavia existase o lume. I-am dus şi le-am arătat statuile gigantice. Asta i-a pus oarecum pe gînduri.

De multe ori mi-am spus că soarta balavienilor e posibil să nu fi fost tragică decît în viziunea mea umană. Poate că ei continuă să ducă aceeaşi viaţă - vedeţi, iarăşi un termen antropic - ca întotdeauna sau poate altă, într-un alt univers, deosebit de acesta în care trăim sau poate identic, dar imperceptibil pentru noi. Cu toate astea, de cîte ori văd un om căruia îi lipseşte o mînă sau un picior - mă cuprinde o înfiorare vagă şi mă gîndesc că într-o zi s-ar putea...

Noapte bună, domnule.

GALLA

Destinul aleargă după noi ca un nebun cu briciul în mină.
ARSENII TARKOVSKI

Pînă la şapte ani, nouă luni şi şaisprezece zile - cu anii şi cu zilele merge, e logic să presupunem că planeta Galla are, ca orice planetă care se respectă, o mişcare de revoluţie şi una de rotaţie în jurul propriei axe, lunile cer însă ipoteza suplimentară şi mai puţin credibilă ca Galla să aibă un satelit natural denumit Luna - pînă la această vîrstă deci, micul Matheus a fost un copil obişnuit sau, mai exact, aşa a fost considerat, cu toate că un observator atent al copilăriei lui ar fi putut sesiza amănunte neobişnuite chiar înaintea memorabilei date.

În ziua aceea, copiilor li se explică pentru prima oară ce este şi cum funcţionează un SIMAG. Înţeleseră cu toţii foarte repede despre ce era vorba şi apoi i se dădu voie fiecăruia să-l folosească. Rînd pe rînd, sub privirea blîndă şi uşor blazată a tinerei educatoare, îşi înjghebară viziunile lor infantile: imagini ale prietenilor, ale părinţilor, scene de basm (atenţie, iarăşi o noţiune greu extrapola-bilă), peisaje urbane sau simple jocuri de culori şi contururi vagi...

Cu obişnuita lui reţinere faţă de tot ce însemna acţiune, Matheus îşi puse casca argintie, rămînînd apoi nehotărît în faţa claviaturii.

„Hai Matheus, curaj, ai văzut doar ce simplu e”, spuse educatoarea şi se întoarse să răspundă unui

puşti care o întrebase ceva. Revenind apoi cu privirea la Matheus şi la ce făcea acesta, simţi din prima clipă că ceva nu e în ordine.

La marginea unui ocean întunecat, pe faleza înaltă şi abruptă, Tînărul împinge un fotoliu pe roţi. Valurile, negre şi grele, muşcă sălbatic ţărmul de piatră vineţie, ninge rar, cu fulgi albi şi enormi, lumina e crepusculară, lumină de amurg etern (de unde această senzaţie de etern, se întrebă educatoarea), *stoluri de zdrenţe violete plutesc zbuciumîndu-se în vîntul tăios. Pe linia ţărmului, undeva departe, se distinge o aglomerare de sfere şi piloni argintii.*

În ordinea policromă de metal şi plastic a sălii climatizate domneau acum frigul şi mireasma paralizantă a entropiei. Înfiorată, educatoarea decupla convertorul tactil.

Fulgii uriaşi se aşază pe părul cenuşiu, tuns scurt, al Bătrînului din fotoliu, pe chipul gălbui şi îngrozitor de uscat, acoperit cu o reţea de riduri fine ca o ceramică crăpată din care ţîşneşte, neverosimil de viu, albastrul voltaic al ochilor. Privind *costumul argintiu izoterm al Tînărului care plînge tăcut şi pieptul scobit al Bătrînului, răsărind din bluza neagră şi subţire, descheiată la cîţiva nasturi,* educatoarea încercă - cu toate că abia deconectase convertorul tactil - o senzaţie tulbure, aproape uitată, care o făcu să se cutremure. *Tînărul opreşte fotoliul la un pas de hăul înspumat, aplecîndu-şi urechea pînă aproape de gura Bătrînului. Apoi îi aprinde şi îi pune între buze o ţigară, care nu e nici nutritivă, nici vitaminizală, e străbunica ţigărilor, mai toxică decît iadul. Cîteva minute rămîn amîndoi nemişcaţi sub ninsoare, ca un straniu grup statuar*

în pustietatea nemărginită. Din cînd în cînd, Tînărul ajută mina scheletică să ducă ţigara la gură. Fără vînt deasupra lor dansează protoplasmele violete. Pe urmă Bătrînul lasă ţigara să-i scape în valuri şi face un abia perceptibil semn cu capul. Tînărul ezită o clipă, faţa i se crispează cînd apucă spătarul scaunului şi educatoarea se crispă şi ea neştiind dacă îl va trage spre sine pentru a-l întoarce sau îl va înclina în faţă.

Instantaneu totul dispăru. Matheus Torm îşi scosese casca şi o privea liniştit pe educatoare. Un copil. Poate prea scund, poate prea tăcut, poate prea lucid, dar la urma urmei im copil.

Oare cită legătură cu realitatea are toată povestea asta? Poate fi hotărît destinul unei fiinţe, în cîteva minute, de culoarea unui ocean imaginar, de strania expresie a chipului unei fantasme? Şi însuşi conceptul de Destin, Constrîngere de Fier, Predeterminare Inflexibilă, Moire, Fatum, Ananke are mai multă consistenţă decît cel de Soartă, Alea, Stochastic, oscilaţie de fiecare clipă în infinitul evoluţiilor posibile?

Peste cîteva zile, la Centrul Educaţional sosi un bărbat înalt şi dezinteresat. Stătu îndelung de vorbă cu Matheus, îl privi jucîndu-se cu SIMAG-ul şi notă cîte ceva, făcînd şi nişte calcule. Cînd într-un tîrziu se hotărî să plece, era tulburat. În destul de lunga lui carieră nu întîlnise niciodată un coeficient atît de ridicat. Matheus. În schimb, îl uită repede pe omul cel înalt şi dezinteresat.

Scurt timp după aceea, tatăl lui Matheus contractă o pasiune fulgerătoare pentru o altă femeie, lucru

destul de improbabil la un om aşezat, preocupat de profesia lui, deloc înclinat spre complicaţii şi aventură. Sau poate tocmai de asta foarte probabil. Sigur este că Matheus nu mai putea acum să asigure calm şi ameninţător ca ceilalţi copii: „Las că te spun eu lu' tata...”, nu mai avea ce să arunce în balanţă cînd altul se lăuda cu personalitatea, chiar dacă augmentată de imaginaţie, a genitorului său: „Tată a făcut... Tata are... Tata este...”

Încercă de cîteva ori să trişeze, dar fu reprimat cu cruzimea specifică vîrstei: „Minţi, taică-tău a fugit din oraş cu altă femeie...”

Toate acestea l-au încrîncenat progresiv şi i-au dezvoltat o timpurie independenţă. După ce maică-sa sări să-l apere într-o încăierare cu cei de vîrsta lui. Îi spuse fără patimă, aproape enunţiativ: ,;Dacă mai faci o dată asta, mă sinucid...” Femeia se cutremurase de proprietatea şi detaşarea cu care copilul folosise verbul.

După cîteva conflicte cu Mentorii, renunţă să mai urmeze cursul formativ normal. Învăţa singur, de fapt nici măcar nu învăţa, se lăsa pătruns la întîmplare de fluxul nesfîrşit al informaţiilor.

În actul învăţării se pot deosebi mai multe categorii umane, uneori suprapuse:

Categoria A - subiectul uman nu poate depăşi un anumit prag de abstractizare, 2+3=5 e ceva familiar şi chiar plăcut, ?+3=5 e o întortochere totuşi obositoare, a+b==c totul devine confuz şi străin, aXb=c, unde X reprezintă o lege de compoziţie oarecare, este ceva de-a dreptul duşmănos. Exemplul e structural valabil, deşi mai puţin vizibil, în asimilarea oricărei discipline, nu numai în

matematică. De cele mai multe ori, subiectul munceşte mult şi inutil, presat de insistenţele familiei, reuşind doar să memoreze nişte pattern-uri vizuale sau auditive. Aceste pattern-un se pot dovedi foarte persistente, subiectul menţionîndu-le respectuos şi complet anapoda în decursul existenţei sale. De reţinut deci respectul profund al subiectului pentru ceea ce nu pricepe.

Categoria B - subiectul e dominat de o viziune pragmatică. Învaţă propulsat de ideea utilităţii sociale a cunoştinţelor dobîndite. Înclină de obicei spre ştiinţele pozitive. A moştenit din familie cunoscută aserţiune “ai carte, ai parte'', cu nimic mai adevărată sau falsă decît străvechea „fericiţi cei săraci cu duhul”. Odată atins statutul social dorit, volumul de cunoştinţe acumulat ca un rău necesar părăseşte automat şi aproape în totalitate creierul subiectului, rămînînd doar strictul necesar susţinerii unei conversaţii mondene. Pe locul rămas liber se pot dezvolta acum realele aptitudini pentru intrigă şi arivism. Tot ce nu înţelege, subiectul dispreţuieşte pînă la ură.

Categoria C - aici mobilul asimilării de informaţie este snobismul. Să facem mai întîi o necesară precizare: snobismul e de două feluri. Avem mai întîi snobul făţiş, obstrucţionist, miserupist. De o parte noi, cei cu sînge albastru, maro sau oliv şi mîini foarte fine, de cealaltă voi, plebeii, butucănoşi, ordinari şi confundabili. Mult mai sofisticată şi deci mai greu de detectat este categoria snobului

democrat, uneori chiar filantrop. El este excesiv de familiar şi protector cu toţi, are predispoziţii misionare, visează să lumineze massele, se simte chemat să conducă gloata confuză şi neajutorată spre un ţel pe care ea nu şi-l poate nici măcar propune. Se poate identifica pînă la sacrificiu cu cel ce vrea să pară că este, păstrînd însă în adîncul sufletului un dispreţ aproape inconştient faţă de cei pentru care s-a jertfit.

Snobul este specialist în asaltarea redutelor părăsite, glorificînd cu entuziasm şi gesturi largi personalităţi cu o reputaţie bine consolidată de multă vreme, ca şi cum aceştia taman de pledoaria lui ar avea nevoie ca să nu se prăbuşească de pe socluri. Emite judecăţi de valoare nete, cu fermitate de taxonom: “ăla e un geniu... ăla un ageamiu...”

Categoria D - se caracterizează prin absenţa mobilului. Asimilarea informaţională are asupra subiectului efectul unui drog. Ca orice toxicoman, se îndepărtează progresiv de realitate. Ştie tot şi totul îl interesează. Un singur lucru nu ştie sau a uitat: să trăiască. Acestei categorii îi aparţinea Matheus, categorie blestemată, pentru care a afla nu reprezintă o obligaţie, un sport, o ocupaţie nobilă, un joc, sau un mijloc de a avansa social, ci pur şi simplu *o* necesitate fiziologică. Elevii de felul acesta sînt în general mediocri, cu rare şi neaşteptate sclipiri, incapabili să se axeze eficient şi la timp asupra unor domenii precis delimitate.

Cu puţin înainte de a împlini 16 ani, făcu o vizită la spitalul unde era internată maică-sa pentru una din desele-i crize de nervi. Să precizăm că pe GALLA fuseseră de mult eradicate toate bolile, cu excepţia

celor psihice, care erau în plină înflorire. Mînat de curiozitatea-i bolnavă, Matheus reuşi să pătrundă într-un coridor în care intrarea îi fusese interzisă atît vizual, cît şi verbal de către computerul coordonator. Coridorul dădea într-o sală cu mese albe şi cu sertare multe şi mari. Trase nu fără oarecare efort un astfel de sertar şi descoperi un chip verde-cenuşiu de bărbat. Trase apoi toate sertarele, etalînd morţii ca pe un set de fotografii, şi rămase uitîndu-se la chipurile verzi-cenuşii, galben-cenuşii, negru-cenuşii, pînă cînd sosi cineva din personalul uman şi îl luă de-acolo.

La 18 ani se îndrăgosti nebuneşte (iată un pleonasm perfect) de o fată de vîrsta lui. Vreme de cîteva luni, cei doi străbătură umăr la umăr nopţile Krestului, sub constelaţiile cerului de vară al planetei. Totul i se părea fără importanţă în faţa nesfîrşitei fericiri care îl aştepta alături de ea. Asta dură pînă în ziua în care un vehicul greu, aflat în plină viteză, o făcu terci pe fată în timp ce alergau unul spre celălalt. Eveniment cu o probabilitate sub unu la un milion în condiţiile de securitate a traficului din Krest.

Soarta - l-au consolat cu toţii - neîntrevăzînd, nici n-ar fi avut cum, reperele de oţel ale Destinului lui Matheus Torm.

O vreme dispăru din oraş, pierzîndu-se în triburile de marginali care trăiau la periferie în rezervaţii netehnologizate. Trăi aici aproape un an, o viaţă nesigură, presărată cu întîmplări neobişnuite. Cînd reveni, murdar şi pletos, găsi Krestul gemînd sub Dictatură. Înainte de autoexilul lui, aici domnea o

Democraţie suficient de tolerantă şi coruptă, între timp însă, nişte domni înalţi şi dezinteresaţi, printre care Matheus ar fi putut, poate, găsi vechi cunoştinţe, o transformaseră într-o Dictatură de Fier,

Văzu atunci şi auzi multe lucruri interesante, înainte de a intra în vederile autorităţilor. Iar după aceea avu parte de altele şi mai interesante.

Cînd, după cinci ani de recluziune, fu eliberat, constată că decorul se schimbase iarăşi. Dictatura, fostă Democraţia colţ cu Libertăţii, eşuase dulceag într-un Despotism Luminat. Matheus avea 27 de ani şi nu ştia ce să facă cu ei. Primi pe neaşteptate o ofertă de intrare în Ghilda Făcătorilor. Postul era de Făcător Gradul 4, deci nu prea grozav, dar pentru Matheus era inexplicabilă această favoare a Sorţii, avînd în vedere dificultatea cu care se pătrundea de obicei în Ghildă. Ar fi putut deveni explicabilă dacă Matheus s-ar fi gîndit nu la o favoare a Sorţii, ci la un bobîrnac al Destinului.

De aici încolo totul ţine de Istoria Artei pe GALLA. Cine n-a văzut, auzit şi simţit pînă în adîncul sufletului „Chipul fiarei”, „Dragoste şi moarte”, „înfrîngerea”, “Roza infernului”, „Confidenţa”, „Pasageri”. Chiar şi producţiile mai firave, datînd din perioadele de respiro ale inegalabilului Făcător Matheus Torm, au un farmec cu totul aparte.

Cea mai controversata creaţie a sa este desigur;,Kollodoc”. Ea aparţine ultimei perioade fertile din creaţia lui Torm, întreruptă de lungi intervale de apatie din care nu-l mai scoteau decît doze masive de haloxin. Faptele se petrec într-o societate imaginară, pe o planetă imaginară, într-un timp neprecizat. În interiorul acestei societăţi subzistă o organizaţie secretă care se ocupă de

milenii cu fabricarea Artei. Asta nu înseamnă că vreunul din membrii ei produce efectiv vreun strop de Artă. Nu, în schimb sînt cu toţii nişte excelenţi cunoscători, îi miros prezenţa de la mare distanţă. Ca urmare, ei selectează copiii foarte dotaţi şi au grijă să dirijeze cursul vieţii-acestora, îndreptîndu-i spre producerea de capodopere. Se sugerează că această Cabală este atît de puternică încît îşi permite să manevreze chiar şi evoluţia politică a societăţii, numai şi numai pentru a-i oferi viitorului geniu un material existenţial autentic şi zguduitor. Atunci cînd se consideră că dezechilibrul spiritual al eroului este suficient, i se dă posibilitatea să creeze şi este lăsat să evolueze relativ liber. Organizaţia nu mai intervine decît pentru a colecta şi conserva produsele artistice ale acestuia şi, în final, pentru a-l aproviziona cu droguri.

Titlul se justifică în secvenţa finală. Kollodocul este o specie de păsări aiurite, cu penajul splendid, des întîlnită în grădinile zoologice de pe Galla. Dacă i se smulg penele, din kollodoc rămîne un trupuşor firav şi greţos, ca un şobolan jupuit. Pe o scenă imensă, zeci de astfel de kollodoci, aşezaţi pe socluri înalte, purpurii, cînta.

În mod normal, kollodocul are un glas destul de obişnuit; dacă însă i se provoacă durere într-un fel sau altul, trilurile sale devin sfîşietor de frumoase, de neatins pentru vocea umană sau sintetizatoare. Într-o imagine plan-detaliu se pot vedea chingile subţiri care obligă păsăroii la atitudini marţiale, precum şi acele minuscule care li se înfig în carne cu o frecvenţă bine determinată, în puncte alese cu

grijă. Sincron cu acele, acţionează mici cleme metalice care blochează şi eliberează pliscurile la momentul potrivit; totul este coordonat de un computer şi rezultatul e o melodie inegalabilă, de neuitat.

Controversa principală s-a ivit în legătură cu necesitatea suferinţei şi, în general, a experienţelor de tot felul, care să contorsioneze viaţa şi să genereze opera unui Făcător. „Ar fi foarte trist”, afirma un critic cunoscut „să se poate face Artă numai datorită unor astfel de stimulări grosolane. Un Făcător trebuie să aibă ochii deschişi asupra durerii, cît şi asupra bucuriei, nu să sufere sau să se bucure neapărat el însuşi”, după care aducea în discuţie cazul lui Maus Geller, a cărui existenţă serenă şi îmbelşugată nu-l împiedicase să fie un Făcător de gradul I. În schimb, a fost aproape general acceptată ideea autorului ca suport mizer şi dispensabil al Operei, mai ales după ce Matheus Torm s-a spînzurat, asistat de un domn înalt şi dezinteresat, într-o cameră sordidă de la periferia Krestului, Binevenită, şi obscura sa moarte a aruncat o ultimă crepusculară şi fascinantă lumină asupra unei Opere aflate deja printre legendele Gallei.

GRĂDINA DE CENUŞA

1. Baldera

Prima relatare avînd acest subiect (sau poate obiect, e greu de spus) a fost descoperită pe la începutul secolului de către un tînăr istoric, bărbos şi saşiu, claustrat voluntar în străvechile arhive de pe Katechoran. Datorită ridicatei sale capacităţi de sinteză şi puterii înspăimîntătoare de muncă, a îmbogăţit în vreo două decenii patrimoniul îngălbenit al arhivelor cu un număr de lucrări absolut remarcabil, care în cîţiva ani nu s-au mai deosebit cine ştie ce de materialele de referinţă. Curios cît de repede îmbătrînesc oamenii şi hîrtia pe Katechoran; se poate chiar formula ipoteza existenţei unui germen sau a unei substanţe nocive în atmosfera planetei, avînd în vedere starea în care l-am găsit pe bărbos.

Pe vremea aceea, eram pilotul unei navete de aprovizionare, cabotam de cîţiva ani buni prin sistemul planetar al stelei Asthold. Îi duceam exilatului un medicament pe care-l solicitase cu obstinaţie şi de care nu mai era nevoie. Zăcea pe scaun, cu capul dat pe spate, cu ochii larg deschişi, în marea Sală a Centenarului, prin care paşii mei stîrneau praful şi ecourile. În faţa lui, pe masa de lucru, erau împrăştiate un stol de hîrtii îngălbenite. Ele mi-au sugerat comparaţia cu un pergament mototolit pentru pielea feţei lui. La atingere, epiderma se pulveriza într-un norişor gălbui, ca pulberea de pe aripile unui fluture.

Printre hîrtii am găsit trei demne de interes. Prima conţinea o ultimă dorinţă: să fie înmormîntat în pămînturile roşii şi sterile de pe Thalga-III, cred că acolo se născuse. Această notiţă am găsit-o făcută ghemotoc, pe dalele prăfuite. Pe masă am găsit o altă care o nega pe prima: să fie lăsat aici, la masa de lucru din Sala Centenarului.

Cea de-a treia era o relatare aparţinînd unui membru al echipajului de pe *Hegemon,* nava-amiral a piratului Tarrasgo, zis şi „căpitanul Spaimă”, care teroriza Galaxia pe la sfîrşitul secolului trecut. Hăituiţi de o escadră ultrarapidă a poliţiei, Tarrasgo şi ai lui se refugiaseră într-o zonă puţin densă de la periferia Galaxiei, puteai înainta ani în şir pe aici fără să întîlneşti măcar un meteorit. După cîtva timp de rătăciri prin vidul negru şi indiferent, oamenilor începuse să li se facă lehamite: unii spuneau că preferă o încăierare cu poliţia, acestui marş fără sens prin Ţara Nimicului Extins.

Un anume Kasper, zis şi Zenon, ale cărui înclinaţii filozofice erau cunoscute de toată lumea (nu executa pe nimeni fără un scurt şi melancolic discurs de adio), emise aserţiunea că nu vede nici un avantaj în a rătăci prin pustiul negru, faţă de a zace în temniţele întunecate de pe Garshattrech, ba dimpotrivă, aşa că logica îi dictează să se predea cît mai avantajos.

Două zile mai tîrziu, cadavrul lui, îmbrăcat în vechea uniformă de ofiţer imperial, se depărta de nava-amiral descriind o mişcare lentă de rotaţie în vid. Asta dovedea că Tarrasgo nu aprecia în mod deosebit sofismele.

Peste încă cîteva zile, tensiunea ajunsese la maximum. Revolta plutea în aer (în vid, mai bine

zis). Tarrasgo nu părea cine ştie ce tulburat, de cînd îl lichidase personal pe Kasper stătea în cabina de comandă de pe *Hegemon,* cu mîinile la spate, cu picioarele depărtate, zvelt şi sinistru în uniforma neagră cu guler roşu, privind neclintit dreptunghiurile ecranelor care se încăpăţînau să rămînă întunecate.

În clipa în care Bloch şi Seura, căpeteniile rebelilor, se pregăteau să lanseze ordinul de atac asupra navei-amiral, o vibraţie de joasă frecvenţă începu să se răspîndească în blindajul navelor, însoţită de un huruit profund şi înspăimîntător. Pe ecranele pînă atunci negre se contura fantomatic un imens corp. sferic cenuşiu. Răsărise brusc, fără tranziţie, din neant, nici un aparat nu îi semnalase prezenţa. Cu toată masa care părea enormă, forţa de atracţie a sferei cenuşii nu se manifestă în nici un fel.

Toţi cei din jur - se spune mai departe - au brusc atitudini ciudate, cei aflaţi în picioare se aşază absenţi pe fotolii sau se întind pur şi simplu pe jos. Cei mai mulţi dintre ei plîng în tăcere. Povestitorul descrie starea de care era cuprins ca o insuportabilă nostalgie, resimţită aproape fizic sub forma unui nod amar şi dureros în zona sternului, un copleşitor şuvoi al amintirii vechilor camarazi morţi, precum şi a victimelor lor, crucificaţi pe blindajul propriilor nave, dezintegraţi pînă la atomi sau plutind tineri şi veşnici în vidul îngheţat. Imagini vechi ale copilăriei, chipul părinţilor morţi de mult, schelete enorme albite sub un cer arzător, un sentiment acut, chinuitor, al trecerii timpului.

Simţurile se ascut pînă la durere: „îmi *aud* foşnetul celulelor care mor, *aud* freamătul nebuloaselor, urletul tăcut al supernovelor, geamătul stins al piticelor albe; toate şoaptele din Univers pătrund în mine. *Văd* oceane de hidrogen în flăcări, voaluri de gaz luminos de miliarde de kilometri, nesfîrşite fluvii de materie sorbite de hăul găurilor negre, aştrii imenşi pulsînd ritmic ca nişte inimi ale Cosmosului; nu mai am trup, dar *simt* răcoarea reconfortantă a zero-ului scării Kelvin, mîngîierea viguroasă a razelor X, adierea blîndă a milioanelor de grade Celsius. O singură întrebare rugătoare şi îngrijorată, pluteşte peste întinderile fără sfîrşit ale minţii mele: cine sînt? cine sînt eu?”

Subjugat de explozia lui interioară, realitatea înconjurătoare i se pare naratorului golită de orice semnificaţie, nu îl miră nici măcar halucinanta imagine a „căpitanului Spaimă'' în genunchi, plîngînd şi bolborosind ceva despre inutilitate şi iertare.

Relatarea se încheie cu o constatare mîhnita: cele scrise sînt doar o aproximaţie palidă pînă la eroare a trăirilor avute. Şi cu resemnata observaţie că niciodată nu va mai putea privi oamenii şi lucrurile cu ochii de pînă atunci.

Am luat însemnările cu mine. Pe istoric l-am lăsat aşa cum a dorit, de altfel cred că nici nu era transportabil.

La prima atingere mai violentă, am convingerea că s-ar fi transformat instantaneu într-o grămadă de pulbere gălbuie.

Am încercat apoi să aflu amănunte în plus despre Tarrasgo şi banda lui. Întreprindere extrem de grea, sursele de informaţie fiind puţin numeroase şi relativ

nesigure. Un lucru mi s-a părut cert şi frapant; revenind din autoexilul său în Ţara Nimicului Extins, Tarrasgo s-a predat, cu condiţia imediat acceptată ca oamenii săi să fie judecaţi separat şi cu indulgenţă. Am găsit de asemenea o cronică a unui martor ocular al execuţiei, care afirmă că privirea pe care Tarrasgo a aruncat-o peste mulţime înainte de a paşi în camera de dezintegrare n-o va putea uita niciodată. Spunea că nici la marii moranx pătaţi de pe Kumbria nu văzuse o privire atît de calmă şi lipsită de obiect.

Am reuşit, cred, să-l identific pe autorul povestirii straniei întîlniri din Pustiul Negru. Printre ofiţerii de stat-major ai lui Tarrasgo exista un asasin notoriu, Baldera, poreclit „Trubadurul” pentru aptitudinile lui poetice.

A fost singurul condamnat la moarte în afara căpitanului. Procesul a fost extrem de lung şi întortocheat din cauza numărului mare de martori audiaţi, a unor vicii de procedură şi mai ales a neobişnuitei forţe de seducţie verbală a acuzatului.

Cu puţin înainte de a fi executat, numeroşi critici literari de prestigiu, cărora Baldera le trimisese diverse lucrări, au înaintat în grup o cerere de achitare, îndrept tătiţă, spuneau ei, de valoarea excepţională a operei acestuia, solicitînd citirea poeziilor lui în instanţă ca act doveditor.

Juriul începuse să şovăie, dar preşedintele, un bătrîn senin, cu ochi albaştri şi părul complet alb, îngrozitor mutilat de un jet termic (era unul dintre veteranii debarcării pe Archos), a decis, făcînd uz de autoritatea sa, respingerea cererii de achitare.

Cuvintele lui finale au fost: „Nici o carte, fie ea genială, nu valorează cît un om, fie el un ratat lipsit de har. Dacă Baldera este un mare poet, propun să i se acorde premiul Lyra post-mortem”. Aceste afirmaţii au stîrnit polemici furibunde pe care m-am amuzat să le citesc în presa timpului şi care au avut ca rezultat demisia bătrînului preşedinte. Un remarcabil estet susţinea cu tărie şi maliţie că ar prefera să vadă dezintegraţi o sută de preşedinţi bătrîiori de tribunal, decît să dispară una dintre cărţile lui de căpătîi.

Ar fi mai multe de spus, dar aceasta nu-i povestea menajului literaturii cu viaţa; este povestea oamenilor şi a Grădinii de Cenuşă.

2. Sanzer Gracht

Mulţi ani mai tîrziu, un prieten, un negustor onest şi laş de blănuri rare, pe nume Sanzer Gracht, mi-a făcut o mărturisire jenată.

În timp ce se îndrepta spre Typho-Riegel cu bătrîna să navetă de croazieră, plină ochi cu blănuri de pubus gulerat şi landră, a trăit o senzaţie inexplicabilă. O vibraţie apărută în corpul “navei, un huruit grav şi dispreţul pe care brusc l-a simţit pentru mărfurile din cală; soţia, copiii, firma la care visa să se întoarcă (nu i-au plăcut niciodată prea mult călătoriile) i-au părut deodată o destinaţie lipsită' de sens. Simţea un impuls imposibil de controlat să (aici a tăcut puţin, vizibil stînjenit) schimbe direcţia şi să se piardă aiurea în spaţiul fără margini care-l atrăgea ca adîncul ameţitor al unei prăpăstii.

Apoi totul a trecut ca şi cum n-ar fi fost. Mult timp după aceea, numai gîndul la acest incident era

suficient pentru a-i încreţi pielea de ruşine şi groază. Mi-a cerut părerea dacă n-ar fi bine să meargă la un psihiatru. Am rîs, l-am liniştit şi l-am întrebat dacă a văzut ceva ceva cenuşiu şi imens; cu tot răspunsul nesigur, eu începusem, deşi vag încă, să *ştiu.*

3 Grin Soliazo

Convingerile, deja conturate, mi-au fost decisiv întărite de o comunicare prezentată la sesiunea de vară a Academiei Noi de tînărul şi dubiosul astrosof Grin Soliazo, Acesta, dotat cu o voinţă ieşită din comun, a rezistat un timp destul de îndelungat murmurelor ironice sau chiar dezaprobatoare pentru a expune următoarele:

În ziua de 18 martie a.c. a intrat în raza observatorului meu de pe asteroidul Ungaroo, din sistemul pustiu Cassiter, un obiect cosmic neinclus în Catalogul Galactic.

Lipsa oricărei excentricităţi şi deci forma absolut sferică se datorează absenţei mişcării de rotaţie în jurul propriei axe. Pare a fi alcătuit dintr-un material de consistenţa unui lichid vîscos, cu o mare tensiune superficială. Analizele spectrale, repetate îndîrjit, n-au reuşit să pună în evidenţă decît vag prezenţa cadmiului.

În ce priveşte orbita sa, o astfel de noţiune nu are sens, pentru că acest corp este *absolut imobil* în raport cu Universul Observabil (rumoare în sală). Toate determinările, executate îngrijit şi cu precizie maximă, conduc la această concluzie; se pare că este afectat într-un mod foarte special de legile lui Newton, corectate de Einstein şi de Urrhoa-Klinger.

Atunci cînd un alt corp ceresc cu masă suficient de mare se apropie suficient de mult (această suficienţă este caracterizată cantitativ de raportul masă-distanţă, a cărui valoare critică egală cu aproximativ 10^9 kg/m am denumit-o constantă de geneză) de marea sferă imobilă, din ea ţîşneşte o protuberantă de dimensiuni proporţionale cu masa corpului generator şi cu minimul distanţei faţă de el. (Menţionez că aserţiunile de mai sus trebuie privite nuca legi, ci doar ca ipoteze, ele verificînd 68% din totalul observaţiilor, ceea ce nu e un procent tocmai încurajator.) Aceste cucuie-fiu pot prezenta şi ramificaţii sau muguri, de aici numele de „Grădina de Cenuşă” sugerat de aspectul general al suprafeţei. După îndepărtarea tatălui pe orbită, fiul se surpă încet, cu regret parcă, în solul originar. Apoi, după o revoluţie completă, fenomenul se repetă, fără ca protuberanţa-fiu să-şi amintească ceva din trecutele sale existenţe (rumoare, rîsete răzleţe). Materia Grădinii de Cenuşă, deşi nu se supune fizicii cunoscute, are în compensaţie o proprietate interesantă: supusă deformării, devine raţională (vuiet prelung în sală). Capacitatea raţională este aproximativ proporţională cu pătratul deformării longitudinale, neglijînd termenii de grad superior din dezvoltarea în serie (murmure de dezaprobare, rîsete; „ruşine, cum i se permite, aici un for academic, nu teatrul Halsa”). Pe suprafaţa sferei există simultan între 70 şi 150 de cucuie gînditoare.

Se pare că EI percep universul ca pe un întreg, cu toate că, sau pentru că, nu se pot distinge organe de simţ specializate. Sînt sensibili, practic, la întreaga gamă de frecvenţe a Cosmosului. A raţiona

şi a simţi devin în acest caz aspecte indisolubile ale unuia şi aceluiaşi proces, nemaiputînd fi separate, ca în cazul fiinţei umane. Pentru o mai bună înţelegere a conceptului, contra-exemplul uman este edificator: a trebuit să luptăm secole de-a rîndul cu ideea că Soarele se învîrte în jurul Pămîntului, pentru că aşa ne spuneau ochii. Progresul gîndirii umane a constat într-o continuă corectare mentală a datelor primare, aparente, oferite de simţuri. Privim o stea: ne apare, conform simţurilor, ca un punct strălucitor. Trebuie să intervină raţiunea, pentru a ne spune că are un diametru de milioane de kilometri şi că acolo e un imens ocean de hidrogen care se transformă în heliu. Fii Grădinii de Cenuşă sînt pur şi simplu scutiţi de acest neajuns.

Nu toţi au vulgara existenţă monociclică descrisă mai sus. Atunci cînd raportul dintre masa corpului generator şi produsul dintre minimul distanţei şi perioada de revoluţie a acestuia depăşeşte o anumită valoare numită constanţa de stingere, fiul va fi suficient de masiv, ca să nu dispară complet pînă la întoarcerea tatălui. Reziduul creşte cu fiecare rotaţie paternă într-un proces tipic de reacţie pozitivă, aşa că în curînd apare un colos vizibil ca un arătător imens deasupra solului cenuşiu.

Sfîrşitul unui astfel de geniu poate fi tragic sau derizoriu. Odată atinsă o înălţime critică invers proporţională cu viteza de creştere, uriaşul flambează, oscilează scurt şi intens, capacitatea raţională tinzînd - pentru un interval de timp care tinde spre zero - la infinit, apoi se frînge fulgerător, totdeauna la aproximativ o treime deasupra bazei.

Ciotul rămas mai persistă o vreme, apoi dispare şi el.

Este, de asemenea, posibil ca în momentul atingerii cotei critice, densitatea şi rigiditatea să crească foarte mult, în timp ce capacitatea raţională cade brusc la zero şi colosul devine imobil şi dur, dominînd secole de-a rîndul orizontul Grădinii de Cenuşă. Rămîne să alegeţi care dintre aceste două finaluri e cel tragic şi care cel derizoriu.

Vă rog, dacă sînt întrebări...

Preşedintele (zîmbind subţire): Am înţeles că referentul ne propune deci o lume serenă de înţelepţi, scrutînd Universul cu mintea şi ochii lor pătrunzători.

Soliazo .: Vă înşelaţi profund, Preşedinte. Ei sînt foarte departe de ceea ce se înţelege uzual prin fericire. Viaţa lor - deşi nu ştiu dacă această noţiune e consistent în cazul de faţă - e un chin continuu” privită de: noi. Viaţa oamenilor se scurge pe lîngă ei ani în şir, de la sine; vine însă uneori - ce-i drept, rareori - cîte un moment în existenţa noastră - ce-i drept nu a tuturor - cînd ne poticnim de ceva şi totul se prăbuşeşte brusc asupra noastră; povara anilor duşi, amintirea prietenilor morţi, umbra tinereţii stinse şi haita necruţătoare a întrebărilor fundamentale şi perfide: cine sînt? de ce exist? de ce am să mor? unde începe Timpul? unde se termină Spaţiul? ce sînt, la urma urmei, toate Astea? care e sensul lor, Marele Sens? E un teren periculos, prin care e recomandabil şi de altfel imposibil să zăboveşti prea mult fiindcă, în cel mai bun caz, te alegi cu o durere de cap. Eu personal, cînd rostesc cuvinte ca *infinit* său *absolut,* sînt cuprins de o uşoară ameţeală şi am o vagă senzaţie de greaţă.

Din fericire, avem o serie de preocupări care estompează pînă la anihilare aceste întrebări patogene. Ritualul ingurgitării alimentelor, satisfacerea hipertrofiatului instinct sexual uman, nevoia de comunicare, somnul sînt tot atîtea mecanisme de protecţie în faţa presiunii Absolutului. Gîndiţi-vă acum la fii Grădinii de Cenuşă; nu mănîncă, nu au sex, nu comunică, nu dorm niciodată. Amintiţi-vă tulburarea copleşitoare şi neputinţa dureroasă care va cuprinde sau ar trebui să vă cuprindă uneori privind sau gîndindu-vă la Cosmos, extindeţi această stare la ore, zile, ani, viaţă şi veţi avea astfel o imagine vagă a fericitei existenţe a înţelepţilor cenuşii. Sau, mai bine, gîndiţi-vă la bătrîneţe, Preşedinte; atunci capacitatea de a ne îndopa scade, viaţa sexuală este încheiată, insomniile sînt tot mai dese, cei din jur ne acordă din ce în ce mai puţin atenţie. Încet-încet, rămînem goi şi singuri în faţa Universului. Deşi un mare poet, poate cel mai mare al seminţiei omeneşti, spunea odată, demult:

„Bătrîneţea (acesta-i numele pe care i-l dau alţii) poate să fie timpul fericirii noastre”.

În sală era acum linişte. Preşedintele întrebă:

– Cum ai reuşit, în fond, să aduni informaţii atît de detaliate despre... sfera asta?

Soliazo privi îndelung în gol înainte de a răspunde.

– Prin experienţă personală, Preşedinte.

– Şi de ce nu ai anunţat descoperirea obiectului necunoscut, s-ar fi organizat o observare mai eficientă a lui?

Soliazo ezită din nou.

– Pentru că creierul... adică psihicul... uman poate suferi în apropierea Grădinii de Cenuşă anumite... modificări... ireversibile. Şi, de altfel, la 11 mai a.c, între orele 8 şi 10 U.T., obiectul a dispărut fără urme.

Din nou tăcere. Preşedintele:

– Vreţi să spuneţi ceva, doctor Lynns?

Lynns era un bătrîn savant cîrcotaş, vestit pentru sancţiunile ironice aplicate tinerilor referenţi.

– Da, voiam să observ că cei vechi ar fi fost tentaţi, Soliazo, să identifice în Grădina dumitale de Cenuşă una dintre cele două regiuni fabuloase ale mitologiei lor, numite Rai şi Iad. Oricum, dacă spui că psihicul uman este influenţat de apropierea... obiectului şi avînd în vedere fanteziile pseudoştiinţifice (ca să folosesc un termen menajant) pe care le debitezi, cred că ai fost foarte aproape de ei.

Unii au zîmbit, alţii nu.

– Da, a răspuns Soliazo mohorît, mult prea aproape.

4. Eu

Ei, dar toate astea au fost demult, tare demult. La cîtva timp după ridiculizarea sa, Soliazo a sfîrşit într-un mod original; în timpul unei curse de rutină, a ieşit în spaţiu fără costum. Zero Absolut i-a conservat aspectul de crai dubios, probabil pînă în ziua de azi.

Avusesem nişte bani economisiţi, aşa că am putut să-mi plătesc, la pensie, un loc pe Pămîntul meu natal, făcînd uz de relaţiile mele la întreprinderea de Administrare a Omului.

Avînd acum excesiv de mult timp la dispoziţie, mi-am permis să fă o nişte calcule; Tarrasgo - Ţara

Nimicului Extins, Sanzer Gracht - Typho-Riegel, Soliazo - Ungaroo-Cassiter. Aceste trei puncte sînt aproximativ coliniare şi asta mă face să cred că sînt perfect coliniare.

Traiectoria Grădinii prin Univers este o *dreaptă.* Afirmaţia nu contrazice decît la prima vedere mecanica lui Newton şi Lagrange, pentru că la limită dreapta este o.

curbă cu raza de curbură infinită. O problemă cu adevărat fecundă ar fi căutarea *centrului* acestei curburi. Înaintarea pe traiectorie se face nu cu viteză constantă, nici măcar accelerat, ci în salturi neliniare, instantanee, între care imobilismul este absolut.

Oricum, eu continui să ies în nopţile senine în grădină şi să privesc cerul.

FHALANX

Pe aleile multicolore şi liniştite, printre copacii pufoşi, aurii în lumina filtrată a răsăritului lui Virtrud, Mauldronn se întorcea acasă şi era aproape fericit. Nu exista nici un motiv bine definit care să justifice această fericire; aşa se întîmplaseră lucrurile întotdeauna: în loc să apară atunci cînd ar fi trebuit să nu-şi mai încapă în piele, fericirea venea aiurea, în clipe şi locuri neaşteptate, ca loviturile unui adversar năuc sau sărutările unei iubite frenetice. Puţinii Phalanx întîlniţi îi răspundeau la salut fie circumspect, fie glacial, fie deloc. *Inga te, inga te barva,* Mauldronn. Să nu cobori, să nu coborî niciodată, Mauldronn. Sau poate că de fiecare dată era doar o impresie a lui, vopselele şi fardul feţelor glasate puteau uşor să înşele; oricum, era fericit, dacă fericire se poate numi starea de plin şi încredere în sine care aproape că îi aducea lacrimi în ochi. Sînt tare, vuiau gîndurile scăpate de sub control, sînt periculos, sînt un tip tenace şi implacabil. Casele roşii şi verzi, nu prea mari, răspîndite la întîmplare în peisaj, îi aminteau mereu imaginea megaliţiior rectangulari, cu sute de etaje, ai Monn-ului. Nopţile fără stele de după zilele fără soare. Coloana de butoane negre a subnivelelor, întreruptă la intervale echidistante de butoanele aurii, ceva mai mari. Sînt un om de oţel, sînt periculos, nu e bine să te pui cu mine. *Inga te, inga te barva,* Mauldronn.

Ca de obicei, Isadora nu îl aştepta în prag cu braţele deschise şi surîsul pe buze. Isadora nu îl aştepta nici pe hol, nici în camera de zi. Şi nici cînd

pătrunse în dormitor, Isadora nu păru că i-ar percepe în vreun fel prezenţa.

– *Inga te,* draga mea, spuse Mauldronn înfundîndu-şi mîinile în buzunare şi încercînd să pară ironic. Fără să se întoarcă, fără să-şi desprindă privirea din oglindă, ea întinse cu precauţie mîna stingă, ferindu-se să atingă desfăşurarea de tuburi şi flacoane, pensule şi pensete, cutii şi cutiuţe, şi balansa palma în plan vertical. Între timp, dreapta continua să împrospăteze, slujindu-se de o pensulă minusculă, steaua verde din frunte, spre care urcau cei doi şerpi negri pornind din obraji; deasupra se înălţa coloana argintie, striată cu roşu, a coafurii.

Renunţă şi se întoarse în sufragerie. În astfel de situaţii, probabil că nici tortură nu i-ar fi putut smulge Isadorei vreun cuvînt care să pună în mişcare muşchii mi-mici, periclitînd astfel fresca încă proaspătă. Săltă în palmă de cîteva ori un pîrga cafeniu, apoi îşi înfipse dinţii în coaja groasă şi zbîrcită. Pîrga ţipă o dată scurt, pe urmă se linişti. Încet, fericirea se scurgea din Mauldronn. Termină de mîncat şi *se* duse în camera lui. Un timp zăcu culcat pe partea dreaptă, cu fruntea lipită de zidul călduţ. Dacă Hoan ar fi aici dacă el ar fi aici, lucrurile ar fi altfel. Sau ai fi la fel dar măcar să fie el aici. Pipăi grijuliu prin stofa tunicii cutiuţa cu cenuşă, deşi o simţea lipită de stern, mîngîindu-i pielea; se ridică de pe pat şi se aşeză în fotoliu.. În faţa panoului înţesat cu pîrghii şi manete. Nu-i plăceau butoanele, claviaturile, comutatoarele; nici unul dintre acestea nu-i putea furniza satisfacţia aproape erotică pe care

i-o procura acţionarea unei manşe solide, cu măciulie de flexit.

– Comandante, cîrîi o voce ascuţită, comandante, cigurlii ne înconjoară, ce să facem, comandante?

– Rezistaţi, răspunse Mauldronn relaxat şi viril. Le voi trimite imediat un cadou. Trase de manetă, imediat o navă a cigurlilor explodă, camera se umplu de flăcări, pereţii vibrau, alte imense astronave ale cigurlilor se dezintegrară pe rînd, transformîndu-se în ciudate inflorescenţe profilate pe fondul stelar. Sînt tare, sînt periculos, sînt un tip tenace şi implacabil, nu e bine să te pui cu mine. Fără mine. Galaxia ar cădea sub stăpînirea cigurlilor, dar eu singur am să-i lichidez pe toţi, pentru că sînt o fiară, îngrozitor de inteligentă şi puternică, un Majingko, Majingko Mauldronn, Neînvinsul. Î*nga te, inga te, inga te barva.* Mauldronn! Să nu cobori, să nu coborî niciodată, să rămîi veşnic cu noi, Binefăcătorule! urlă mulţimile în delir.

– Iarăşi mizeria asta! Vocea era mai puternică decît toate. E ruşinos.

Bărbatul se întoarse încet, transfigurat, cu ochii pierduţi:

– Sînt Majingko. Marele Majingko, hîrîi agresiv.

– Eşti un gunoi. Isadora nu glumea şi el ştia că nu glumea. Pune imediat ceva mai ca lumea pe tine, n-am chef să întîrzii la Porst din cauza ta. Deşi, cu faţa asta…

Faţa. Faţa lui. Ce au toţi cu faţa lui? O colecţie de riduri ca oricare alta. La colţul ochilor, pe frunte, de la aripile nasului pînă la colţurile gurii. Ochi adînciţi în cap. Păr negru şi ţepos. Alese la întîmplare o cămaşă portocalie, largă, cu gulerul răsfrînt şi nişte pantaloni negri, foarte strîmţi.

– Eşti gata, ia să văd...

Îl puse să se schimbe de încă trei ori înainte de a spune:

– Mda, parc-ar merge. Deşi, orice-ai face, nu o să arăţi niciodată ca un Phalanx adevărat. Zău, nu înţeleg, îşi în dulci ea glasul, de ce nu vrei să mergi să te aranjezi? Nu vezi cîte necazuri avem din pricina asta? Ce mare sacrificiu îţi cer?

Mauldronn îşi lăsă capul în piept.

– Nu ştiu, zise înăbuşit. Nu ştiu, nu pot, nu-mi place; ... nu ştiu.

Bine, dar e vorba doar de puţin machiaj şi să-ţi faci coafura. Eşti pur şi simplu ridicol aşa.

– Nu. Hai să mergem, ai spus că nu vrei să întîrzii.

Femeia oftă; privirea îi căzu în deschizătura cămăşii lui.

– Doar n-ai de gînd să mergi cu mizeria aia la gît.

Scoate-o, îţi dau eu un medalion superb.

– Nici să nu te gîndeşti. Hai să mergem.

Ea făcu un pas şi întinse mîna:

– N-am pomenit atîta încăpăţînare.

Apucă lanţul albăstrui, dar în aceeaşi clipă prinse privirea lui Mauldronn strălucind cu o intensitate demenţială. Se retrase grăbită.

– Idiotule, îi aruncă încercînd să-şi camufleze teama, ce cauţi aici, în Phalanx? Trebuia să rămîi în Monn-ul tău nenorocit, acolo ţi-e locul, cretinule...

Megaliţi rectangulari cu sute de etaje. Nopţi fără stele; Hoan scuipînd, înainte de a fi îmbrîncit în lift ca să *coboare* pentru totdeauna, în adîncurile terne şi fără memorie. Crematoriul. Monn, Supramonn, Thesda, Phalanx, Metha, Să urci. Să urci dîrz,

inflexibil, fără să şantajezi sau să cumperi vreun liftier. Cu fruntea sus şi strîngînd cenuşa la piept. Pînă în Metha. În Metha, unde poţi să-ţi comanzi declanşatoare în totalitate funcţionale, netrucate, unde fiecare manşă trasă determină undeva, mai jos, un incendiu, o condamnare, prăbuşirea unui megabloc sau o scenă între soţi. Să urci.

– Hai să mergem, spuse obosit.

În prima clipă crezu că a greşit adresa. O cameră aproape goală, un fotoliu de dentist, de frizer sau de cosmonaut în mijloc şi cam atît. Cînd să se întoarcă să plece, o voce bărbătească bine timbrată spuse:

– Poftiţi, luaţi loc. Mauldronn ezită o clipă.

– Scuzaţi-mă... aici e... Atelier de Frumuseţe?

– Desigur, vă rugăm să luaţi loc.

Se urcă în scaunul moale, capitonat. Peste cîteva secunde, pe peretele din faţă apărură imaginile mai multor capete bărbăteşti, machiate şi vopsite care de care mai fistichiu,

– Puteţi alege orice model doriţi. Dacă v-aţi fixat asupra modelului este suficient să rostiţi identificatorul în scris în partea stingă jos. Vă mulţumim pentru colaborare.

După ce vreo patru seturi de modele se perindară prin faţa ochilor lui Mauldronn, vocea bine timbrată zise:

– Dacă modelele noastre nu vă satisfac, există posibilitatea să proiectaţi dumneavoastră unul. Pe ecran se contura silueta albă, strălucitoare, a unui bust uman pe fond albastru.

– Nu, spuse Mauldronn, vreau... şi rosti la întîmplare un identificator. Imediat apăru o imagine mult mărită, ocupînd tot spaţiul pe care pînă atunci fusese prezentat cîte un set; din obrajii individului

plecau tot felul de arabescuri florale încîlcite, care se prelungeau printre ochi şi pe la colţurile lor pînă deasupra arcadelor. Pe frunte zburau cîteva păsări stranii, sau poate păreau aşa din pricina stilizării maxime.

La un moment dat, ochii celui din imagine se închiseră şi Mauldronn putu să admire ferestrele cu oblon de pe spatele pleoapelor; pe urmă imaginea cornută într-o vedere din spate a modelului. Părul, deşi scurt, era vopsit şi fixat cu migală, închipuind fidel circumvoluţiunile şi capilarele unui cortex cerebral.

– Vă rugăm să reconfirmaţi opţiunea, domnule.

Mauldronn se conformă.

Aproape în aceeaşi clipă ecranul se stinse şi din părţile laterale ale complicatului fotoliu ţîşniră trei benzi metalice care-i blocară umerii, toracele şi şoldurile. Pe glezne i se închise, ţăcănind, o pereche de cătuşe.

– Ei, ce înseamnă asta? mai apucă să zică, apoi îngheţă. Din trapa căscată în podea chiar în faţa lui începu să urce o construcţie ciudată. Era un cilindru gros şi alb pe care atîrnau sau erau încastrate o grămadă de aparate şi dispozitive greu de identificat. Ieşeau totuşi net în evidenţă nişte segmente mecanice articulate, terminate cu gheare fine şi strălucitoare.

Groaza îi explodă lui Mauldronn în plexul solar, blocîndu-i pentru o clipă cordul şi contractîndu-i tetanic musculatura. Începu să zbiere, mai întîi încet şi tremurat, apoi tare şi răguşit, ca o vită înainte de tăiere. Unul dintre membrele artropodului mecanic

se destinse spre el rapid şi graţios ca o limbă de viperă, purtînd în ghearele delicate un tub verzui din care ţîşni un norişor abia vizibil. Mauldronn mai guiţă de cîteva ori, apoi capul îi căzu într-o parte, cu ochii albi şi limba ieşită printre buzele acoperite cu o spumă uşoară.

Benzile metalice se retraseră în lăcaşuri cu un *pang!* sonor eliberîndu-l din îmbrăţişarea lor maternă. Scaunul de dentist, de frizer sau de cosmonaut se roti lent eu 180°, aducîndu-l cu spatele la maşinăria cilindrică, apoi rabata, transformîndu-se în pat, un căuş perfect ajustat pe trupul lui. De undeva de sus cobora o carapace metalică albăstruie din care ţîşneau furtunuri de diverse diametre şi mănunchiuri de cabluri multicolore. Carapacea se îmbucă ţăcănind cu profilul patului lui Mauldronn, închizîndu-l ca-ntr-un cocon.

Se auzi un vuiet uşor. Pompele de presiune trimiteau în circuit azotul lichid menit să-i răcească treptat trupul. Soluţiile de moderatori metabolici, coagulanţi locali, anti-trombotice i se scurgeau în vene prin ace nevăzute.

Nu după mult timp, extremitatea sarcofagului albastru basculă dînd la iveală capul lui Mauldronn suspendat într-o neverosimilă orizontalitate. Din cilindrul alb ieşi un dispozitiv tubular care se poziţiona deasupra gîtului. Una din mîinile metalice apucă delicat craniul. O rază de lumină roşie, subţire ca firul de păr, ţîşni din tub. Dispozitivul începu să se deplaseze lent, aproape insesizabil, micron după micron, secţionînd pe rînd epidermă, deraia, grăsimea subcutanee, fibrele musculare şi nervoase. După o jumătate de oră ajunsese la carotidă, unde

zăbovi mai mult. După ceva mai puţin de o oră operaţia era încheiată.

Mina mecanică depuse capul într-o deschizătură ivită în tulpina albă şi groasă a pocitaniei metalice; de aici lunecă pe transportorul care rula spre Depozitul Central. De gîtul retezat se apropie obiectivul unui aparat fotografic. Imaginea multicoloră a fibrelor şi vaselor secţionate, codificată în lungi şiruri de impulsuri, se scurse prin conductorii de fibră optică pînă în unitatea centrală: aici fu descompusă şi analizată. Harnice şi precise, diafanele degete de vanadiu aliat cu crom întinseră pe gîtul secţionat o peliculă de adeziv organic resorbabil, ale cărui molecule uriaşe măreau foarte mult raza de acţiune a forţelor de coeziune intermoleculară. Apoi aduseră noul cap, avînd secţiunea la nivelul gîtului perfect complementară cu cea a decapitatului. După fixare, capul fu menţinut în poziţia corectă cîteva zeci de secunde, pînă la realizarea prizei totale. Nu se mai vedea nici măcar o zgîrietură.

Decongelarea şi reluarea funcţiilor vitale mai luară cîtva timp, aşa că, atunci cînd Mauldronn se trezi, Virtrud asfinţea peste Phalanx.

Ne îngăduim să sperăm că sunteţi satisfăcut de serviciile noastre, domnule. Sperăm, de asemenea, că veţi apela la noi ori de cîte ori veţi simţi nevoia.

Da, spuse Mauldronn, privindu-şi imaginea de pe ecranul monitorului, tulpinile sinuoase din obraji şi păsările stranii de pe frunte.

Pe urmă se ridică şi ieşi.

Seara, Isadora îi puse braţele în jurul gîtului, zîmbind fericită:

– Eşti o minune, iubitule…

Şerpii Negri se apropiară de lujerele ondulate, iar zborul păsărilor îşi descoperi în Steaua Verde telul; mai pătimaş ca niciodată, sărutul îl ameţi. Dintr-o mişcare, Tsadora lăsă rochia să-i cadă pe podea, apoi îi smulse tunica, aruncînd-o cît colo. Cu un gest şovăitor, privindu-l tot timpul în ochi, întinse mîna spre lănţişorul albăstrui. Privirea lui Mauldronn urmări o clipă traiectoria obiectului negru şi dreptunghiular, urmat de siajul albăstrui, apoi se întoarse la Şerpii Negri.

HEPHRON

Hephron e o planetă de mărime mijlocie, undeva spre marginile Universului. Peisajul - numai munţi stîncoşi şi deserturi - sugerează o lume stearpă, şi totuşi viaţa s-a născut aici de timpuriu, puţin după încheierea genezei planetare. Hephronienii reprezintă - după atlasul Faran - sistemul viu cu cel mai mare randament de conversie a energiei din Universul Cunoscut. Sînt, e-adevărat, şi taxonomi pedanţi - Marren şi Griskardt, de exemplu - care refuză să clasifice ca Viaţă existenţa hephronienilor.

Practic, ei folosesc direct şi aproape fără pierderi energia radiantă de joasă frecvenţă primită de la Rangeld, astrul central al sistemului. Morfologia şi structura lor sînt perfect adaptate acestei funcţii. În epoca vieţii primitive, hephronienii erau nişte cupe enorme, deschise spre cer, situate la capătul unui stîlp musculos care permitea orientarea lor în direcţia optimă pentru captarea fluxului de radiaţii. Închipuiţi-vă nişte uriaşi paraboloizi negri, răspîndiţi într-un deşert negru, sub un soare la fel de întunecat ca şi cerul, pentru că atmosferă nu există şi gama de frecvenţă a radiaţiei solare este mult sub plaja vizibilului.

Din trunchiul musculos ţîşneau patru tentacule puternice cu care hephronianul primitiv putea să-şi apuce adversarul de trunchi, imediat sub cupă, şi să-l îndoaie, întorcîndu-i-o spre sol. Lipsit de fluxul vital, acesta murea spre seară, dacă operaţia era începută în zori, cînd rezervele de energie erau relativ scăzute. Existenţa a mii de generaţii a fost guvernată de luptă pentru un loc cît mai însorit.

Lent, foarte lent, de-a lungul a milenii, datorită gradului redus de mobilitate, au avansat spre Paradisul energetic reprezentat de Centura Ecuatorială.

A urmat apoi - inevitabil - momentul în care hephronienii ecuatoriali, deveniţi rapid mult mai viguroşi decît ceilalţi, au ajuns suficient de numeroşi pentru a putea trece la respingerea sau exterminarea emigranţilor nou veniţi. Epoca de Aur sosise.

Scăldaţi în razele bogate ale lui Rangeld, ecuatorialii şi-au văzut împlinit visul sedentar, fiecare fixîndu-se pe cîte o parcelă cîştigată cu trudă. Tentaculele li s-au atrofiat progresiv, pînă la dispariţie, trunchiul musculos s-a rigidizat. Doar cei de la margine, nevoiţi să facă faţă deselor încercări de pătrundere, au mai păstrat caractere primitive.. Energia pură risipită pînă atunci în mişcare şi acţiune ordinară, a putut fi utilizată la maximum, exclusiv în scopul exercitării funcţiei vitale fundamentale, şi de altfel unice, a structurilor vii de pe Hephron: Gîndirea.

Născuţi prin cristalizare în anumite Zone Matcă ale planetei, din siliciul amorf, copt de razele soarelui (enigma „germenului primordial de cristalizare este una din sursele cele mai nutritive pentru gîndirea lor lacomă), hephronienii pot trăi mult, foarte mult. În condiţiile unui flux îndestulător de energie, rata acumulării entropiei în structura lor este minimă. După o lentă şi progresivă perioadă de creştere, odată atins un prag critic, orice evoluţie încetează şi energia care le străbate corpul silicos scurgîndu-se în sol nu produce altceva decît gîndire, abstractă, strălucitoare şi limpede, epurată de zgură praxisului,

a sentimentelor şi a tuturor filozofiilor acţiunii (dacă bineînţeles, nu sînt siliţi să consume o parte din ea luptînd pentru o parcelă însorită).

În condiţiile totalului imobilism şi ale unui belşug constant de energie obţinută fără efort, organele de simţ au involuat rapid. Prodigioasa memorie semiconductoare a hephronieniior a înregistrat şi catalogat în scurtă vreme întreg volumul de informaţii oferit de solul monoton şi arid şi de cerul arareori şi lent schimbător al planetei.

Un meteorit, o furtună magnetică, o supernovă erau evenimente semnificative doar în măsura în care puteau constitui triviale confirmări ale monumentalului şi armoniosului model al lumii, imaginat şi memorat o dată pentru totdeauna.

Curînd, fluxul banal şi previzibil al informaţiilor externe a fost suprimat prin dispariţia oricărui senzor. În splendida lor izolare, ecuatorialii puteau acum medita în linişte la problemele fundamentale ale Existenţei şi Nonexistenţei. Puternicele disponibilităţi telepatice s-au dezvoltat la maximum, astfel că o idee apărută în mintea unui individ era instantaneu gîndită de întreaga comunitate, fără deformările inerente oricărei comunicări bazate pe codificare şi decodificare. Acest sistem de gîndire constituie un tot armonios şi unitar, să încercăm totuşi cîteva sumare judecăţi analitice asupra lui.

Ştiinţa pe Hephron este o colecţie de propoziţii de adevărul cărora nu se mai îndoieşte nimeni. Nu pot apărea dezagreabile contradicţii între Teorie şi Experiment, pentru simplul şi sănătosul motiv că experimente nu există. Fiecare hephronian îşi

consideră justificată existenţa dacă reuşeşte să adauge la Setul Sacru măcar o propoziţie corect dedusă.

Singura formă a artei este Literatură, care se constituie din particularizări ale adevărurilor de maximă generalitate ale Ştiinţei şi, pentru că afirmarea succesiunii temporale este o propoziţie ca oricare alta, se confundă cu Istoria. D'Artagnan, de exemplu, ar fi în acest sistem un personaj egal credibil cu Albert Einstein şi quasi-contemporan cu acesta (sau, mai degrabă, quasi-atemporali ambii). Se construiesc uneori naraţiuni fantastice, frizînd absurdul, despre entităţi dotate cu gîndire aplicativă (ele constituie cadrul unei stări de spirit vag analogă umorului). Filozofia nu există, pentru că ea este Totul.

Din cauza aspectului pur calitativ, Matematica Hephroniană poate fi echivalată, cel mult, cu un calcul cu predicate. Judecăţile cantitative sînt tratate drept speculaţii fără suport. Universul este un paraboloid deschis spre Infinit, în vîrfui căruia se găseşte Hephron.

Dar, fie că ecuatorialii acceptă sau nu, timpul trece. Soiul centurii ecuatoriale este steril, nu include nici o Zonă Matcă şi - cu toate că nemurirea ar trebui să fie *un* corolar de bun simţ al acestui splendid sistem - numărul lor scade pe zi ce trece. Mulţimile primitive şi flămînde de energie presează tot mai intens Centura Privilegiată. Gînduri - care ar fi alarmante dacă Teamă, ca de altfel orice alt sentiment, nu ar fi o fluctuaţie vagă, abia perceptibilă, în jurul stării fundamentale de luciditate senină, suficientă sieşi - iau naştere tot mai des în mintea străjerilor frontierei.

Curînd. sugrumaţi de primitivii dornici să le ia locul, ecuatorialii vor *simţi,* poate, tristeţea morţii brutale, furnizînd astfel un contraargument suficient de puternic opiniei lui Marren şi Griskardt. Pe Hephron se scurge acum, probabil, cel de-al 246-lea ciclu viţei.

MOHOM

Clatină din cap şi spune moale:

– Nu, tată, mă simt foarte bine. Capul nu mă mai doare şi cred că nici febră nu mai am. Da' mă descurc greu cu întrebările şi mai ales cu răspunsurile. Unele din ele nu se leagă în nici un fel.

A zis „unele” ca să nu mă supere. Da, Kari, blestemată memorie asociativă. Nu poţi ţine minte decît ceea ce înţelegi. Cu toată sfîrşeala şi valurile de greaţă care ştiu că-l traversează, mă priveşte calm şi protector, de parcă eu aş fi cel care are nevoie de îngrijire.

– Să fiu sincer, nu înţeleg de ce nu îmi dai doar întrebările, cred că răspunsurile le pot găsi şi singur, întrebarea întîi, de exemplu... Cu cît este egală suma numerelor de la unu la o sută.

– ...cu cît este egală suma numerelor de la unu la o sută? întîi şi-ntîi, cred că întrebarea nu e bine pusă: e vorba, probabil, de numerele întregi între unu şi o sută, altfel nu are sens. Iar răspunsul e destul de simplu: unu adunat cu o sută fac o sută unu, doi cu nouăzeci şi nouă tot o sută unu, trei cu nouăzeci şi opt la fel şi *aşa* mai departe. Sînt deci cincizeci de perechi de numere a căror sumă e o sută unu. O sută unu ori cincizeci fac cinci mii cincizeci, nu-i aşa?

– Aşa e, băiatul meu drag, copilul meu bun şi deştept, dar răspunsul ăsta e doar corect.

– Şi atunci nu înţeleg de ce la răspuns scrie aşa: „începi cu o ezitare de cinci secunde, apoi spui ăăăă… după care ceri o hîrtie şi ceva de scris”.

– Kari, cum să te fac să înţelegi… că nu trebuie să înţelegi? Ştiu că ţi-e rău şi că treaba pe care o ai de

făcut ţi se pare stupidă şi obositoare, dar, crede-mă, altfel nu se poate. Nu~ţi cer să cauţi legături logice între întrebare şi răspuns, te rog doar să înveţi pe dinafară şi să asociezi corect întrebarea numărul cu răspunsul numărul.

Îi simt împotrivirea nedumerită. Nu vrea totuşi să mă mîhnească.

– Şi chiar o să-mi dea ceva de scris?

– Nu, n-o să-ţi dea nimic. În schimb o să-ţi analizeze şi o să-ţi puncteze nu numai răspunsurile pur şi simplu, ci şi şovăielile, repetiţiile, pauzele, bîlbîielile. Aşa că trebuie să nu uiţi să numeri în gînd pînă la cinci. Şi să nu uiţi nici ăăăă-ul. Deci, cu cît este egală suma numerelor? de la unu la o sută?

⁻...ăăăă... am nevoie de hîrtie şi ceva de scris.

Simt cum mă trec fiorii.

– Nu rîde, dumnezeule, să nu faci cumva asta, e mai periculos decît orice. Zău, nu glumesc, te rog eu, nu cumva să rîzi, fereşte-te fie şi să schiţezi un zîmbet, îmi promiţi?

Se uită lung la mine, disperarea din vocea mea l-a pus pe gînduri.

– Bine, tată. Îţi promit. Dar lasă-mă să-ţi mai spun ceva: întrebarea numărul patru, de fapt nu e o întrebare, zice să se compună o ghicitoare a cărei dezlegare să fie omul de zăpada. Răspunsul e aşa: „mai întîi zece secunde de tăcere, timp în care trebuie să arăţi foarte preocupat, apoi spui: ar fi fost mai bine să mi se spună ghicitoarea şi eu să caut răspunsul. Dacă se insistă să dai totuşi un răspuns, acesta va trebui să fie: cine-i alb şi stă în stradă? Aici vei zîmbi puţin, stînjenit însă şi cu un aer de

scuză.” Aşa am să fac, cu toate că nu înţeleg de ce, te rog doar un singur lucru: lasă-mă să spun altă ghicitoare. Zău, am una mai frumoasă: e cam dezbrăcat săracul, n-are cizme nici cojoc, are nasul tare roşu, dar nu-i este frig deloc.

Se dezumflă imediat văzînd că-mi duc mina la cap, închide o clipă ochii şi îmi dau seama că îi e foarte rău.

– Iartă-mă, am să fac aşa cum scrie acolo, ţi-am promis doar. Acuma ştii ce te rog, aş citi singur, da' sînt cam obosit, nu vrei să-mi citeşti puţin din Carte?

Aşa i-a spus Kari de cînd i l-am arătat prima dată, De fapt e un registru gros, cu coperţi de pînză cafenie, arsă de timp,.

– Bine, dar pe urmă te odihneşti şi facem o verificare. Eu o să-ţi spun un răspuns şi tu îmi spui întrebarea. Sau invers, n-are importanţă. Îţi mai spun o dată, nu încerca să cauţi o logică, trebuie doar să memorezi totul foarte exact. E-n regulă, da? Unde-ai rămas?

– La Tadeus, secolul opt, spune dintr-o suflare şi îşi lasă capul pe pernă, zîmbind fericit.

Parcă şi culoarea pămîntie din obraji i-a dispărut. E mai uşor să mori cînd spui şi-asculţi poveşti, scria Marqis acum cinci sute de ani.

Scrisul lui Tadeus Maleira e mare şi tremurat, cu litere violete. Mi-e frică de oameni, mi-e frică de timp şi de case. Ce să fac? Nu ştiu ce să fac. Stau nemişcat zile întregi şi privesc tavanul. Ieri am fost în Piaţă şi am citit.

Nimeni nu m-a luat în seamă, pînă cînd am început să răcnesc versurile. Atunci s-au adunat cîţiva. Dar au apărut îndată doi paznici şi un doctor şi totul s-a terminat. Măcar dacă mi-ar spune cineva că scriu

prostii. Uneori îl urăsc din toată inima pe Inginer. Alteori mă gîndesc că poate nu e chiar atît de vinovat; a vrut să ofere oamenilor

Paradisul şi - la urma urmelor - nu se poate spune că n-a reuşit. Omohom este singura planetă locuită de om care va exista atît cît sistemul solar din care face parte.

Nenumărate lumi ale oamenilor vor fi pierit pînă atunci, spulberate de oameni. Ce poate să însemne durerea unuia singur în faţa unei întregi planete cufundate în fericire?

Şi totuşi, eu ce să fac? Dar nu pentru asta îl urăsc. Îl urăsc şi îl dispreţuiesc pentru că a procreat. Nu te împerechezi cu animalele de laborator. Iar dacă a făcut-o, ar fi trebuit să aibă cel puţin tăria să-şi lase odrasla să se descurce singură. Aşa, s-a dovedit nu un demiurg benefic şi crud, cum probabil se visă, ci doar un trişor. Un trişor la scară planetară, un trişor pentru un miliard de ani, dar asta nu schimbă sensul lui „a trişa”. Animale de laborator. Nu e bine ca un om, un singur om, să decidă pentru o întreagă planetă, chiar dacă nu-i vrea decît binele. Ce mai rămîne din acest „bine” atunci cînd este confruntat eu binele fiecăruia din milioane de indivizi? Visez cîteodată că nu sînt singur. Că nu sînt singurul. Că există undeva nişte oameni pe care mi-ar ajunge să-i privesc ca să-i ştiu, care prin simplul fapt că există m-ar ajuta să trăiesc. Îmi spun atunci c-ar trebui să plec, să las totul şi să plec, să colind planeta în căutarea lor. Dar mă mulţumesc să stau şi să mă gîndesc, privind tavanul sau norii, să strig versuri în

Piaţă şi să nu mă asculte nimeni. Din fericire, bătrîneţea e aproape. Kari doarme atît de adînc încît parcă nici nu respira. Uluitor cît de bine seamănă cu taică-meu. Ies în vîrful picioarelor.

Mi-au plăcut întotdeauna după-amiezile liniştite şi toride. Nu ştiu foarte exact de ce. Există ceva, în vibraţiile aerului încins, în nemişcarea şuviţelor verzi, în tăcerea adîncită de zgomote rare şi stinse, ceva care te face să te simţi împăcat şi etern, indiferent şi fericit, aparţinînd unui spaţiu-timp privilegiat, în care viaţa curge minunat de monotonă şi previzibilă. E atît de bine să nu se întîmple nimic...

Cu toate că e trecut de ora două şi foarte cald, nu simt altceva în afara unei încordări difuze şi chinuitoare, răspîndită în tot trupul. Din ochii obosiţi pleacă spre creier imagini pe care acesta se mulţumeşte să le identifice şi să le claseze: cer. fragmente argintii şi aproape imateriale, ţîşnite din măciuliile coapte ale arborilor-de-piatră, jerbe de stropi irizînd în lumina crudă. Albe: casele, coamele oscilînd în ritmul trapului, norii. Broboane chihlimbarii prelingîndu-se pe ziduri. Mult alb sclipitor şi mult verde.

– Coroanele întreţesute şi fîntînile scad cu cîteva grade temperatura pe străduţele astea înguste, faţă de restul oraşului.

O frază absolut inutilă, ca de altfel marea majoritate a frazelor spuse într-o zi. Doctorul mă priveşte cîteva clipe, destul ca să desluşesc în privirea lui un soi de milă uimită, aprobă uşor din cap, apoi fixează iarăşi spinarea neagră şi lucioasă a celui care ţine hăţurile. Agreabilă prezenţă doctorul: tînăr. n-are mai mult de 35 de ani, sobru, îmbrăcat corect, părul negru şi lins pieptănat spre spate. Lasă

impresia unui om sigur pe sine şi deosebit de inteligent. Probabil că dacă n-aş şti că aşa ceva nu se poate m-aş lăsa şi eu păcălit; la drept vorbind, cînd eşti pe moarte, ţi-e mai puţin nefolositor unul ca el decît o brută sarcastică şi doldora de creier.

Nu trebuia să mă gîndesc la moarte. Şi nici la creier.

– Splendidă zi, nu-i aşa, domnule doctor? Ştiţi, cînd eram copil visam în după-amieze ca asta să mă cufund la o palmă sub pămînt şi să stau acolo, mineral şi singur,

privind tălpile oamenilor şi cerul.

Vorbesc, vorbesc, doctorul mă aprobă mişcînd din cap cu frecvenţă constantă. Trebuie să spun o poveste, altfel simt că-mi ies din minţi. E mai uşor să mori cînd spui şi-asculţi poveşti.

Trăsura opreşte în faţa casei. Plătesc, coborîm şi intrăm în curte. Cărămidă ţîşneşte dintre tufele violete din fundul curţii şi face cîteva ture greoaie în jurul nostru, fluturîndu-şi antenele roşcate şi pufnind vesel.

– Nu vă fie teamă, doctore, se joacă doar...

Iar vorbesc ca să mă aflu în treabă, doctorul nu pare să se sinchisească în vreun fel. Silvia poartă rochia de mătase verde şi un zîmbet destul de convingător. Dacă n-ar fi cearcănele adînci şi ochii strălucind de oboseală, ai putea crede chiar că e adevărat ce spune şi că într-adevăr e fericită că *ne* vede.

– Silvia, domnul doctor Laun, domnule doctor, soţia mea... de fapt mi se pare că vă cunoaşteţi...

„Mi se pare”' e un fel de-a spune. Laun se înclină şi îi sărută ceremonios mina. Sînt amîndoi suficient de controlaţi. Intrăm în sufragerie în clipa în care pendula din hol bate trei. Îl invit să ia loc, dar mă refuză politicos, vrea să vadă bolnavul. Bolnavul.

În camera lui Kari e îngrozitor de cald, jarul mocneşte încă în şemineu. Ar fi fost absurd să-mi fi închipuit că se întîmplase o minune cît lipsisem, şi totuşi îmi vine să urlu văzîndu-i chipul la fel de palid şi ochii parcă mai înceţoşaţi.

– Lăsaţi deschis, e o atmosferă sufocantă aici.

– Eu sînt de vină, domnule doctor... ştiţi.. mi-e foarte frig.

Kari a rostit cuvintele aproape în şoaptă, dar clar.

– Chiar aşa, puştiule? Laun se aşează pe pat. Ia pune termometrul ăsta şi spune-mi ce te mai supără în afară de frig.

Kari zîmbeşte. Zîmbetul e acelaşi, luminos şi deschis.

– Nu mă supără nimic, domnule doctor, dimpotrivă. Mama nu mă mai ceartă, nici cu tata nu se mai ceartă, nu trebuie să mai merg la şcoală... şi pot să citesc cît vreau.

Doctorul se uită la coperţile cafenii, apoi deschide Cartea şi începe s-o răsfoiască.

– Interesant... Un manuscris.

– Da, doctore, e un document de familie, spun apăsat.

– O, mă iertaţi.

Închide Cartea, stînjenit vizibil. Cîtva timp se lasă tăcerea. Doctorul priveşte termometrul, îl scutură şi îl pune în trusă. Scoate stetoscopul. Într-un tîrziu, îi pune şi pe acesta la loc, închide trusă şi se ridică brusc.

Bine, puştiule, nu te bucura prea mult, ai să te faci bine în cîteva zile şi o să mergi din nou la şcoală. La revedere.

– Dar nu-mi daţi nici un medicament?

– Nu, nu-i nevoie, zîmbeşte Laun şi continuă să zîmbească pînă cînd ajungem din nou în sufragerie. Aici expresia i se schimbă dintr-o dată. E aproape furios.

– Cîţi ani are, domnule Maleira?

Îmi înghit saliva înainte de a răspunde.

– O să împlinească zece peste opt zile.

Pufneşte nervos.

– Atunci cred că lucrurile sînt foarte clare. Ştiţi prea bine ce are şi ce aveţi de făcut.

Tac. Ce-aş putea să spun? Că nu mă gîndesc, de ani întregi, decît la asta? Că o clipă am sperat că el e... altfel, că o să scape?

– Alee a vrut să fie sigur, doctore.

Cu toată grija Silviei de a vorbi calm şi inexpresiv şi în ciuda faptului că pentru mine a folosit un diminutiv (care de altfel mă irită), în timp ce lui i-a spus „doctore”, ultimul cuvînt a avut o temperatură mai ridicată decît restul frazei. Aşa îi relatează probabil o soră medicului cu care se culcă despre cum se mai simte un bolnav *în* stare gravă, dar simpatic.

Laun îşi soarbe cafeaua grăbit, după care compune nişte scuze (de ce îl suspectez mereu de falsitate, la urma urmei e foarte normal să fie un om ocupat). Îl conduc pînă “la poartă.

– Să nu cumva să încercaţi. Au mai făcut-o şi alţii, nu mulţi, e drept. Dacă-l duceţi, în cîteva zile, totul e

o chestiune de şansă, ştiţi prea bine, dacă nu… n-are nici o şansă, puteţi să fiţi sigur. Una din asta îl poate scoate din criză, dar nu pentru mult timp şi nu de prea multe ori. La revedere.

Cîntăresc flaconul în palmă, urmărindu-i silueta înaltă şi suplă pînă cînd dă colţul: un bărbat bine, distins şi plăcut. Ar trebui să mă străduiesc mai mult să mi-l fac simpatic. Nu cu mine trebuia să te măriţi, Silvia. Voi doi aţi fi fost o pereche ideală, iar copiii voştri, drăguţi şi cuminţi, cu siguranţă n-ar fi trebuit să înveţe pe de rost întrebări şi răspunsuri ca să poată trăi. Dar eu, Silvia, eu nu-l am decît pe el în această lume blîndă şi ucigătoare. L-am adus în lume fără să-l întreb dacă vrea să existe, fără să-l întreb dacă vrea să-i fiu tată. L-am adus ca să nu fiu singur. Deasupra mea cerul e un ocean limpede şi glacial din care ninge cu zdrenţe argintii. Fulgii scînteietori se unesc, se despart, cad iute, apoi se ridică şi în sfîrşit dispar fără urmă, atingînd dalele verzi sau mina mea întinsă. Am început să urăsc căldura şi liniştea, mai ales liniştea în care casele sînt cufundate ca-ntr-un bloc de ceară.

– …fără-ndoială o greşeală. Sau mai exact o falsă soluţie. Caracterele fundamentale ale unei specii nu pot fi anulate fără a altera acea specie şi a o transforma, în ultimă instanţă, în altceva. Şi atunci? Specia umană nu poate construi decît pentru a distruge. Şi a se distruge.

Sămînţa autodestrucţiei este îngropată în straturile profunde ale memoriei acestei specii. Masculul de moranx pătat, ajuns în culmea maturităţii şi forţei, se lasă uneori să cadă în hău stăpînit probabil de aceeaşi fascinaţie ameţitoare a desfiinţării. Şi dacă

modifici structura moranxului, extrăgînd grăuntele morbid, asta înseamnă că ai rezolvat problema? Nicidecum, ai ars doar foaia pe care era scrisă. Asta a făcut şi Inginerul. Nu e prea plăcut să vezi un gechen-ucigaş gudurîndu-se şi scheunînd prietenos. Aş zice chiar că e un spectacol de-a dreptul scîrbos. Păcat că printre prerogativele de Dumnezeu pe care şi le-a atribuit n-a prevăzut şi nemurirea. Tare-aş fi vrut să-l văd trăind la nesfîrşit în propria-i operă. Să se sature. Dar nu, a avut grijă Marele Meşter să se strecoare pe uşa din dos, la timp, ea un laş şi nemernic ce-a fost.

Kari a gemut o dată scurt, printre dinţi. E galben-verzui la faţă, are ochii sticloşi şi fălcile contractate.

– Ce-i cu tine, Kari, ce e, băiatule...? Mă îneacă durerea şi furia.

– Nu-i nimic, mă doare puţin, da' mi-a trecut, gata.

Citeşte mai departe.

Nimic, nu pot să fac nimic pentru fiul meu. Nici măcar să-l min mai repede pe Cărămidă, asta i-ar face şi mai rău. Trebuie să mergem fără oprire. Înainte de căderea nopţii vom fi traversat Crestele Negre şi vom fi la gura Văii Arlt. Atunci totul se va sfîrşi. Cu bine. Trebuie să se sfîrşească cu bine.

Deasupra Crestelor Negre fulgeră din cînd în cînd. Îmi cobor din nou privirea pe rîndurile aşternute îngrijit de Hethren.

– Mă întreb dacă spiritul lui pervers n-a premeditat naşterea lui Fulche şi deci lungul şir de urmaşi care vor purta prin timp numele Maleira. Faptul că a imaginat răspunsurile care să poată înşela Maşina e posibil să fie o dovadă de sentiment patern sau -

mai ales că nu-l cred capabil de vreun sentiment autentic - un mod de a-şi asigura un public de-a lungul timpului. Cineva trebuia să ştie sau măcar să poată ghici ingeniozitatea măreaţă a operei sale, altfel la ce bun totul? Condiţia demiurgică presupune o doză mai mare sau mai mică de exhibiţionism bolnăvicios. Apoi selecţia în sine. Trebuie să fii nebun să crezi că un astfel de criteriu va funcţiona corect. De fapt, media e o abstracţie, reale sînt doar valorile particulare, mai mari sau mai mici. şi cînd distribuţia lor variază media e şi ea alta. E-adevărat că întrebările sînt formulate dibaci şi alcătuiesc o grilă destul de bine gîndită, dar cît de mari pot fi elasticitatea şi precizia Maşinii în interpretarea răspunsurilor? Şi nici măcar nu poţi fi sigur că înapoierea mintală înseamnă balast, iar inteligenţa pericol. În ce priveşte...

Kari se zbate icnind şi lovindu-se cu fruntea de spinarea lată şi păroasă. A căpătat o culoare sinistră, un verde intens, ca al oceanului. Cărămidă s-a oprit.

– Stai, Kari, stai încet, copilule. Îi strecor printre dinţii încleştaţi pilula albă şi apoi îi dau să bea din bidon. A treia de azi-dimineaţă.

– Tată, văd, o văd... uite-o...

– Ce e, Kari, nu-i nimic acolo, doar stînci.

– Nu, tată, uite-o... o fată strîmba şi albă, cu obrajii pictaţi, zîmbeşte, o văd mereu...

Pastila îşi face greu efectul. Transpiraţia îi curge gîrla pe faţă, dar a început să respire regulat şi pare că l-a lăsat şi durerea. Cîtva timp o să doarmă. Într-un fel e mai bine, pentru că ne apropiem de Crestele Negre. Cărămidă înteţeşte ritmul trapului, şi aşa destul de întins. Pe urmă accelerează la maximum,

făcînd aerul să-mi şuiere pe la urechi, şi dintr-o dată se aruncă în gol. Aripile pieloase, largi şi subţiri, se desfac în toată anvergura lor magnifică. Descrie mai întîi cîteva cercuri strînse, de probă, apoi începe să urce înclinat spre stînga, într-o spirală largă.

În spate se aşterne galben-cenuşiu, plin, de ulceraţii şi tumori, Deşertul Rece. Cît vezi cu ochii, numai piatră sfîşiată şi bălţi de sulf. Undeva, mult în urmă, sclipeşte stins Rîul de Cristal. Cărămidă urcă acum paralel cu zidul stîncos, aţintind spre cer antenele roşcate. Barba i se aşterne ţeapănă în curentul de aer şi din cînd în cînd mugetul lui scurt şi grav face să răsune hăurile. Apoi lin, aproape pe nesimţite, se redresează. Sub noi, foarte aproape, sînt acum piscurile negre şi lustruite, subţiri ca nişte suliţe, iar în faţă se întind nesfîrşite pădurile Podişului Carga dominate de discul uriaş, argintiu, al Fraunei urcînd spre zenit. O clipă mi se pare că desluşesc vălătucii albi ai Văii cu Ceaţă, Valea Arlt.

– Ce frumos... Kari s-a trezit, în timp ce Cărămidă coboară în pantă lină spre drumul care despică pădurile.

Din nou mă frapează cît de multe din trăsăturile tatălui meu se regăsesc pe chipul lui de copil chinuit. Am uneori impresia, straniu de liniştitoare, că nu sînt decît o verigă de legătură între ei doi.

Contactul cu solul e destul de brutal, suflă greu bietul Cărămidă, trebuie să-l las să se odihnească puţin. Ca toţi cei din neamul lui, detestă zborul. Nu se slujeşte de aripi decît atunci cînd e nevoit s-o facă,

– Kari, văd că ţi-e mai bine, pînă se odihneşte Cărămidă hai să mai facem o repetiţie, da? Aşaa, ia spune-mi deci... ce nu-şi are locul în enumerarea: limbă, mina, ochi, urechi?

Mă priveşte lung şi dojenitor:

– Zău, tată, n-are nici un rost, le ştiu pe toate şi mi-e greaţă de ele. Mai bine mai citeşte-mi. Te rog, adaugă văzînd că mă întunec.

– Nu mai ştiu unde-am rămas...

– La Hethren, secolul unsprezece. Spunea ceva despre inteligenţă şi pericol.

– A, da, aici. În ce priveşte Maşinile, nu înţeleg de ce a trebuit să le construiască prin tot felul de coclauri. Si, de altfel, cred că în curînd nu va mai fi nevoie de ele, Atunci cînd Inginerul a ales Omohom, a făcut-o deliberat. Civilizaţia planetei se găsea mai mult ca sigur într-un stadiu foarte apropiat de autoextincţia finală. O lume condamnată, tocmai bună pentru a preveni eventualele remuşcări. Aici şi-a instalat foarfecă Maşină - Boală, îndepărtînd astfel lent, dar sigur lumea de pieire. A urmat apoi o lungă perioadă de mici oscilaţii în jurul unui nivel de echilibru. Cînd această perioadă se va încheia, prin atingerea unui grad înalt de stabilitate, nu va mai fi nevoie de Maşini şi Boala probabil va dispărea. A calculat cu precizie totul, nu mă îndoiesc de asta. Vom deveni atunci, desigur, cea mai frumoasă dintre lumile posibile. Oamenii îşi vor continua diseminarea în Univers modificînd orbite, topind gheţuri eterne, evaporînd mări de amoniac şi oxigenînd atmosfere de nerespirat, recreînd astfel, cu încăpăţînare nostalgică, imagini ale de mult dispărutei lor planete de origine. Şi, rînd pe rînd, copiile vor reface destinul originalului. Numai aici, în

fundătura asta a Cosmosului, unde aparatele cele mai sensibile nu pot detecta decît o densitate ceva mai mare de materie difuză, Omohom vă dăinui, cuibărită între pereţii de oţel căptuşiţi cu pluş ai abaterii minime, adăpostind minunata viaţă pe care o ducem şi o veţi duce, voi, cei nenăscuţi, cei care poate veţi citi aceste rînduri. Adio şi bine-aţi venit, dragii mei. Textul lui Hethren se încheie aici, Kari.

A adormit iarăşi.

– Da, tată, te ascult, citeşte mai departe, spune fără să deschidă ochii.

Galben-murdar, discul Fraunei coboară dincolo de orizont. Umbrele se îndesesc şi aerul e mai rece. Mă usturâ gîtul, nici nu mai ştiu de cînd citesc într-una, dar continui să rostesc cuvintele tatălui meu.

– Am privit întotdeauna cu uimire paginile umplute de ceilalţi Maleira, predecesorii mei. Ce nesecate resurse de fabulaţie posedă neamul nostru! Un Maleira n-are nevoie nici măcar de un oscior pentru a reconstitui scheletul, ii e suficientă o legendă, fie ea cît de firavă. Poveşti născîndu-se din poveşti, afirmaţii îndoielnice luate drept axiome, presupuneri arbitrare ca ipoteze de lucru. Clădesc cu nonşalanţă palate pe fundaţii de aer. Nici unul nu a avut pînă acum suficientă luciditate ca să ia lucrurile exact aşa cum sînt: fiecare copil de pe planetă contractează la 10 ani o boală gravă, mortală. Remediul, unul singur: copilul trebuie dus în anumite locuri pustii şi sălbatice, desemnate de tradiţii obscure, şi lăsat singur o noapte. În zori, el revine sănătos şi fără să-şi amintească nimic din

cele petrecute în timpul nopţii, sau nu mai revine deloc. De aici rezultă cu claritate, nu-i aşa, că acolo există o Maşină, creaţie a unui fabulos Inginer, şi aşa mai departe. Faptul că s-ar putea, să zicem, ca aerul,din zonă să posede nişte proprietăţi curative nu e luat în discuţie, fiind prea banal şi nespectaculos. E-adevărat că rămîne neexplicată dispariţia unora dintre copii, dar de ce să presupunem neapărat că sînt exterminaţi? Procedînd în cel mai pur stil Maleira, aş avansa şi eu o ipoteză: cei ce nu se mai întorc sînt de fapt cei *aleşi,* pentru a fonda în cine ştie ce colţ de Univers lumea perfectă imaginată de Inginer. De unde rezultă că noi, ceilalţi, suntem reziduul, noroiul încins din care răsar corolele. Se pare că niciodată nu s~a întîmplat ca vreunul din neamul nostru să nu se întoarcă din Vale. Nu ştiu dacă răspunsurile transmise din tată în fiu, pe care fiecare a trebuit să le învăţăm pe dinafară, au vreo influenţă asupra acestui fapt, dar nu mă pot împiedica să mă gîndesc că ele s-ar putea să ne bareze de secole drumul spre o lume în care poate ne-am găsi, în sfîrşit, locul. Acum, aproape de capătul unei vieţi care mi-a fost dăruită în Valea Arlt, în dimineaţa aceea uitată, cred că dacă aş mai avea o dată zece ani aş intra în Vale fără să învăţ nici un răspuns. Şi nimeni…

– Domnule, auziţi, domnule...

Trăsura se apropiase venind din dreapta. Un bărbat şi o femeie, nu prea tineri, încadrînd o fetiţă de vîrsta lui Kari. Semnele Bolii i se citesc pe chip, dar nu pare a fi într-o fază atît de avansată.

Mergeţi şi dumneavoastră în Vale, domnule? Adică vreau să spun… băiatul...?

Da, domnule.

N-au cum să fi traversat Crestele în trăsură, vin probabil de dincolo de Carga, din Cîmpia Străină. Înaintăm alături şi sînt incapabil să spun ceva. Cei doi se aflã probabil în aceeaşi stare, în schimb Kari şi fetiţa se studiază cu interes. Brusc, pădurea se termină şi în faţa noastră se deschide, adîncă şi tăcută, străbătută de bucăţi mari de ceaţă tîrîndu-se lent, Valea. Oamenii adunaţi în jurul focurilor vorbesc cu glas scăzut, ca la priveghi. Se aud hohote de plîns.

Descalec şi îl iau în braţe pe Kari. Genunchii îmi tremură.

– Poţi să mergi?

– Da, tată, pot, lasă-mă jos şi nu mai fi aşa de speriat. Am să mă întorc, cum te-ai întors şi tu, şi bunicul, şi toţi ceilalţi.

Da, Kari, ai să te întorci. Ca să te poţi zvîrcoli şi tu, jalnic şi stingher, inutil şi ridicol, stîrnind aceeaşi compătimire uimită sau indiferentă cu arabescurile sterpe ale minţii tale. Ca să poţi rătăci în voie, în după-amiezile stătute de vară, cu mintea aiurea şi sufletul tînjind, pe străduţe înguste, printre case vechi cu fîntîna în curte, să apuci oamenii de piept şi să-i zgîlţîi şi pe urmă să plîngi. Şi din adîncul creierilor să-ţi vină să urli: SUMA NUMERELOR NATURALE PÎNĂ LA O SUTĂ E CINCI MII CINCIZECI, CINCI MII CINCIZECI, AI AUZIT, MAŞINĂ SAU FIARA SAU OM CE-OI FI.

Şi să taci.

Şi să nu faci.

Şi s-o aştepţi pe vechea ta cunoştinţă din copilărie, fata strîmba şi albă, cu ochi scînteietori şi obraji

pictaţi, la braţul căreia vei pleca în lumina incertă a unui anumit amurg.

Kari coboară în Vale clătinîndu-se, sprijinit de fetiţa necunoscută. Femeia plînge frînta în braţele bărbatului ei.

Nu ştiu şi n-am să ştiu probabil niciodată dacă în Valea Blestemată se află fericirea sau adevărul sau moartea. Oricare dintre ele este însă mai bună decît Omohom, decît lumea în care singurătatea mea vrea să te facă să trăieşti, aşa că răspunde cum ştii tu, Kari, aşa cum ştii şi aşa cum vrei băiatule…

Dar strigătul meu nu trezeşte decît ecoul. Cei doi copii sînt acum umbre în ceaţa serii.

CHRONOSTALGIA

Dacă ai o navă capabilă să reziste uraganelor magnetice şi ucigătoarelor trombe gravitaţionale ale Marii Bariere, dacă ai un suflet care poate îndura anii seci şi lungi de călătorie prin Pustiul Negru fără să se prăbuşească în el însuşi, dacă, în sfîrşit, ai şi un dram de noroc, vei ajunge să zbori într-un tîrziu, în astronava ta bătrîna, cu blindajul pîrjolit şi crăpat, printr-un vid straniu, albăstrui şi mirosind a ploaie, a fum şi a timp demult scurs. Vei găsi acolo un sistem stelar îmbătrînit, ca şi tine, alcătuit dintr-o gigantă roşie muribundă în jurul căreia vei vedea gravitînd stingher o singură planetă, cenuşie şi luminoasă, care nu peste mult timp va pieri în globul de flăcări tăcute, mereu în expansiune, al astrului sinucigaş.

După aterizare, constaţi că eşti învăluit într-o ceaţă densă, sau poate e chiar atmosfera, opacă pentru privirile tale. Îţi părăseşti nava şi rătăceşti bezmetic ore întregi. Poate de vină e ceaţa, care uneori se încheagă sau se destramă într-o stradă de suburbie, cu case vechi de cînd lumea şi cişmele în curte. Încremenită în după-amiaza somnolentă de vară, pe porţi scrie CÎINE RĂU şi iată şi cîineie, bătrîn şi roşcat, alergînd prin iarba rară şi prăfuită printre cutii ruginite de conserve, cioburi de sticlă şi oase cenuşii de vită mare. Îţi vine aproape să urli de fericire cînd îţi vezi mamă zîmbind şi tînără, cu chipul încă neatins de necruţătoarea paloare verzuie şi ochii încă limpezi, încă neaţintiţi spre o stea necunoscută.

Pe urmă ceaţa iarăşi pulsează şi vezi oameni în costume la două rînduri, joviali, cinstiţi şi graşi, pe

chipul cărora scrie că vor muri curînd, o femeie între două vîrste de undeva de prin Asia, în bluză militară, ridicînd brusc braţul şi tunuri trăgînd în serie, apoi vocea din off: „Trupele imperialiste de intervenţie seamănă teroarea şi moartea, dar poporul înarmat ştie să-i întîmpine cum se cuvine pe agresori”. Îţi dau, ca şi atunci, lacrimile, pentru că ştiu, domnilor, ştiu acum prea bine ce interese se vehiculau în zonă, ştiu că politică înseamnă zîmbete mai subţiri decît firul de păr şi minciuni mai adevărate decît realitatea, dar gîndiţi-vă ce frumos, ce minunat de frumos ar fi ca măcar o dată, o singură dată, o cauză dreaptă să fie suficientă pentru a învinge.

Într-un tîrziu, îţi vei şterge cu mîna vizorul căştii, încercînd de fapt să-ţi ştergi sudoarea de pe frunte, şi vei pierde astfel momentul conturării în ceaţă a clădirii din cărămidă aparentă, cu aspect de castel. Paşii tăi metalici vor răsuna ciudat pe lungul coridor de la parter. De undeva de sus va ninge cu pagini arse şi tufe de cabluri negre vor curge inert din pereţi peste chipurile bătrîne şi severe ale lui Neniţescu, Iorga şi Pompeiu. Treci pe lingă uşi murmurînd începutul celei mai vechi lecţii: *A, B, C,* D, *E, F.* Deschizi şi intri.

Clasa e goală. Prin ferestre se filtrează liniştea şi lumina unui anotimp incert. Deodată ei sînt în jurul tău, te simţi teutonic şi confuz în costumul tău de astronaut şi ei se agită şi rîd şi fumează în pumni, vulnerabil de frumoşi în bleumarin, nu se aude nimic, totul e ca-ntr-un film vechi şi mut şi minunat cu Buster Keaton, neapărat cu Buster Keaton, şi cît ai vrea, o, cît ai vrea, să lase urme şi paşii lor în praful fin şi cenuşiu.

Bătrîna profesoară de matematică se uită absentă pe fereastră, cu ochii ei mari şi trişti în spatele lentilelor dureros de groase. Îi priveşti trupul greoi şi diform, strîns în rochia cafenie şi dreaptă, picioarele pe care varicele ,se întind ca o reţea hidrografică pe o hartă, degetele mîinii trepte îngălbenite de nicotină şi chipul, chipul ei măcinat de anii lungi de luptă cu simbolurile şi cu oamenii, la care a silit-o soarta de fată inteligentă şi urîtă, şi-ţi aminteşti cu ruşine îngrozită de ora aceea cînd te-a întrebat cu cît e egal sinus pătrat plus cosinus pătrat şi tu, pentru că nu ştiai nici atît, i-ai răspuns obraznic, jignitor chiar; n-a spus decît: „Dumneata, domnule elev, eşti impertinent cum numai un ignorant poate fi, dar ai o mare calitate: eşti încă tînăr!“ şi s-a dus să privească îndelung pe fereastră, îţi aminteşti toate astea şi strigi în cască:

„Doamnă profesoară, draga mea doamnă profesoară, folosind exponenţiala complexă definită eu ajutorul seriilor de puteri şi formula lui Euler, rezultă independent de considerentele tradiţionale legate de cercul trigonometrie că sinus pătrat plus cosinus pătrat este egal eu unu, cu UNU, doamnă profesoară. Trigonometria este doar un mic capitol de Analiză Matematică...”

Brusc, de undeva se aude clinchetul înspăimîntător al unui clopoţel, totul dispare şi eşti din nou singur pentru că a început PAUZA MARE.

A rămas să te privească din fereastră, printre ghivece, creierul celui mai bun prieten, plutind în lichidul incolor dintr-un acvariu sferic. Apoi nu mai e decît ceaţa, atotputernică şi învăluitoare.

Te vei îndrepta atunci ameţit spre navă, vei străbate ecluza şi te vei prăbuşi în fotoliul din cabina de comandă. Totul în jur, cadranele, avertizoarele, roboţii, ecranele, chiar şi cel mai mare dintre ele în care se vede negrul nesfîrşit stropit cu stele, îţi vor părea străine şi nefireşti. Mîinile îţi vor acţiona mecanic comenzile, luminile de start se vor aprinde şi va răsuna vocea feminină, amabilă, a ordinatorului central: „Indicaţi direcţia, comandante”. Tăcere, apoi din nou: „Indicaţi direcţia, comandante”. Inutil, pentru că tu priveşti; în bezna fără început şi fără sfîrşit şi nu ştii ce să răspunzi.

CÎTEVA PROPOZIŢII DESPRE S.F.

1. Pronunţarea sau scrierea siglei SF are însuşirea de a polariza mediul: de o parte entuziasm necondiţionat, de cealaltă, zîmbete condescendente sau dispreţuitoare. Atitudini în aceeaşi măsură eronate. Eroarea este însă scuzabilă, dacă ne gîndim la gradul de adecvare pe care îl poate avea o etichetă care pune alături nume ca Stanislaw Lem şi Alfred van Vogt.

2. Gustau Rene Hocke, meticulosul şi pasionatul „speolog” al culturii europene, defineşte astfel literatura manieristă (cuvîntul „manierism” nu are aici nimic din sensul critic peiorativ cure i-a fost ataşat multă vreme, este vorba - după Hocke şi Curtius - de o constantă anticlasicistă şi antinaturalistă a spiritului european, de o modalitate de expresie a „omului problematic”): tensiune interioară, laconism, încifrare, agerime, imagini logice (G. R. Hocke - „Manierismul în literatură”, Ed, Univers, 1977, p. 227). Adecvarea acestei definiţii pentru multe din operele de vîrf ale FICŢIUNII SPECULATIVE *este remarcabilă.*

3. SF-ul autentic nu se scrie aşezîndu-te la masa de scris şi propunîndu-ţi să scrii SF. El este rezultatul unei sensibilităţi, unei formaţii, unei geografii spirituale care îl eclozează aproape inerent.

4. Se poate pune în evidenţă o anume similitudine între destinul artei filmului şi cel al SF-ului. Ambele nu au putut apărea decît într-un anume moment al evoluţiei tehnologice a omenirii. Ca şi filmul, SF-ul

nu a fost la început decît „o artă de bîlci”. Pe vremea lui Lumiere şi Melies avea prea puţină importanţă ce *se vedea pe ecran.*

Sursa principală de atracţie pentru spectator era proiecţia cinematografică în sine, uimitoarea transpunere a vieţii pe un perete. Consumatorul asiduu de SF este stăpînit încă de o aceeaşi fascinaţie naivă în faţa toposurilor de temelie ale genului: robotul, călătoria în timp, mutantul, pistolul cu laser, nava cosmică etc, indiferent cît de neîndemînatic ar fi vehiculate. Esteţii „sadea” care strîmba aprioric din nas cînd aud de SF sînt urmaşii celor care în primele decenii ale secolului refuzau să crediteze filmul cu şansa de a se constitui că artă: Căutîndu-se cu disperare pe sine, filmul fugea - la începuturile sale - de sine, împrumutînd cu toptanul din teatru („films d'art”), literatură, pictură, muzică. Exagerările tehniciste, liricizarea, psihologizarea, obsesia stilului cu orice preţ, inserţii filozofarde (autori americani pînă mai ieri nişte oneşti producători de space opera *îşi asezonează acum textele cu citate din Kierkegaard şi Sartre) sînt echivalentul SF al fenomenului. Dacă filmul a conştientizat faptul că nu este nici spectacol de teatru, nici pictură, nici literatură, ci toate la un loc şi încă ceva pe deasupra, SF-ul nu a ajuns încă să-şi dea seama că e mai mult decît suma elementelor care îl compun.*

5. Voi risca următoarea afirmaţie, sperînd să fie cît mai puţin inexactă: literatura generală pune în evidenţă idei despre lume, SF-ul construieşte lumi pentru idei. Lumea ideilor este mai cuprinzătoare decît lumea. Este extrem de greu astăzi, în cadrul literar „normal'', să emoţionezi cititorul prin faptul

că un anume personaj plînge. Frank Herbert imaginează, în romanul Dune, *o planetă aridă, Arrakis, unde oamenii trăiesc în costume speciale care permit recircularea lichidului din organism. Atunci cînd cineva moare, trupul său este pus sub teasc şi apa obţinută astfel este vărsată în rezervorul sacru. În această lume, a plînge pentru cineva este cel mai mare omagiu, pentru că pierzi din apa ta.*

Eroina povestirii Luptă aeriană *de W. Gibson şi* M. *Swanwick este condiţionată de o centură de castitate psihică. Apropierea unui bărbat îi creează o stare de rău insuportabil (astfel de centuri sînt un bun de larg consum în lumea aspră şi apăsătoare a viitorului creat de cei doi autori). „Prietenul'' ei, cinicul adolescent Deke, dorind să obţină o anume informaţie secretă de la ea, nu face altceva decît să o mîngîie tandru. Dincolo de acel* sense of wonder, *beneficiul principal al lecturii unor astfel de texte constă în faptul că ne fac să regîndim locuri comune ale umanului. Există în matematică procedeul trecerii prin anumite transformări a unei funcţii reale într-un spaţiu complex.* Acolo, *modalităţile de calcul şi combinare sînt mai lesnicioase. După aceea însă, pentru interpretarea rezultatelor, se revine cu necesitate în domeniul real. Tot astfel, deformările, alterările, răsturnările impuse umanului de către SF-ul de valoare nu au alt scop decît reîmprospătarea sensibilităţii noastre faţă de valorile fundamentale,*

Folosind o sintagmă la modă, s-ar putea vorbi despre „recuperarea unor retorici”. Există însă - rareori, ce-i drept - situaţii în care lumea creată într-

o proză SF este animată de idei şi concepte greu reductibile la uman, stranii şi totuşi uluitor de verosimile construcţii plutind parcă deasupra pămîntului, fără aproape nici un punct de legătură. Exemplul cel mai nimerit îl constituie “fauna˝ oceanului solarisian, ciupercăriile, lugonii, aricioizii, mimoizii, simetriadele şi asimetriadele, a căror viaţă şi moarte (dacă pot fi numite aşa) sînt fascinante şi de neînţeles din perspectiva omenescului.

6. Astăzi, singura cale spre performanţă o reprezintă specializarea strictă pînă la obsesie. Există însă şi oameni cărora le este imposibil să-şi canalizeze preocupările spre un domeniu bine delimitat, Oameni pentru care totul este interesant. Ce se poate totuşi face pentru aceşti hibrizi care pendulează continuu între mecanica cuantică şi filozofia culturii, între logica matematică şi filmul mut? SF-ul, atunci cînd va atinge maturitatea, s-ar putea să le ofere o şansă, constituindu-se într-un creuzet „noosar-tistronic” (M. Herivan) în care pot fuziona filozofia, ştiinţele, poezia, tehnica. Un domeniu de interferenţă disciplinară ale cărui franje ar putea oferi o imagine, dacă nu globală măcar globalistă, asupra spiritului uman ta un moment dat.

CRISTIAN TUDOR POPESCU